

Stran s površnostjo, nedisciplino!

Zavzeto v boj za stabilizacijo, da ne bomo razvrednotili narejenega!

Letošnjemu dnevu vstaje so v brežiški občini dali praznično obeležje trije dogodki: položitev temeljnega kamna za tovarno silikatne opeke v Brežicah, otvoritev asfaltne ceste, Dečna sela - Globokega in proslava 125. obletnice obstoja gasilske godbe Kapele.

Na slovesnosti pri opekarni je v soboto spregovoril zbranim domačinom in gostom sekretar IK predsedstva CK ZKS Franc Šetinc, ki je zabetoniral temeljni kamen za bodočo tovarno silikatne opeke. Zgradili jo bodo za 70 milijonov din. Delavcem TOZD Opekarna, predstavnikom Salonita Anhovo ter brežiške občinske skupščine je Šetinc čestital za ta skupni korak, s katerim so se odločili za izkoriščanje domače surovine, kremenčevega peska iz Globokega. Nova tovarna bo ugodno vplivala na razvoj gradbeništva pa tu-

di na gospodarstvo v posavskih občinah.

Franc Šetinc je prikazal pomen trenutne politične akcije za gospodarsko stabilizacijo in opozoril na resnost gospodarskega in političnega položaja v času, ko se moramo otresti površnosti, neodgovornosti in nediscipline pri uresničevanju družbenih nalog. Tako bomo najučinkoviteje odgovorili tistim, ki jim godi inflacija in z njo vred razvrednotenje dosežkov naših delovnih ljudi. Marsikateri program se bo moral

umakniti potrebnejšemu in nujnejšemu, kajti vseh želja ne bo mogoče uresničiti v dveh, treh letih.

J. T.

KAKŠNA BO MODERNA OPEKARNA?

Marca prihodnje leto bo stekla poizkusna proizvodnja v novi tovarni silikatne opeke, ki jo gradi Salonit Anhovo v Brežicah. V njej bodo napravili 30 milijonov opečnih enot na leto. V sedanji opekarni jih izdelajo 7 milijonov. Nova tovarna bo izdelovala zidno in fasadno opeko in bo zanjo uporabljala surovino iz Globokega. Na leto bo porabila sto tisoč ton kremenčevega peska, na dan pa približno 400 ton. Za predelavo te količine bo novi obrat zaposlil le malo novih delavcev. Proizvodnja bo mehanizirana in potrebovali bodo predvsem kvalificirane ljudi.

Opekarno v Brežicah bo gradil Pionir. Vrednost domače opreme z montažo bo 18,5 milijona dinarjev, vrednost uvožene in montirane opreme pa 30,5 milijona. Celotno investicijo cenijo na 70 milijonov dinarjev.

Kapelci so v nedeljo gostoljubno sprejeli številne goste, ki so prišli na praznovanje 125. obletnice domače godbe. Med njimi so še posebej toplo pozdravili zamejske Slovence in njihovo pihalno godbo s Tržaškega. Jubilarom in gostom je ob tej priložnosti spregovoril Miha Haler, sekretar komiteja občinske konference ZK Brežice. (Foto: V. Podgoršek)

Val doslednosti - tudi za vodilne

Na Dolenjskem so se odločili, da bodo korenito iztrebili pomanjkljivosti, ki jih kažejo družbenoekonomska gibanja - Pod udarom uvoz

Val izkoreninjenja napak in pomanjkljivosti, ki se kažejo v gibanjih na družbenoekonomskem področju, je na široko za-

jel tudi Dolenjsko. V vseh štirih občinah dolenjske regije so ustanovili koordinacijske odbore pri SZDL, ki vodijo to akcijo. V prvi polovici julija so bili pogovori s sekretarji osnovnih organizacij ZK, predsedniki SZDL, sindikata in mladine. Dogovorili so se, da bodo v sleherni TOZD in krajevni skupnosti natančno ugotovili, v koliki meri te sredine prispevajo k neugodnim gibanjem na področju investicijske ter splošne in skupne porabe, v uvozu, neuskkljeni rasti osebnih dohodkov, neuskkljeni storilnosti itd.

V občinah so izvršni sveti že pripravili prve pregledne stanja, iz česar je razviden tudi položaj posamezne občine glede na letošnjo resolucijo o družbenoekonomskih gibanjih. S temi pregledi so prišli na dan tudi nepokrite investicije v črnomaljski in trebanjski občini (Belt, opekarna Račje selo, Donit). Pri večini naložb pa še ni rečeno, kdo bo kriil podražitve, ki spremljajo investicije. V več kolektivih so nakazali, da nameravajo te razlike kriti z letos ustvarjenimi sredstvi, čeprav v isti sapi ugotovljajo, da teh sredstev ni vsak dan več, ampak obratno.

V Črnomlju se je pojavila splošna zaskrbljenost nad zmanjšano storilnostjo, pod vprašaj so dali uresničevanje letošnjega programa javnih del, hkrati pa so se odločili vztrajati, da ne bodo presegli porabe sredstev v splošni in skupni pombi. Posebno odgovorno analizirajo v občinah izvoz in uvoz. V Trebnjem izvoza skoroda nimajo, zato pa je občina precej močna uvoznica surovin in opreme. Napredek v izvozu se je pokazal v nekaterih delovnih organizacijah v novomeški občini. Porast izvoza beleži tudi črnomaljska občina, čeprav je še znatno pod ravno, ki jo je določila letošnja resolucija. Vprašanje varčevalnih programov so v tej akciji še zaostriili, saj je treba reči, da ti programi do zdaj niso dali pričakovanih rezultatov. Ustrezne ukrepe o tem in drugih vprašanjih bodo sprejele tudi občinske skupščine, ki se sestajajo te dni. Največ ukrepov naj bi se nanašalo na posamezne vrste porabe in področje cen.

Politične organizacije bodo pripravile ob koncu julija več sestankov z delovnimi ljudmi in občani, na njih pa bodo obravnavali še podrobneje ocenjena stanja v posameznih sredinah. K temu lahko pristavimo, da so naposed tudi vodilni spoznali, da ta akcija ni „spet modna muha“, ampak resna zadeva, v kateri ni prostora za podjetniške in lokalne interese. V vseh političnih organizacijah v občinah so se tudi odločili, da bodo izvedli kadrovske menjave povsod tam, kjer bodo odpori najbolj očitni.

I. Z.

SEVNIŠKI TRGOVCI IZGLASOVALI NALOŽBO

Delavci sevniškega Trgovskega podjetja so minuli četrtek izvedli referendum za predvideno preureditev nekaterih sedanjih lokalov v Sevnici. V statutu podjetja imajo namreč določilo, da se morajo delavci na referendumu odločiti o vsaki naložbi, katere vrednost presega 3 milijone dinarjev. Vrednost del za predvideno samopostrežno zraha 10 milijonov dinarjev. Od 91 odst. vseh delavcev, ki so oddali svoje glasove, jih je za novo samopostrežno glasovalo 83 odst. Zgled sevniških trgovcev je v času, ko se v družbi otepmo z naložbami-brez kritja, vsekakor vreden posnemanja.

A. Z.

Revolucija - vest rodov

V nedeljo so v Straži praznovali krajevni praznik in 30 let svobode - Govoril Franc Šali

V nedeljo je bila v Straži pri Novem mestu proslava v počastitev 30-letnice osvoboditve in 10-letnice krajevne samouprave v tem naglo razvijajočem se kraju.

Slovesnosti so se poleg občanov in gostov udeležili tudi nekdanji borec I. bataljona Cankarjeve brigade, ki so se med narodnoosvobodilnim bojem veliko bojevali tudi na območju Straže in Dolenjskih Toplic.

Govornika sta bila član izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franc Šali in narodni heroj, generalmajor JLA Andrej Cetinski - Lev, nekdanji komandant I. bataljona Cankarjeve brigade.

Franc Šali je med drugim poudaril, da je bila Dolenjska med prvimi,

kjer se je močno razplamtel ogenj vstaje in oboroženega upora. „Dežela gradov, dežela podedovane zaostalosti je puntar-ko vzvalovila in se začela organizirati kljub grožnjim s prižnic in akcijam sklerikaliziranega duhovništva in spletkarskim potezam krajevnih in okrožnih veljakov.“ je dejal Franc Šali. (Nekdaj njegovih misli objavljamo tudi na 4. strani.)

Generalmajor Andrej Cetinski je dejal, da smo dandarašnji, ob 30-letnici osvoboditve, v svetu spet pričeli oživljanja fašizma. „Naša revolucija.“ je rekel Cetinski, „je živa vest vseh rodov, mladi rod se bo borecem za svobodo najbolj odločil z graditvijo socializma in obrambo domovine, če bo to potrebno.“ M. B.

Franc Šali, član IK predsedstva ZKS, med govorom občanom Straže in borcem I. bataljona slavne Cankarjeve brigade. (Foto: M. Bauer)

Sekretar IK predsedstva CK ZKS Franc Šetinc med polaganjem temeljnega kamna za tovarno silikatne opeke v Brežicah, ki bo dokončana v prvi polovici prihodnjega leta. (Foto: J. Teppey)

Ukradena novomeška zgodovina

V noči z nedelje na ponedeljek so neznanci vdrtli v kletne prostore Dolenjske galerije v Novem mestu in od tam odnesli okoli 80 eksponatov ilirske in keltske kulture, med njimi bronaste situle, zapestnice, ogrlice, čelade itd. Vrednost ukradenih predmetov je s stališča kulturne zgodovine Dolenjske, Slovenije, Jugoslavije in Evrope neprecenljiva. Vemo namreč, da je bilo

območje Novega mesta in Dolenjske v obdobju tako imenovane halštatske kulture eno najbolj cvetočih v Evropi.

Novomeška uprava javne varnosti prosi vse, ki bi karkoli vedeli o ukradenih dragocenostih ali vlomilcih, naj to sporoče na najbližjo postajo milice ali neposredno UJV Novo mesto. Gre za našo kulturno dediščino! Preiskava teče.

M. B.

LEPO SREČANJE

Občinski odbor ZZB NOV Ribnica in Zdravstveni dom Kočevje-Ribnica sta v nedeljo, 20. julija, organizirala v ribniškem gradu srečanje nekdanjih zdravnikov, osebja bolnice, ranjencev in bolnikov, ki so med vojno delovali ali se zdravili v partizanski bolnišnici Ribnica.

VREME
V petek in soboto bo nestalno. Možne so tudi manjše nevihte. Za nedeljo je predvideno lepo vreme.

TRADICIONALNA
ČAJEŠKA NOČ
V SOBOTO, 2. AVGUSTA
OB 20. URI
HUMOR, ZABAVA IN PLES DO NEDELJSKEGA JUTRA!
V CATESKIH TOPLICAH
Nastopajo:
- ženska show skupina LAS CHIC'S iz Mehike
- Boba Stefanović
- ansambel SIAS 65
- VESELI PLANSARJI
- konferansje: Vinko Simek
- nenavadna modna revija
- nagradne igre
Vstopnina 40 din

Akcija za stabilizacijo gospodarstva

Nič nam ne bo padlo z neba

Vse kaže, da se nekaterim še vedno kolca po „starih, dobrih časih administrativnega ukrepanja“, ko so lahko, če jim je šlo slabo, upali na neko pomoč od zgoraj, na nove ukrepe, na plavanje po inflacijskih valovih in se zagovarjali, da so zašli v skripace zaradi sistemskih ukrepov in ne svojih slabosti. Toda vsem takim bo treba čimprej stopiti na prste in jih, če bo treba, zamenjati na položajih, ki jih niso več sposobni opravljati tako, kot bi morali.

Točno pred desetimi leti je pokojni Boris Kraigher jasno povedal, da se morajo gospodarski ukrepi prilagajati stopnji družbenega razvoja in da nihče ne more pojesti več od tistega, kar ima pred seboj. Za vsako tako akcijo pa se je potrebno, kot je dejal, dobro organizirati. In prav mi imamo dobre pogoje za to, tako zaradi samoupravljanja, kot tudi vloge ZK v družbi.

V desetih letih smo izredno veliko naredili in stopnja samoupravnega razvoja je dosegla raven, ki ga pred desetletjem sploh niso pričakovali. Prav zato lahko tudi od akcije za stabilizacijo veliko pričakujemo. Te dni je namreč akcija potem, ko so o njej temeljito razpravljali in tudi sprejeli določene ukrepe v vseh občinah, premaknila že v TOZD, v samoupravne in druge skupnosti. Ponovno so prizadevanja analizirala vodstva na republiški ravni in stališča, ki sta jih sprejela izvršni odbor in predsedstvo republiške konference SZDL resnično zavezujejo vsakogar med nami. Akcija je namreč, kot vemo, usmerjena

predvsem proti neugodnim rezultatom, ki se kažejo v poslabšanju zunanjetrgovinske menjave, v sestavi in nepokritih investicijah, v naraščanju cen in življenjskih stroškov in v poglobljanju ter širjenju žarišč inflacije. Zavedati pa se predvsem moramo, da bi nadaljevanje gospodarskih gibanj, ki smo jim pričeli v prvi polovici letošnjega leta, resnično razvrednotilo rezultate dela naših delovnih ljudi in oslabilo materialno podlogo samoupravljanja ter oblasti delavskega razreda, prizadevanja za uresničevanje številnih sklepov, ki smo jih sprejeli in oslabilo mednarodni položaj Jugoslavije ter njen ugled in vlogo v mednarodnem delavskem gibanju.

Govorimo torej predvsem o varčevanju, o zniževanju stroškov, o manjši porabi, o najrazličnejših razbremenitvah gospodarstva, o odgovornosti in konkretnih ter jasnih stabilizacijskih programih. Toda ti programi bi morali biti predvsem stabilizacijski programi našega lastnega obnašanja in uresničevanja vseh tistih nalog, ki jih sami (žal največkrat samo v

KAMPALA, 21. – Ugandski predsednik Idi Amin je s svojim ravnanjem v zadnjem času vselej v središču svetovne javnosti. Tako je bil ondan imenovan za feldmaršala in ta dogodek so v njegovi deželi zabeležili zelo spektakularno. Med drugim so ga štirje Britanci nosili na posebnih nosilih po glavnih ulicah ugandske prestolnice in tako manifestirali prijateljstvo med Ugando in Veliko Britanijo. (Telefoto: UPI)

Posadki „sojuz-19“ in „apolla“ sta bili po številnih naporih skupnih eksperimentih, ki so trajali po 17 do 18 ur nepretrganega dela dnevno, močno utrujeni. Zato je sovjetski zdravnik dr. Jegorov priporočil Leonovu in Kubasovu, naj vzameta tablete za spanje „fenabut“, sovjetske proizvodnje, da bi se počisto odpočila. Vesoljca sta ubogala in sporočila, da sta sanjala – o skupnem poletu... še v snu torej nimata miru...

Francijo pesti brezposelnost, vendar so našli nekakšno „notranjo rezervno“, ki zmanjšuje porazne številke. Francoski obrambni minister je namreč sklenil, da lahko vojak, ki mu je sicer vojaški rok potekel, podpisuje z vojsko posebno pogodbo in služi toliko časa, dokler ne pride do ustrezne zaposlitve... tudi to je rešitev...

Cene na indijskem trgu so začele padati, pocenilo se je potrošniško blago in osnovni izdelki. Podatki po prvem tednu izrednega stanja pričajo o tem, da so po nižjih cenah prodajali žito, riž, sladkor in rastlinsko olje. Sporočili so tudi, da bodo poostrili kazni proti tistim proizvajalcem in trgovcem na debelo, ki bi hoteli prek prodaje na drobno zadržati visoke cene... pameten ukrep...

Ko sta sovjetska vesoljca Leonov in Kubasov letela nad Jadranskim morjem, si nista mogla kaj, da ne bi pokramljala čarih kovanja v sinjih vodah 215 kilometrov pod nima. Njun pogovor so zabeležili tudi v tiskovnem centru za spremljanje poleta sojuza in apolla. Ko so vesoljceva sporočila, da so prisluškovali tudi njunim „neuradnim“ hrepenenjem, sta izjavila: „Kar poslušajte, poglavito je, da vas ne dolgočasiva.“... turistične skomine vesoljcev...

V japonskem mestu Naha, ki leži na Okinavi, so odprli največjo razstavo o oceanih. Organizatorji pričakujejo, da bodo na njej ustvarili „novo kulturo varstva oceanov“, ki bo človeku omogočila, da bo „morje užival brez škodljivih posledic onečaščenja“. Glavna tema te razstave, na kateri sodeluje 34 držav, je „morje, kakršnega si le želimo...“ pa še res je...

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

— Naše malo mesto je ostalo brez turistične atrakcije. Včeraj je poginil še poslednji osel.

JANEZ KOROŠEC

tedenski zunanjepolitični pregled

Te dni so v Ženevi dokončno potrdili, da se bo evropska konferenca 35 voditeljev držav in vlad začela 30. julija v Helsinkih. Koordinacijski odbor konference o evropski varnosti in sodelovanju – sestavljajo ga voditelji delegacij 35 držav – je našel rešitve še za zadnja sporna vprašanja. Tako je praktično dokončno pripravljen več kot sto strani obsegajoč dokument o političnem, gospodarskem in humanitarnem sodelovanju, ki ga bodo v Helsinkih podpisali voditelji držav in vlad, udeleženk konference.

Sklepna faza konference – „vrh“ v Helsinkih – bo trajala tri dni. Konferenco bo začel predsednik gostiteljske države dr. Urho Kekkonen, nato pa bo govoril generalni sekretar OZN Kurt Waldheim.

Vrstni red predsedujočih in govornikov so določili z zrebom. V imenu SFRJ bo govoril predsednik republike Josip Broz Tito, ki je na seznamu govornikov sedemnajsti.

Iz Bele hiše so sporočili, da se bo predsednik Ford udeležil „vrha“ v Helsinkih. Kot poročajo iz Washingtona, bo iz Helsinkov odpotoval v ZRN in na Poljsko, obiskal pa naj bi tudi Romunijo, Jugoslavijo in Veliko Britanijo.

ZAPLETEN POLOŽAJ NA PORTUGALSKEM

Vodja portugalskih socialistov Mario Soares se je na velikem zborovanju privrincev stranke v Lizboni – zborovanja se je udeležilo več kot sto tisoč ljudi – zavzel za oblikovanje „vlade nacionalne rešitve in enotnosti vseh ljudskih sil“. Medtem ko je v Lizboni zasadal svet revolucije in razpravjal o sestavi nove vlade, pete, odkar so na Portugalskem krmilo prevzete obojene sile, je Soares izrekel misel, da dosedanji premier Goncalves ni najbolj primerna osebnost za sestavljanje nove vlade, ki bi jo moral po njegovih besedah sestaviti človek iz obojenih sil, vendar „neodvisen od strank“.

Goncalves, ki mu je Soares s temi besedami očital, da podlega taktiki komunistične partije, naj bi sestavil novo vlado, v kateri bi sicer sodelovali ljudje iz strank, vendar bi v novi vladi nastopali kot posamezniki in ne kot predstavniki strank. S to rešitvijo pa niso bili zadovoljni ne socialisti, ki dvomijo v Goncalvesovo nepristranost, pa tudi komunisti ne, saj so že sporočili, da niso pristaši vlade, v kateri ne bi sodelovali uradno.

V ozadju sedanje portugalske krize prej ko slej tiči spor med komunistično partijo in Soaresovimi socialisti, katerih politična teža je zrasla z velikim

zborovanjem v Lizboni. Komunistična partija je storila vse, da do zborovanja ne bi prišlo in je skušala blokirati pristope v Lizbono. Hkrati so komunisti ta „pohod na Lizbono“ skušali

»Vrh« v Helsinkih

politično povezati s poskusnimi reakcijami, da zavrti kolo revolucije nazaj, zaradi česar je morala v položaj poseči vojska, ki je sporočila, da „pohoda na Lizbono“ ne bo dovolila, vendar pa zborovanja socialistov ni ovrnila.

Pač pa so skušali zborovanje ovirati pripadniki KP, ki jih je generalni sekretar Cunhal poslala na barikade, češ da se morajo upreti reakciji in zavrti „pro-revolucionarni pohod na Lizbono“. Da bi preprečila nered, je vojska sporočila, da je skrb za red izključno njena pristojnost in je sama prevzela nadzor nad vpadnicami v Lizbono.

Po zadnjih vesteh pa je portugalsko gibanje obojenih sil izreklo polno podporo generalu Goncalvesu in generalnemu sekretarju socialistične stranke Soaresu odreklo pravico, da daje izjave o tem, kdo bo prihodnji predsednik vlade. Spričo vsega tega pa je položaj na Portugalskem slej ko prej izredno negotov.

TELEGRAMI

RIM – Po najnovejših podatkih ima KP Italije zdaj 1.702.652 članov od tega skoraj 400.000 žensk. V primerjavi z lanskim letom je število članov partije naraslo skoraj za 45.000.

LONDON – Delegacija izvršnega sveta hrvaškega sabora se je večeraj predsednikom sveta dr. Jakovom Širotkovičem vrnila v Zagreb. Med enotedenskim obiskom v Veliki Britaniji, kjer so bili gostje britanske vlade, so se člani delegacije srečali s člani britanske vlade, predstavniki nekaterih vladnih ustanov in gospodarstveniki. Pogovarjali so se o političnih in kulturnih odnosih, prevladavala pa so vprašanja s področja gospodarskega sodelovanja.

NIKOZIJA – Vodja turške ciprske skupnosti Rauf Denktas je povedal, da se bo začelo preseljevanje preostalih ciprskih Turkov z juga državi na sever, ki je pod turškim nadzorom. Hkrati je zagrozil grški strani, da bo „turška zvezna država za vsakega Turka, ki bi mu onemogočil prehod, poslala na jug pet ciprskih Grkov, ki so ostali na turškem območju.“

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Navzlic tem vročim poletnim dnevom, ki so se zdaj že dodobra začeli, ne moremo reči, da prihajajo na področju notranjepolitičnih in gospodarskih dogajanj do kakšnega „počitniškega“ zastoja; stabilizacijska akcija, začeta nedavno tega in razširjena po vseh občinah, po vseh temeljnih samoupravnih delovnih organizacijah in skupnostih, je tako rekoč v polnem teku. Tudi politični in drugi forumi še delajo s polno paro – saj gre za razčlenjevanje dosedanjih gospodarskih gibanj ter za ukrepe, ki jih bo treba glede tega nujno uresničiti.

V začetku prejšnjega tedna je zasedal zvezni izvršni svet – med drugim in sprejel sklep, da se cene moke in kruha navzlic podatkom o gibanju proizvodnje in porabe pšenice (ki to skorajda terjajo) ne bodo povišale. Sklep ZIS je, da je treba namesto tega tistim organizacijam, ki se ukvarjajo z odkupom in predelavo pšenice, zagotoviti nadomestilo za višje odkupne cene pšenice.

Isti dan – prejšnji ponedeljek – je izvršni komite predsedstva CK ZK Slovenije na svoji seji preučil aktualne naloge in predlagane ukrepe za ureditev sedanjega gospodarskega položaja pri nas. Izvršni komite je ob tem poudaril, da bo treba v sedanjem položaju nujno sprejeti tudi nekatere kratkoročne ukrepe – za kar se sicer ne ogrevamo, vendar trenutno ni na voljo druge izbire. Kjerkoli pa je to mogoče, poudarja izvršni komite, mora biti postopek ob sprejemanju teh ukrepov samoupraven, torej ne administrativen, in predlagatelji so dolžni podrobno preučiti njihove učinke in ob tem seveda prevzeti tudi dolžno odgovornost glede predlaganih ukrepov.

Izvršni komite je tokrat znova poudaril, da je treba naša sedanja prizadevanja za dosedajšjo gospodarsko stabilizacijo tesno povezati z naslednjim bojem za uresničevanje zakonitosti, z bojem proti raznim nepravilnostim v

gospodarstvu, o čemer govorijo že sprejeta stališča ZK. Na vseh ravneh je terba dosledno določiti odgovornost posameznikov in organov, kajti le tako bomo lahko začeli odstranjevati tudi vzroke naših sedanjih težav, ne pa da se samo spoprijemamo s posledicami.

Na republiški ravni je že pripravljen predlog celovitega dokumenta – stališč in ocen ter določenih ukrepov – ki naj bi bil vodilo v sedanjih ukrepih za usmeritev naših gospodarskih tokov v okviru načrtane resolucije o naših letošnjih družbenoekonomskih gibanjih.

Na republiški ravni je že pripravljen predlog celovitega dokumenta – stališč in ocen ter določenih ukrepov – ki naj bi bil vodilo v sedanjih ukrepih za usmeritev naših gospodarskih tokov v okviru načrtane resolucije o naših letošnjih družbenoekonomskih gibanjih.

njih. O tem dokumentu bo v teh dneh razpravljala in dokončno odločala republiška skupščina, v minulem tednu dni pa so o predlaganih stališčih in ukrepih potekale razprave po republiških forumih. Gospodarska zbornica, ki je ocenila predlog dokumenta, je ob tem poudarila, da nam bodo potrebni nemajhni naporji za doseg načrtanih ciljev. Korenito bomo morali preusmeriti tokove zunanjetrgovinske menjave, utrditi politiko cen in investiranja, zmanjšati zaloge in omejiti nelikvidnost v gospodarstvu ter spraviti v red še druga odstopanja glede načrtanih nalog z zvezi z letošnjo resolucijo. Vse to seveda ne bo lahko. To je med

drugim poudaril tudi predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič, ko je na seji predsedstva ter izvršnega odbora RK SZDL Slovenije prejšnji teden povzeman ocenil prisotnih glede stališč in predlogov, ki so sedaj pripravljani (pripravil jih je republiški izvršni svet) za uresničevanje stabilizacijske akcije. Analiza tekočih gospodarskih gibanj kaže, da ne uresničujemo temeljnih smotrov načrtane resolucije. Nadaljevanje takšnih gibanj, kot jih opažamo sedaj, bi imelo kvarne ekonomske in politične posledice na naš nadaljnji družbeni razvoj. Med predvidenimi ukrepi so tudi takšni, ki režejo želje in ambicije nekaterih posameznikov ali grupacij – je ob tem poudaril Mitja Ribičič. Vendar je pomembno, da tudi s takšnimi ukrepi soglašajo vsi nosilci odgovornosti ter jih povežejo z nujnim saniranjem našega sedanjega gospodarskega stanja.

Podatki o gibanju proizvodnje iz preteklega meseca v Sloveniji niso prav nič spodbudni. Kot ugotavlja republiški zavod za statistiko, je bil junjski obseg industrijske proizvodnje v naši republiki kmaj enak sistemu v maju – kar nasprotuje dolgotermu povprečju, saj je bila običajno prav proizvodnja v juniju največja. Medtem pa se cene še kar naprej dvigajo, tako da smo junija spet zabeležili za 2,3% višje življenjske stroške kot pa mesec poprej.

ZIS je konec prejšnjega tedna sprejel nove pogoje glede potrošniških kreditov – posebej so ti pogoji glede obveznega pologa in drugih določil nekoliko milčjši za nekatere vrste blaga kot doslej. S tem se želi predvsem olajšati težaven položaj poživljenjske industrije in proizvodnje drugih dobrin trajnejše vrednosti; prodaja teh artiklov namreč občuati močan zastoj zaradi manjšanja realne kupne moči prebivalstva.

Po vsej državi se v minulih dneh odvija praveca bitka za žetev na pšeničnih poljih. Neugodno vreme ob lanskim setvi in sedaj je povzročilo, da se letos ne bo ponovila lanske letošnja rekordna žetev pšenice – vendar pa je bomo po ocenah strokovnjakov vseeno pridelali kakšnih 4,8 milijona ton (v Sloveniji približno 155.000 ton), kar bi moralo biti skupaj z ostanikom lanskih zalog vendarle dovolj za vse naše potrebe.

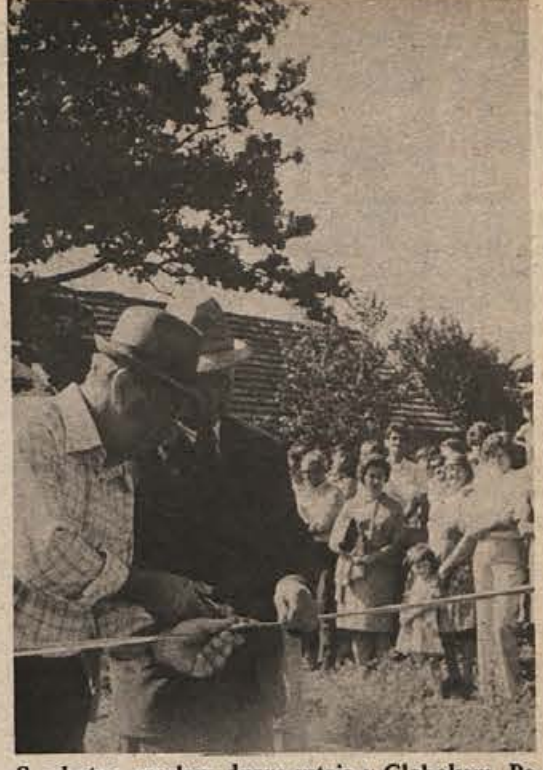
Prejšnji teden je bil črn za voznike mopredov, za katere ni potrebno vozniško dovoljenje: v sredo je po trčenju s fičkom na Radni pri Boštanjku umrl 16-letni Alojz Murenc, v soboto pa je v mokronoškem križišču zapeljal v osebni avto Stanko Kovšček iz M. Cimika. (Foto: Železnik)

V soboto na tržnici v Brežicah. Prodajalci cokol napovedujejo vroče poletje. Prodaja tovrstne obutve cvete, zato pripeljejo vsak teden nove zaloge iz krajev onstran Sotle. Izbira je dosti pestra, cene pa tudi ne višje od tistih v trgovini. (Foto: Jožica Teppey)

Podoba pred samskim blokom na Vidmu spreminja nasip, ki se spušta na bližnje križišče ob novi trgovski hiši Preskrbe. (Foto: Jožica Teppey)

S sobotne proslave dneva vstaje v Globokem. Po novo asfaltirani cesti Dečna sela - Globoko je krenil pisan sprevod mlatičev, koscev, žanjic, rudarjev do prosvetnega doma v Globokem, kjer je imel slavnostni govor predsednik občinske skupščine Brežice Franc Skinder.

IN BISTER POTOČEK?

Ko se ni bilo elektrame, je tekel skozi Brestanico čist potok, v katerem so se bleščale postrvi. Otroci so se kopalji v njem, perice so prale perilo na lesenih koritih, vozniki pa so v bistri vodi napajali žejno živino. Ta, isti potok, je danes podoban gnojnici. O ribah in račkah ni sledu, pozorno oko pa hitro odkrije ob njem dlakaste sprehajalce z številnimi raztresenimi odpadki na obeh bregovih. In temu bi lahko rekli podganja romantika. **M. Z.**

Sejmišča

NOVO MESTO: Na sejmi 21. julija so rejci pripeljali 334 prašičev, starih od 6 do 12 tednov, in 22 prašičev, starih od 3 do 7 mesecev. Skupaj so prodali 234 prašičev; mlajši so bili od 500 do 420 din, starejši pa od 430 do 750 din. Tokrat je bil promet s prašiči srednje živahen, nekaj kupcev je prišlo tudi izven novo-mestke občine, cene mlajših prašičev pa so bile nekoliko višje od zadnjega sejma.

BREŽICE: Na tedenski sejmi prašičev 19. julija je bilo pripelanih 489 prašičev, starih do 3 mesece, in 17 prašičev, starih nad 3 mesece. Prvih so rejci prodali 322 po 21 do 22 din za 1 kilogram žive teže, drugih pa 9 po 14 din za 1 kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Prvi »zakon«: čistoča, red

Bolezni in zajedalci delajo še precej škode v perutninarstvu. Zdravljenje je največkrat težavno in sorazmerno drago, zato je zlasti v poletnem času potrebno misliti na preprečevanje te nadloge.

Se vedno je najbolj nevarna kokošja kuga, predvsem zato, ker se zelo naglo širi in lahko povzroči množične pogine. Zelo uspešno je predhodno cepljenje, ki pa ga je treba opraviti v kar najširšem obsegu, saj uspešnega zdravljenja kuge še ne poznamo. Nevarna bolezen je tudi bela griža, ki včasih takoj po valitvi na veliko pobira zarod. Bolezen preprečujemo tako, da za razplod uporabimo le valilna jajca zdravih kokoši.

Zajedalci so velikokrat krivi za neuspehe v kokošjereji. Povzročajo, da živali hujšajo, slabše nescjo, njihovo meso pa je manj okusno. Klope, ki se zadržujejo v slabo oskrbovanih kurnikih, uničujejo s karbolineji ali z zažiganjem žvepla. Zoper kokošjo uš je bil učinkovit pantakan, ki pa ga ni več v prodaji, zato je treba uporabiti druge sorodne pripravke. Kokošjo pršico je mogoče učinkovito zatreti z apnenim mlekom, ki mu je primešan kreolin.

Zelo nevarna bolezen je krvava griža piščancev. Značilni so njeni bolezenski znaki, ki jih večkrat opazimo pri piščancih: kilavost, dremavica, zateglo čivkanje in povešana krila. Bolne živali je treba odstraniti, prostor pa temeljito razkužiti.

Nasploh ima higiena pri vzgoji perutnine veliko vlogo. Kurnice in predmete, ki pridejo v stik z živalmi, je treba večkrat temeljito razkužiti. Kemično razkuževanje je najbolj učinkovito. Razkuževati je mogoče z lugom, kreolinom, klorovim apnom in s karbolineji. Priporočljivo pa je tudi notranjost prostorov, v katerih je perutnina, očistiti s plamenom, za kar je uporabno spajkalno svetilo.

Dograjena biotehniška fakulteta?

Pred desetimi leti je bila s tretjo fazo končana gradnja biotehniške fakultete pod Rožnikom v Ljubljani: zmanjkalo je denarja, po današnjih vrednostih okrog 30 milijonov dinarjev. Kljub prizadevanjem je minilo deset let, preden lahko upamo, da bodo gradnjo nadaljevali.

Okrog 22 milijonov dinarjev bodo dale banke v obliki posojila, ki ga bodo vračale TOZD iz kmetijstva in živilstva ter republiški samoupravni skupnosti za izobraževanje in raziskovalno delo.

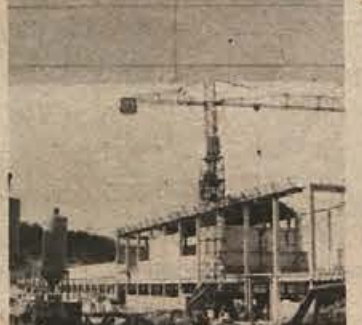
In kako bo s preostalimi potrebnimi osmimi milijoni? Računajo, da jih bodo zbrali delovni ljudje Slovenije. V prodaji bodo namreč darilni boni po 25, 50 in 100 dinarjev, strokovnjaki biotehniške fakultete pa bodo kupcem teh darilnih bonov nudili strokovne nasvete in pomoč, če bodo ti to želeli. Računajo, da bo na ta način zbrani denar pomagal, da bo do jeseni prihodnjega leta začeta gradnja končana. Tako bosta dobila stredo agronomski in zivilski oddelek, kar je nadvse pomembno tudi zaradi tega, ker pri nas strokovnjakov te vrste močno primanjkuje. Potrebnosti dograditve se zaveda tudi kolektiv biotehniške fakultete,

ki je doslej že zbral 180.000 dinarjev, poslej pa bodo od svojih osebnih dohodkov dajali po 5 odstotkov mesečno in tako v pol leta zbrali še 430.000 dinarjev.

Znanje je kajpak prvi pogoj za napredek našega kmetijstva — in urejena visoka šola bo k temu nedvomno veliko pripomogla.

Pretiravanja?

Podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije magister ekonomije dr. Babič je na posvetovanju v Sevnici med prekoračenimi naložbami govoril tudi o gradnji tovarne talnih in obloženih ploščic, ki jo gradijo Ljubljanske opekarne v Račjem selu pri Trebnjem. Izrekel je pomisleke

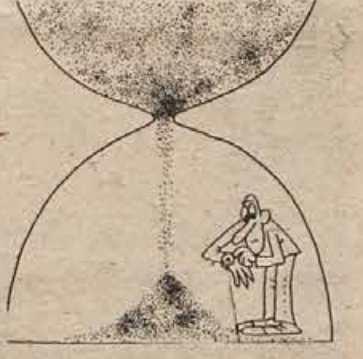
Tovarna ploščic v Račjem selu: običajna Pionirjeva montažna proizvodna dvorana.

pred takimi stvarmi, kot naj bi bilo s ploščicami od vrha do tal obloženo skladišče nove tovarne, »ogromni« betonski loki ipd. Kako je s tem, je pojasnil predsednik trebanjske občinske skupščine Slavko Kržan na zasedanju vseh treh zborov minulo soboto.

Predvsem ne gre za nikakršna pretiravanja pri načinu gradnje niti ne pri oblaganju s ploščicami. Po izjavi

predsednika Kržana gre namreč pri gradbenem objektu za običajno Pionirjevo konstrukcijo, ki jih le-ta postavlja po vsej državi. Morda so za nekaj vika in krika okrog prekoračevanja naložbe krivi v skupnih službah opekarne same, saj so prvotno izračunali, da jim bo za tovarno v Račjem selu primanjkovalo kar 44 milijonov dinarjev. Ko so številke ponovno pregledali, so ugotovili, da bo treba »le« še 19 milijonov dinarjev. Ta »le« naj bi šel za podražitev gradbenih objektov, zvečanje carin ipd. Kar se tiče skladišča s ploščicami od stropa do tal, bo namreč obveljalo, da jih ne bo, kakor tudi ne bo posebne upravne zgradbe. Kako je z vsemi naložbami v trebanjski občini, mora po sklepu delegatov s sobotnega zasedanja pokazati analiza, ki mora biti narejena do 1. septembra.

A. ŽELEZNIK

Vodilne s pomanjkljivim družbenopolitičnim posluhom bo zasul pesek časa.

Gluihi?

Ceprav so v občini Novo mesto doslej posvetili vprašanju kadrovanja na vodilna in vodstvena mesta precejšnje pozornost, vendar kljub temu ni mogoče mimo ocene, da niti ZK niti druge družbenopolitične organizacije in telesa niso uspela v popolnosti in zavestno rešiti vseh vprašanj, ki jih zastavlja današnji čas na področju kadrovanja.

Temeljna pomanjkljivost je bila, da pri konkretnih kadrovskih rešitvah v Novem mestu niso vedno iz-

hajali iz širšega pojmovanja kadrovske politike, ki zahteva na vodilnih in vodstvenih mestih socialistične osebnosti s socialističnimi moralno-političnimi lastnostmi, obenem pa so ti ljudje večji tudi sodobne organizacije dela in tehnologije.

Trenutne kadrovske težave so marsikje privedle do prenamajne zavzetosti za dosledno spoštovanje družbenih in moralno-političnih meril in kadrovanju. To seveda ne pomeni, da so prihajali »na vrh« ljudje, ki so v nasprotju z družbo in hotenji delovnih ljudi, pač pa je mogoče trditi, da pogosto zavzemajo vodilna in vodstvena mesta posamezniki, sicer strokovno dobro podkovani, vendar (milo rečeno) s pomanjkljivim družbenopolitičnim posluhom in včasih tudi prepričanjem. Pogosto nas torej vodijo ljudje, ki vidijo, vendar so gluhi, če lahko uporabimo to primer.

M. BAUER

Ne mimo delavca!

Med oblikami obveščanja, ki je pogosto odločilno pri izvajanju samoupravnih pravic delavcev in občanov, so v delovnih organizacijah najbolj uveljavljeni zbori delovnih ljudi, sestanki samoupravnih organov in delovnih skupin, objavljane zapisnike, oglasne table in interna glasila.

To je značilno tudi za delovne organizacije v črnomaljski občini, kjer pa velja, da so informacije največkrat prepozne in »nepopolne«, saj se pogosto dogaja, da so delavci obveščeni le o tem, kaj je bilo sklenjenega, malo pa tudi o tem, kaj se bo dogajalo ali sklepal. Zategadelj je splošna ugotovitev, da je večina delovnih ljudi zgolj predmet obveščanja, ne pa tudi oblikovalec sklepov in odločanj.

Takole naj bi se stavilo čim več delavskih glasil!

Kljub temu ni vse tako črno! Do čedajle večje veljave prihajajo interna glasila, ki s posredovanjem izhajanjem in objavljanjem kratkih in polno napisanih vesti veliko pripomorejo k osvetlečenosti samoupraviteljev. Tako so v Beltu izdali letos že 24 številk glasila, kar kaže, da so docela zatrli miselnost, kako je obveščanje delovnih ljudi odvečno delo. Tam (Begrad, Rudnik, Kmetijska zadruga), kjer so že pogosti za lastno glasilo, je treba čim prej storiti odločne korake k boljši obveščeniosti, v manjših delovnih organizacijah pa naj bi posebej določeni delavec skrbel za to, da bi bili vsi pravočasno in razumljivo obveščeni o vseh dogajanjih.

Tudi na ravni občine in krajevnih skupnosti obveščeniost še ni prodrla do slehernega občana. Prav v tem pa tiči vzrok mnogih težav, zato si bo treba prizadevati, da bo obveščanje tudi v tej smeri pritegnilo občane k odločanju o vsakdanjiku.

Drago Rustja

credno je zapisati...

Pred dvema tednoma smo na tem mestu pisali o tem, da so na Dolenjskem pred glavno turistično sezono sorazmerno optimistično razpoloženi, kar smo podkrepli tudi s podatki o zasedenosti hotelov v prvem polletju in pa z rezervacijami za julij, avgust in deloma še za september.

To je za jugoslovanski turizem — ker Dolenjska pač ni izjema, ampak je tako stanje tudi na drugih, turistično znatno bolj razvitih območjih — vsekakor razveseljivo, hkrati pa prinaša domačemu gostu obilico neprijetnosti.

Piratstvo

To, da so cene znatno previsoke za povprečen jugoslovanski žep, je problem, pred katerim smo, kot kaže, vsi brez moči. Zato pa se tej zasoljenosti pridružujejo še številni drugi problemi, ki bi jih morali energično razrešiti.

Gre za to, da v času, ki nam je turistično naklonjen, številni hoteli in gostinski obrati poslujejo na način, ki s poslovno moralo nima ničesar skupnega. Tako se dogaja, da po dvakrat prodajajo iste postelje, da obljubljajo v prospektih eno, v resnici pa dajo čisto nekaj drugega (beri: slabšega) in podobno.

Največkrat je ogoljufan domači gost, poročajo z vseh koncev. Značilna je zgodba našega turista, ki nikakor ni mogel tja, kamor si je zaželel, češ da je vse razprodano. Potem pa je bil službeno v tujini, zagledal vabilo za letovanje na Jadranu — in brez težav dobil prostor v prav tistem hotelu, kjer je želel letovati...

Navajeni smo, da se ne pritožimo, čeprav ne dobimo tistega, kar smo plačali. Pa bi morali storiti tako! V času, ko žanje devize, je našemu turizmu domači gost deveta skrb — potrebuje ga le takrat, ko mu gre za nohte.

Letos mu očitno ne gre za nohte. Vprašanje je le, če bomo takim turističnim piratom, ki sami sebi, še bolj pa Jugoslaviji delajo veliko škodo, končno stopili na prste.

J. S.

Upornost (Karikatura: M. Bregar)

Inž. M. L.

Baje ne pomnijo niti najstarejši...

Že zadnja jesen je „mešala štrne“ kmetovalcem, ki zaradi obilnega dežja in poplav niso mogli pospraviti pridelkov in sejati ozimino, vinogradnikom, ki so iz nezdozelega grozdja iztisnili precej slabše vino, in drugim. Potem je muhasta zima skalila veselje ljubiteljem „bele opojnosti“, prekrizala velikopotezne načrte turističnim delavcem in nekaj ma-

lega „prištedila“ cestnim podjetjem. In kaj smo po takih vremenskih neprilikah pričakovali od letošnjega poletja? Vsaj toliko sonca in toplih voda, da bi lahko sprali s sebe delovni pot in si nabrali novih moči za nadaljnje delo. Pa smo se krepko ušтели! Takih hudournih neurij, kakršna se tokrat zgrinjajo nad dolenjskimi kraji, baje

ne pomnijo niti najstarejši občani. Mogočni grozeči oblaki kot za stavo strasjaje vodeni tovor, bliski, grmenje in strele kažejo strahotno moč narave, ki že od nekdaj plaši ljudi. Kako tudi ne, saj se je že na marsikateri strehi prižgal „rdeči petelin“, kleti in polja so pod vodo, ceste so poplavljenе, poti razkopane, strehe odkrite, debela toča pa klesti zdaj tu zdaj tam

tisto, kar so obdelale žuljave roke. Res, hudi časi so prišli! Tudi betežni novomeški most jim ni utekel, čez in čez je bil, sirota, poplavljen; brezvestni avtomobilisti pa so „stuširali“ veliko pešev. Prejšnji teden polja in vinogradi v okolici Uršnih sel niso bili nič veseli domala kot škatlica vžigalic debelih zrn toče. Da, da, res hudi časi...

Franc Šetinc:

Delavci so pripravljени na napore

„Nobenega izmed ukrepov ne smemo ocenjevati kot čarobno palico, ki lahko v kratkem času vse spremeni in izboljša. Vsak ukrep je le spodbuda in podpora naporom združenega dela za izboljšanje produktivnosti, smotrno gospodarjenje in varčevanje. Povsod se mora uveljaviti spoznanje, da je tudi znotraj združenega dela pri omenjenih nalogah v zelo kratkem času mogoče marsikaj doseči — predvsem tam, kjer pomanjkljivosti temeljijo na subjektivnih vzrokih. Ob vsem povedanem pa moram znova poudariti, da noben zakon in noben ukrep do zdaj v nobenem kolektivu ni oviral prizadevanj za večjo produktivnost dela; večina težav, s katerimi se ubadamo, pa je prav posledica preskromne produktivnosti. Ko opozarjam na resnost položaja in s široko politično akcijo mobiliziramo vse delovne ljudi v prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva, moramo tudi ugotoviti, da delavci to z razumevanjem sprejemajo kot nujnost in so pripravljени na nove napore. Zato položaja ne gre dramtizirati, saj za to ni razlogov. Nesprejemljivo pa je, da bi kdorkoli to pripravljenost delovnih ljudi izkoriščal kot nekakšen politični kapital — češ, saj ljudje ne godrnjajo, kaj jih razburjamo. Zato se motijo tisti, ki menijo, da je potrebno pač preveriti še eno nevihto, počakati, da se ohladi tudi ta vroča julja. Taki se bodo krepko opekli. Zveza komunistov in vse zavestne politične sile so odločne, da zakorakamo v novo obdobje z natančno opredeljeno odgovornostjo za njihovo uresničitev.“

(Sekretar IK predsedstva CK ZKS v sobotnem govoru v Brežicah)

Franci Šali:

Več samoupravljaljske zavesti!

„Več ponosa mora biti v nas, v slehernem posamezniku, več socialistične samoupravljaljske zavesti, več odgovornosti do lastnega naroda in narodov ter narodnosti Jugoslavije. Z vztrajnim in poštenim delom moramo vsi poprijeti v izgradnji socializma, naše sedanosti in naše prihodnosti ter prihodnosti naših otrok. Tega se moramo še posebno zavestati sedaj, ko so v družbi še prisotna nekatera neugodna ekonomska gibanja, ki lahko, če bi se nadaljevala, bistveno razvrednotijo napore in uspehe delavskega razreda in njihovih organiziranih socialističnih sil za uveljavljanje samoupravljanja in oblasti delovnih ljudi. Nadaljevanje negativnih trendov ne bi samo ogrozilo materialnega temelja ljudske oblasti, ampak bi škodovalo tudi ugledu in prestižu, ki ga Jugoslavija kot neangažirana socialistična samoupravna država uživa v svetu, še zlasti pri tistih, ki na naš razvoj gledajo s simpatijo, ker jim pomenimo realno možnost v težkih konfliktih sodobnega sveta, pa tudi pri tistih, ki jim Jugoslavija — takšna kot je — pomeni stalno oviro in opomin v uresničevanju njihovih hegemonističnih in blokovskih interesov.“

Za boljše delovne rezultate se moramo boljše organizirati, mobilizirati moramo vse nosilce družbenopolitičnega in družbenoekonomskega življenja in to na vseh ravneh, od temeljnih samoupravnih skupnosti pa do oblik njihovega povezovanja, do družbenopolitičnih skupnosti, vse do federacije. To velja tudi za Dolenjsko, ki mora storiti več za večjo produktivnost in reproduktivno sposobnost gospodarstva, kar bo v precejšnji meri v prihodnosti odvisno tudi od odnosa do izobraževanja, ki je bilo vse preveč zapostavljeno, saj se premalo dolenjske mladine pojavlja v višjih in visokih šolah, pa še od teh se nekateri sploh ne vrnejo nazaj.“

(Član IK predsedstva CK ZKS v svojem nedeljskem govoru v Straži)

Jedrsko elektrarna ni - atomska bomba

66 vprašanj in odgovorov, ki pojasnujejo vse

Pri termoelektarnah, ki že obratujejo vrsto let in ki so hlajene z rečno vodo, doslej še niso opazili povečane tvorbe megle. Trditev o tvorbi megle zaradi kakih „raztresenih radioaktivnih jeder“ pa je neutemeljena in zato neresna.

26. vprašanje: Ali reaktorji izsušujejo okoljski zrak?

Odgovor:

O tem ne more biti govora. Ne glede na to, da med vlago zraka in obratovanjem reaktorja ni nobene zveze, dokazuje tudi meteorološka statistika nevzdržnost te teorije.

V. RADIOAKTIVNOST IN DOZA SEVANJA

27. vprašanje: Kako velika je naravna doza sevanja za človeka?

Odgovor:

Naravna, genetsko učinkovita doza sevanja človeka v ZRN je zaradi kozmičnega sevanja okoli 50 mrem/leto, zemeljskega sevanja prav tako 50 mrem/leto in zaradi naravnih radioaktivnih snovi v telesu 25 mrem/leto, torej skupaj 125 mrem/leto. (Kozmično ali višinsko sevanje je sevanje iz vesolja z zelo visoko energijo, sestoji se v glavnem iz protonov. V visoki atmosferi sproščajo sekundarno sevanje z nižjo energijo. Sekundarno sevanje sestoji iz mezonov, protonov, nevtronov, elektronov (sestavni delci atoma!) in foto-

nov. Fotoni so kvanti energije elektromagnetnega sevanja, torej svetlobe, rentgenskih in gama žarkov. Milirem, skrajšano „mrem“, je biološka mera enota sevanja za absorbirano dozo: 1000 mrem = 1 rem.)

Od nekdaj so rastline, živali in ljudje izpostavljeni naravni dozi sevanja. V prejšnjih tisoletjih je bila na zemlji doza sevanja verjetno večja kot danes, ker se količina razpoložljivih radioaktivnih snovi čedalje bolj zmanjšuje. Danes so vsebovani v zemlji in vodi pretežno dolgoživi radionuklidi uran 238 in torij 232 s svojima družinama kratkoživih produktov ter kalij 40. Te radioaktivne snovi povzročajo človeku tako notranjo, kot zunanjo dozo sevanja. (Nuklid je oznaka za atomsko jedro!)

Letna zunanja doza sevanja zaradi radioaktivnih snovi v zemlji je zelo odvisna od geološke sestave zemlje in je zelo različna. Ob jugozahodni obali Indije na primer (Kerala!) in ob atlantski obali Brazilije lahko izmerijo na zemlji več 1000 mrem/leto.

Nadalje je človek izpostavljen tudi dozi sevanja zaradi kozmičnih žarkov. Ti izvirajo v zvezdnem sistemu Rimske ceste. Ti žarki vdirajo v atmosfero in se oslabijo pri prehodu skozi zračno plast. Zaradi tega je razumljivo, da z nadmorsko višino narašča tudi doza kozmičnega sevanja.

Radioaktivne snovi, ki jih vsebuje zemlja, prihajajo v človeško telo s pitno vodo in našo pre-

7 hrano ter se tam neenakomerno porazdelijo. Posamezni telesni organi so torej od znotraj izpostavljeni prav tako različni dozi sevanja.

28. vprašanje: Kako velika je sedanja obremenitev človeka z radioaktivnostjo, ki je posledica civilizacije?

Odgovor:

Mednarodna komisija za zaščito pred sevanji priporoča, naj bi bila dodatna doza sevanja načeloma kolikor mogoče majhna. Kot meja za dozo sevanja, ki je posledica civilizacije, velja za splošno prebivalstvo 5000 mrem v 30 letih.

Vsota doz sevanja zaradi medicinske uporabe (rentgenski žarki in radionuklidi), ostankev poskusov jedrskega orožja in zaradi jedrske tehnike (posebno proizvodnje električne energije v jedrskih elektrarnah) torej ne bi smela prekoračiti 170 mrem/leto. Srednja letna obremenitev zaradi medicinske uporabe znaša v ZRN okoli 25 mrem, v ZDA 55 mrem. Ostanke eksplozij po svetu obremenjujejo prebivalstvo sedaj bistveno manj kot 5 mrem/leto. Doza sevanja oseb, ki stanujejo v bližini jedrskih elektrarn, znaša manj kot 1 mrem, torej je zelo majhna. Za primerjavo je treba pripomniti, da lahko selitev iz lesene hiše v betonsko povzroči zvečanje letne doze sevanja za več miliremov na leto.

Doza sevanja na kozi (lokalno!) pri različnih zdravstvenih posegih?

Diagnostika:	
rentgenski posnetki	100 mrem
pljuča (vrstne preiskave)	1500 do 3000 mrem
želodec, zolec, ledvice	
lobanja, zobje, medicina	1000 do 4000 mrem
hrbenica	
Terapija:	
lokalno zdravljenje	50.000 do 1.000.000 mrem
vneta	3.000.000 do 5.000.000 mrem
boj proti raku	10.000.000 mrem
kožne bolezni	

29. vprašanje: Ali obstaja gornja meja radioaktivnosti, ki ni nevarna, ali se pričanja ogrožanje pri ničli?

Odgovor:

Predstojniki stolice za medicinsko radiologijo švicarskih univerz so objavili 22. 4. 1971 skupno izjavo, v kateri so se opredelili glede vprašanja ogrožanja prebivalstva z jedrskimi elektrarnami. Pri tem so prišli do ugotovitve, da tveganje zaradi dodatne obremenitve reda velikosti 1 mrem/leto ne pomeni nič v primerjavi z nihanjem naravnega sevanja.

Poškodbe in učinki zaradi sevanja lahko nastopijo v organizmih le tedaj, če je prišlo do medsebojnega učinkovanja sevanja z organizmom. Ta medsebojna učinkovanja so podvržena čisto fizikalnim zakonom ter so neodvisna od tega, ali gre pri tem za naravno ali umetno povzročeno sevanje.

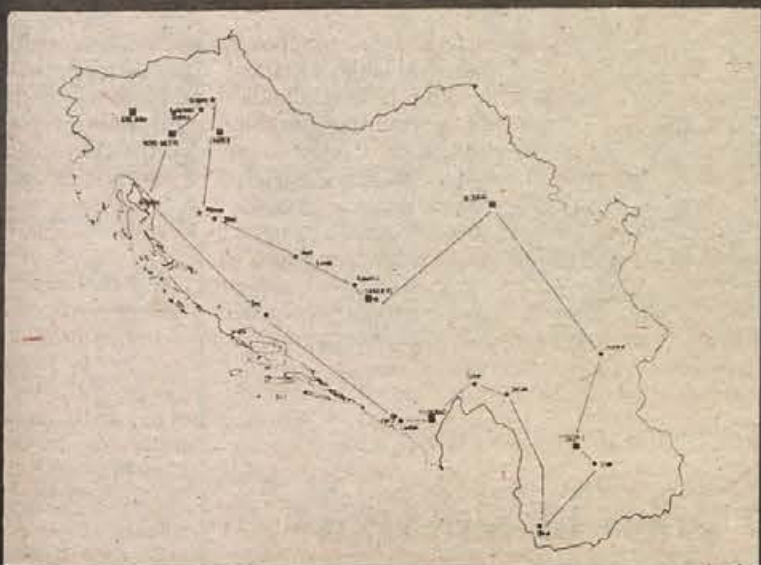
Naravna sevanja, ki so ugotovljena na Zemlji, so zelo različna. Tako je kozmično sevanje, denimo, bistveno odvisno od nadmorske višine. Sevanje iz zemeljske skorje je odvisno od vsebine radioaktivnih snovi v njej, pri čemer se pojavljajo znatne krajevne razlike. Ker se uporabljajo zemeljski materiali tudi za stavbe, so tudi pri tem ugotovljena sevanja različne jakosti.

Enake vzroke imajo tudi aktivnosti, ki so v vodah in ki lahko preidejo v človeško telo s pitno vodo ali s prehrano. Tudi pri tem ugotavljamo ustrezne razlike.

Danes še nimamo nobenih obsežnih in popolnih dognanj o dozah sevanja s celega sveta. Zato lahko navedemo le nekaj posameznih vrednosti.

Tako so ugotovili na primer na Švedskem povprečno gonadno dozo 110 mrem/leto. V primerjavi s to srednjo vrednostjo pa lahko brez nadaljnje nastopa lokalno znatno močnejše sevanje.

Medtem ko so dognali v Kaiserstuhlu (Oberrhein) 150 mrem/leto, je bila pri Menzenschwandu (Schwarzvald) ugotovljena vrednost 1800 mrem/leto.

NAŠA PRIJATELJICA JUGOSLAVIJA

Avto je veselo požiral kilometre asfalta. Še malo, še malo — pa bova v Sarajevu. Zaželela sva si malo počitka po dolgi in naporni poti iz Bihača prek Jajca in Travnika, ko sva ob cesti, že čisto blizu sarajevskega predmestja Ilidže, zagledala značilen bosanski prizorček: ob restavraciji se je sanski pritorček, na njem pa se je vrtele vil potoček, na njem pa se je vrtele mlinsko kolo, ki je obračalo raženj z zvezdastim jedro tamkajšnjih prebivalcev: „pečenjem“. Slovenski želevec sicer nad tako hrano ni ravno najdemo bolj navdušen, naju pa je bolj pritegnila prijazna senca na terasi in nenavaden naslov, s katerim se restavracija ponosa: „Centar Jugoslavije“. Le kdo je nadel to ime in za kakšno jugoslovansko središče gre, sva radovedno premišljala in v restavraciji tudi izvedela.

Povedali so nama, da je v bližini, komaj nekaj kilometrov stran, točka, ki je geografsko središče naše države. Odpeljala sva se torej v Rakovico, da si ogledava geografsko središče in še sama stopiva na točko, kjer naj bi bilo jugoslovansko srce.

Nobenega napisa ni bilo, ki bi opozarjal, da je tako blizu. Pozvedovala sva po vasi, potem ko sva se zapeljala z asfalta na razrit vaški kolovoz, kje živi tisti, na katerega svetu so geodeti postavili kamen, ki predstavlja center naše države.

ŠLO JE ZA EN METER

Ljudje so nama pokazali pot v skrbno urejeno hišo z značilnim plotom okrog vrta, na katerem je cvetelo sadno drevje. Hip pozneje sva si podaljšala roke z gospodinjo Ljubico Kešelj. Preden nam je uspelo povedati, kaj bi rada, naju je gostoljubno povabila v hišo in ponudila kozarček prave bosanske slivovke. Pogovor je stekel. „Čakajte, da se spomnim,“ je začela pripovedovati 53-letna gospodinja

Ljubica Kešelj: „Slovenskih novinarjev doslej še ni bilo pri nas.“

iz hiše, ki nosi tablico z napisom „Rakovica 101“, v resnici pa pravijo za selku Vrela. „To je bilo tisto leto, ko je bilo moji mali Ranki 7 ali 8 let; morebiti je bilo to leta 1960, mogoče leto ali dve pozneje. Prišli so tovariši iz geodetskega zavoda iz Beograda in pomagali so jim sarajevski geodeti. Zadrževali so se kakih 15 dni. Prišli so z modernimi aparati; v teh letih sem že pozabila, kako se je pisal njihov vodja, spominjam se le še, da je bil musliman. Ob prvih meritvah se niso mogli dogovoriti, kje naj bo središče Jugoslavije, ker jim računi niso šli prav. Menda je bilo za en meter narobe. Še nekajkrat so nato prišli, preden so dokončno določili središče naše države in zakopali v zemljo manjši kamen, ki opozarja na to zanimivost.“

Prijazna vaščanka nama je pokazala središče Jugoslavije.

Pogovoru se je pridružila še Milena Kešelj, 63-letna ženska iz iste vasi. Ob tem je zanimivo povedati, da v vsej vasi živi ena sama rodbina. Vsi v vasi se pišejo Kešelj, njihov rod izvira iz Hercegovine. Toda v Vrelu so preživeli turško okupacijo, avstro-ogrsko državo in tudi kraljevino Jugoslavijo in živijo tu, domala v središču naše države, tudi danes. Slovenci ne poznamo tako obsežnih izrazov za sorodstvena razmerja, kakor jih znajo uporabljati v drugih naših republikah. „Napiši ti, brate, da sam jetrva, pa če svi znati!“ se je zasmejala Milena in razložila, da sta bila Ljubičin in njen mož bratranca. „Tokrat, ko so dokončno določili središče Jugoslavije, je bilo v vasi veliko veselje. Zbrali smo se vsi vaščani, z nami so bili geodeti z družinami, prišli so od televizije. Kot se spodobi, smo jedli in pili — in na koncu smo zaplesali bosansko kolo. Učenjaki, ki so z napravami iskali središče, so najprej gledali, potem pa so se še oni pridružili.“

Stala sva v srcu Jugoslavije

Vasi Rakovica pravijo domačini Vrela, ker v bližini izvira več studencev.

VSAK DAN JE KOPAL PO CENTRU

Potem smo se odpravili po strmem klancu proti njivi, na kateri je zakopano znamenje. Med potjo smo razglabljali, da posestvo ni tako obdelano, kot bi lahko bilo. Ljubica je povedala, da po mozevi smrti sama ne zmore vsega dela. „Toda takrat, ko so merili s teodoliti, smo prav na tisti njivi posejali pšenico. Pokojni mož Ranko se ni prav nič jezil, ko so mu poticali skoraj vso njivo. Dejal je, da mu ni žal, da so jo pogazili, saj se mu vse dotlej niti sanjalo ni, da vsak dan koplje po srcu Jugoslavije.“

V tem smo prišli na njivo, ki je danes posejana z deteljo. Razočarana sva bila, ko sva zagledala komaj opazen kamen, ki označuje središče. Otroci so okrog kamna zapicili nekaj vej in nanj položili šopek poljskega cvetja. Če ne bi storili tega, je komaj verjetno, da bi kamen našli med deteljo! „Ah, ko je bila moja Ranka še doma, je vsako leto sadila georgine, da je bilo središče Jugoslavije v cvetju.“ je vzdihnila Ljubica — pa ni bilo mogoče v glasu začutiti, ali ji je hudo zaradi tega, ker kamen kaže tako zapuščen videz, ali zaradi tega, ker je Ranka zdoma.

SAMO OTROCI IN OVCE?

Nehote sva se spomnila zgodbe, ki sva jo slišala v vasi: ob pompu, ki so ga imeli takrat, ko so zakopali v zemljo kamen, se je pojavil v Rakovici tudi takratni srednji krilec v nogometni ekipi Sarajeva Crnogorac in je brcnil žogo s središča Jugoslavije. „Pa si enkrat brcnil žogo z resničnega centra!“ so ga pozneje dražili. Danes je vse skupaj le še spomin, saj zaidejo h kamnu le otroci, kadar ženejo na pašo, in od časa do časa kak turist, ki po nerazumljivem naključju zaide v ta sicer lepi, toda odmaknjeni kraj. Dolgodlake bosanske ovce se sprehajajo po travniku, ki je prav gotovo zaslužil, da bi ga vsaj malo uredili, mu posvetili več pozornosti. Marsikdo bi že iz radovednosti rad stopil v srce Jugoslavije. Končno: središče naše države je vendar eno samo!

Krogec na sliki označuje prostor na travniku, kjer je zaraslo znamenje, ki označuje središče Jugoslavije. Ko so to točko iskali, je bila namesto travnika tu njiva.

KAJ JE TO: GEOGRAFSKO SREDIŠČE?

Pozneje sva poizvedovala, da bi kaj več zvedela o središču Jugoslavije. Kaj ta točka pravzaprav pomeni? Ugotovila sva naslednje: iskanje geografskega središča ni novost. V stari Jugoslaviji so določili za tako središče točko v vasi Miliči blizu Srebrenice. Ko pa so se po drugi svetovni vojni matični deželi priključile še Istrin in nekateri otoki v Jadranskem morju, je bilo potrebno geografsko središče ponovno določiti. Strokovnjaki iz zvezne geodetske uprave in iz sarajevskega zavoda so pod vodstvom Branka Salačina začeli z novim delom: morali so poiskati točko, kjer se sekata srednji poldnevnik in srednji vzporednik naše države. Poiskali so karakteristične točke: najbolj oddaljene severno, južno, vzhodno in zahodno točko v Jugoslaviji in s pomočjo najpreciznejših instrumentov, teodolitov Vild T 2, so kmalu prišli do Kešeljeve njive Djevac. Do pod Batalovim brdom v Rakovici. Ugotovili so, da je do skrajnih točk naše domovine na severu in jugu po 334 km, na vzhodu in zahodu pa po 387,5 km na 44. vzporedniku. V nedeljo, 12. maja 1962, ob 13. uri in 17 minut so dokončno povedali: središče Jugoslavije je tu — in so zakopali kamen...

MAJHNI, A PRAVI

Na sprehodu po tem zanimivem zaselnku so najino pozornost vzbudile še majhne lesene hišice nad potočkom, ki je veselo žuborel po kamniti strugi. Številni izviri so se združevali pod vasjo v malo večji potok; sodila sva, da je vas dobila svoje ime Vrelo — temu bi lahko v slovenskem jeziku rekli izvir — prav po teh številnih neugnanih vodnicah, ki so pršele po zjedjenih kamnih. A kaj naj pomenijo lesene hišice? Preden sva vprašala prebivalce tega kraja, ki že stoletja v istem rodu živijo na tej bosanski zemlji, sva zagledala lesene, z mahom obložene cevi in pa manjša kolesa, bolj podobna ladijskim večperesnim vijakom kot čemu drugemu.

Čeprav sva vajena mlinov, nisva vajena takih. Tisti na dolenski Krki so neprimerno večji, trdno zidani, na tri

ali celo pet tečajev, marsikje še s stopami; sodijo skratka med trdna gospodarska poslopja ali samostojna gospodarstva... Zato sva bila zares presenečena, ko so nama domačini povedali, da so te majhne hišice, v katerih je komaj toliko prostora, da se človek pošteno obrne — vodenice ali mlini.

Odpri so nama torej tako vodenico sredi vasi. Pokazali so, kako spuste vodo po lesenem koritu. Spet naju je ča-

Značilne bosanske vaške naprave — vodenice izgubljajo svoja nekdanja obeležja in postajajo drugačna. Nekdaj povsem lesene vodenice skoraj ni več najti.

kalo presenečenje: iz vode, ki jo je bilo komaj kaj videti, so v curku po lesenem koritu spravili v vrtenje mlinski kolesček. Ta curek seveda dolenskega mlinskega kolesa niti premaknil ne bi. Njihovo mlinsko kolo, ki je nekajkrat manjše in postavljeno vodoravno pod leseno hišico, tako da voda zviška pada nanj, pa se je začelo veselo vrteti. Zgoraj v hiši smo opazovali, kako se je začel obračati tudi mlinski kamen. V bistvu je mlin popolnoma tak, kot so, recimo, mlini ob Krki, le da je znatno manjši. Omembe vredno pa je, da melje mlin kljub svoji majhnosti prav dobro, saj ima tudi kolo, s katerim je mogoče določiti, kako fino moko bo zmltel!

Ta majhnost ima svoje prednosti. Vsaka hiša si lahko postavi svoj mlin. V vasi Vrelo so to možnost tudi izkoristili in vsako gospodarstvo ima svoj mlin. Kešelji trdijo, da to zares ni bilo težko, in se smejejo: „Ima kod nas vrela ko na vrelu Bosne!“

Ko sva prejšnje dni med potovanjem po Bosni opazovala te majhne lesene hišice, sva ugotavljala njihovo tipičnost: vsi ti mlini so bili v celoti narejeni iz lesa in tudi pokriti so bili s skodlami. Žal sva opazila, da je veliko teh mlinov na pol razpadlih in zapuščenih. Pri Kešeljih v Vrelu niso ne razpadli ne zapuščeni — so pa že spremenjeni. Kriti so z opeko ali pločevino in nekateri stoje na betonskih opornikih. Morebiti s temi mlini, ki izginjajo ali se modernizirajo, izginja tudi del podobe stare Bosne...

In ko smo se poslavljali, so Kešelji ti prijazni prebivalci okrog središča Jugoslavije, vzkliknili v slovo: „Srečno hodita! Bila sta prva Slovenca v središču Jugoslavije!“

(PRIHODNJI:
OSTALI SO BREZ KARAVAN)

NEPOZABNIH 14 DNI

Na Debelem rtiču letuje zdaj druga izmena otrok z območja OO RK Novo mesto. Vsem je lepo, saj je sonca in morja dovolj, pa tudi hrana je izdatna.

8. julija nas je obiskala delegacija iz Novega mesta. Predstavnik občinske skupščine, zdravstvenega doma in OO RK je zanimalo, kako poteka naše letovanje. Bili so zadovoljni.

Veselo presenečenje smo doživeli v četrtak, ko smo dobili več izvodov Dolenjskega lista. Otroci so ga dobesedno razgrabili in prebrali od začetka do konca. 11. julija je bilo naše veselje še večje, saj nas je obiskala tovarišica iz OO RK Novo mesto in nam pripeljala vrečo raznovrstnih igrač. Veselju ni bilo konca.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam omogočili preživeti nepozabnih 14 dni ob morju.

Otroci in vzgojiteljci
MILKA SIMONIČ
FANIKA KORENIC

V okviru proslav 30-letnice svobode in zmage nad fašizmom je Dom JLA priredil izlet za starešine, uslužbenca JLA in njihove družine. Obiskali so rojstno hišo tovariša Tita, spominski dom v Kumrovcu, muzej kmečkega upora in spomenik Matiji Gubcu v Gornji Stubici.

Spet kalijo nočni mir!

Lani smo stanovalci iz okolice hotela Kandija izvedli „mali referendum“ in se izrekli zoper t. i. „živ“ glasbo na vrtu omenjenega hotela, ker nam jemlje pravico do nočnega počitka, ki nam je zagotovljena tudi po zakonu.

In kako je letos? Še preden je bilo izdano dovoljenje, je v zadnjih dneh maja ansambel že igral, glasno kot le kaj. Glasbo pa spremljajo hrup, kričanje, trušč avtomobilov in mopedov; vse to se vleče tja do pol-

noči, čeprav je glasbe konec že ob 22. uri.

V uradnem listu jasno piše, da je „živa“ glasba dovoljena le, če ne moti bolnišnic, stanovalcev itd. Trajati ne sme dlje kot do 22. ure oziroma v izjemnih primerih do 23. ali 24. ure. Za primer hotela Kandija izjemnost na pride v obzir, torej velja 22. ura, tej pa mora slediti popoln mir in red. Za kršitelje so predpisane kazni. Za nered na prideljenem prostoru odgovarja vodstvo podjetja, za nered na cesti pa

kršitelji. V primeru hotela Kandija očitno ne odgovarja ničče, kajti pogosto se derejo do polnoči in še čez.

V oči bodo tudi dejstvo, da za drag denar popiva tudi mladi rod. Kaže, da ne bo zmanjkalo naraščajočijancev in bo treba pripravljati veselice čez cel dan, ne samo zvečer.

In zdaj javno vprašujem pristojne: Koliko prekrškov je zagrešil hotel Kandija? Kolikokrat je bil kaznovan za te prekrške? In če ni bil, zakaj ni bil, kajti prekrški so bili tudi tako očitni, da so sledili tako ustni kot pisnimi protesti, pogosto pa je posredovala tudi milica!

JANEZ KOLENC
Trdinova 5
NOVO MESTO

Voda teče v jamo

Kdo je odgovoren za popravila v Šalki vasi

Ali ima Kočevska res preveč pitne vode? To vprašanje si zastavlja človek, ko vidi, kakšen odnos imajo posamezniki, pa tudi stanovajska podjetja do tako potrebne življenjske tekočine. Nekdo od stanovajev v Šalki vasi 92 je pokvaril vodovodno pipo in voda že več kot teden dni noč in dan odteka v straniščno jamo. Pipa je bila že večkrat pokvarjena in popravljena, toda za zadnjo okvaro se stanovajska podjetja nič ne zmeni, čeprav je bilo obveščeno. Če vemo, da v bližnji Suhi krajini ljudje nimajo vode niti za najnujnejše primere, se zastavlja vprašanje, kaj je cenejše: ali tisoč in več litrov vode ali popravilo pipe?

Ker nekateri menijo, da za družbeno lastnino ni treba odgovarjati, bi moralo proti njim ukrepati stanovajska podjetja. Se najbolj učinkovito bi bil udarec po žepu. Seveda pa bi moralo tudi stanovajska podjetja pokazati več zanimanja za popravila v hišah 91 in 92 v Šalki vasi, v katerih prebiva 32 strank.

MARJAN SLAPŠAK
Kočevje

VOJAKI DAROVALI KRI

Nedavno je ekipa za transfuzijo krvi v enoti Rada Petroviča zbrala več kot 40 litrov te dragocene tekočine. Vojaki in starešine so se pripravili v velikem številu. Med njimi so tudi taki, ki redno darujejo kri. Največ priznanj in diplom pa je do sedaj dobila enota tovariša Mirka Bogdanoviča, ki ima tudi rekord glede darovane količine krvi. Veliko zaslug za to ima mladi komandir Mirko, ki je sam že desetkrat dal kri in je tako dober zgled za svoje vojaške.

Pohvalo zasluži tudi enota Marjana Pivka, ki ne zaostaja veliko za Mirkovo enoto; iz te enote je darovalo kri 20 vojakov.

L. DRAŽIČ

SKROMEN IN MARLJIV

Dragoslav Jurič v enoti Živadina Janjica je bil od prvega dne najboljši vojak. Zelo marljiv, discipliniran in vztrajen pri vsakodnevni nalogi je bil večkrat pohvaljen, nagrajen in je dobil čin razvodnika. Še bolj se je zagrizel v delo in njegov oddelek je postal najboljši v enoti. Kot največje priznanje je Jurič dobil značko „Zgleden vojak“.

„Značka je zame največje priznanje v življenju. Tudi če bi kdaj kasneje dobil še kakšno odlikovanje, mi bo to ostalo najdražje in se ga bom vedno spominjal,“ je rekel tovariš Jurič.

Dragoslav Jurič, najboljši vojak v enoti.

PONOSNI NA CESTO

Dela na partizanski magistrali na odseku Črnomelj – Adlešiči so v glavnem končana. Položili so asfalt do Adlešiči. S tem se je uresničila velika želja tukajšnjega prebivalstva.

Asfaltna cesta poteka po stari, zato so morali izvršiti precej popravil: izravnavali so ovnine, znižali klance in tako usposobili cesto za vse bolj naraščajoči promet. Posebno težka so bila dela na odseku Bedenj – Adlešiči. Cestno podjetje Novo mesto je kamniti teren zmoglo s težko mehanizacijo.

Pomen ceste je precejšen: ne samo da so se z njo odročni kraji odprli svetu, da bo zdaj več možnosti za zgraditev kakšnega industrijskega obrata, tudi turizmu so se vrata odprla. Lepi kraji in čista Kolpa bodo gotovo pritegnili več popotnikov, kot so jih do sedaj.

Prebivalci smo globoko hvaležni naši socialistični skupnosti, ki je omogočila, da smo dobili cesto, na katero smo ponosni in nam resnično veliko pomeni.

V. P.

ZAHVALA UPOKOJENCEV IZ KRŠKEGA

Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“ iz Krškega je 6. julija slavila trojni jubilej: 36-letnico obstoja tovarne, 30. obletnico osvoboditve in 25-letnico delavskega samoupravljanja. Ob slavlju niso pozabili tudi svojih nekdanjih delavcev, ki so zdaj upokojeni. Povabili so nas na ogled novih delovnih prostorov, po ogledu pa smo odšli na stadion Matije Gubca, kjer je direktor Janez Roškar orisal razvojno pot tovarne in njene načrte za vnaprej. Sledil je kulturni in zabavni program. Upokojenci smo bili lepo pogostjeni, za minulo delo pa smo bili nagrajeni vsak s po 1500 din. Odlotično smo se počutili in se pogovarjali z nekdanjimi sodelavci, ki še zdaj prispevajo k uspešnosti tovarne. Upokojenci se kolektivno tovarne lepo zahvaljujemo in ga dajemo za zgled ostalim delovnim organizacijam.

Predsednik DU Krško
DUSAN STUPAR

Ob 20-letnici ustanovitve ZSAM Slovenije so 12. julija v likovnem salonu v Kočevju odprli razstavo o razvoju in dejavnosti te organizacije. (Foto: Brus)

France Slana: DOLENJSKI KOZOLEC, 1975 – S slikarjeve retrospektivne razstave akvarelov (1945 – 1975) v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici.

NAGRADE VSTAJE 1975 PODELJENE

Štirje pisci in slikarka

V knjigah obravnavana tudi Dolenjska z Rogom

Ob koncu minulega tedna so podelili v Ljubljani „Nagrade vstaje slovenskega naroda za leto 1975“. Janez Tomsič jo je dobil za knjižno delo „Narodnoosvobodilni boj na Jadranu in slovenski pomorščaki“, dr. Ivan Kalinšek za knjigo „Zdravljenje ranjencev v slovenski centralni vojni partizanski bolnišnici“, Čita Potokar za slikarski opus iz taboriščnega življenja, Rudolf Hribernik-Svarun za obsežnejše delo „Dolomiti v narodnoosvobodilnem boju“ in Lado Ambrožič-Novljan za monografijo o Cankarjevi brigadi.

Tomsičeva knjiga je prvo delo v slovensčini, ki obravnava NOB na morju ter potek, posebnosti in oblike partizanskega pomorskega bojevanja. Dr. Kalinšek se je lotil strokovne obravnave zdravljenja ranjencev NOV in POS v največji partizanski bolnišnici na Rogu. Od 10.000 ranjencev in bolnikov, ki so se tam zdravili, je sistematično in analitično obdelal 7.475 primerov, izsledke pa vzporedil z rezultati zdravljenja v drugih velikih armadah med drugo svetovno vojno. Poznavaletri, da je delo dr. Kalinška prva tovrstna znanstvena razprava na svetu.

Slikarka Čita Potokar se je letos predstavila v Kranju z deli, ki jih je navedeno grozljivo doživljeno taboriščnega življenja. V tiskaršču se je Potokarjeva znašla kot izrazito levo usmerjena izobraženka. Rudolf Hri-

bernik-Svarun je v svoji knjigi razpredel zanimivo pričevanje o Polhograjskih Dolomitih v NOB kot političnega in vojskega zaledja partizanskih enot.

V monografiji o Cankarjevi brigadi je Lado Ambrožič-Novljan poleg izčrpne opisa te brigade raziskoval široko dinamiko NOV na Dolenjskem in Notranjskem. Za knjigo pravijo, da je pisana z znanstveno raziskovalno tehtnostjo ob uporabi dosegljivih virov in gradiva.

LEBANONI ROKOPISI V STUDIJSKI KNJIŽNICI

Upokojenec Maks Kalan je nedavno daroval novomeški študijski knjižnici rokopise mladinskega pesnika in pisatelja Janka Lebana, ki je zadnja leta preživel v Novem mestu. Leban je pred svojo smrtjo zapustil Kalanovemu očetnu, novomeškemu nadučitelju, za „ameriški kovčček“ rokopisov in korespondence. Med vojno in pri selitvah se je literarna zapuščina Janka Lebana precej porazgubila, saj so se ohranili le štirje rokopisni zvezki. Študijska knjižnica je tudi za tako darilo hvaležna, saj je z Lebano ostalno znatno obogatila svoj rokopisni fond.

Ob tem je potrebno omeniti tudi Mirano Jarca, ki ga je v študijski knjižnici prinesla upokojena učiteljica Ema Kranjc, udova po prof. Rudolfu Kranjcu iz Novega mesta. Darilo obsega večje število knjig iz Kranjčeve družinske knjižnice.

I. Z.

Prost pristop še »v zraku«

Novomeška študijska knjižnica nima denarja, da bi lahko že letos uresničila zakonsko določilo

Leto 1975 je rok, v katerem morajo tudi študijske knjižnice v izposoji uvesti prost pristop h knjigi. To zakonsko določilo že nekaj časa povzroča glavobol tudi študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu. Njen upravnik Bogo Komelj namreč trdi, da letos zavoljo pomanjkanja denarja v Novem mestu tega določila ne bodo mogli uresničiti. Njegove ugotovitve so:

„Za razrnitev knjižnega fonda in uvedbo prostega pristopa bi potrebovali tri večje dvorane. Pridobili bi jih le z novo gradnjo, na kar pa zdaj, ko so denarne stiske še posebej hude za kulturo, ne moremo računati. Tudi notranje preureditve z dozidavami in prezidavami ne bi prinesle zadovoljive rešitve, sicer pa je spet vprašanje, ali se knjižnična dejavnost lahko širi in razvija po sodobnih metodah v 300 do 500 let starih stavbah.“

Knjižnični prostori so natrpani s fonda, prostora pa znanjkuje tudi za obiskovalce. Ko bo uvedeno usmerjeno izobraževanje in ko bodo stekli oddelki višjih šol, bo naval še večji. Računajo tudi na povečano zanimanje po strokovni literaturi, ki jo knjižnica hrani. Zato se je rodila tudi predlog, s pomočjo gospodarskih in drugih delovnih organizacij, ki tako literaturo najbolj potrebujejo, naj bi v Novem mestu zrasli novi knjižnični prostori. V fond, ki bi gotovo ne bil majhen, bi vključili tudi fonde sedanjih strokovnih knjižnic, ki jih imajo nekatere delovne organizacije.

Bogo Komelj dodaja, da potrebo s takimle razmišljanjem: „Zelo dolgo bode v oči dejstvo, da se industrija hitro razvija, knjižničarstvo pa ne gre nikamor. Pri nas ni drugače: študijska knjižnica Mirana Jarca ima temeljite fonde za slavistiko, gerministiko in umetnost ter temeljna leksikalna dela, slab pa je razvit fond za panoge, ki jih razvija dolenjska industrija. Z novo „združeno“ knjižnico, če jo lahko tako imenujemo, bi ne le okreplili tovrstno literaturo, ampak tudi omogočili, da bi bila literatura dostopna vsakomur, kdor bi se zanjo zanimal. Marsikaj

tega bi lahko uresničili že zdaj, ko bi dobili ustrezen razmnoževalni strošek. Bralce poslej v roke ne bi dobil „originalnega“ izvoda, marveč kopijo. Ker pri kopijah ni omejenega števila, bi tako ustregli hkrati več zainteresentom za isto knjigo. Na žalost je treba reči, da si knjižnica pri sedanjih sredstvih pogosto ne more privoščiti več kot en izvod nove knjige.“

I. Z.

Mali kulturni barometer

NAIVCI NA TUJEM V argentinskem glavnem mestu Buenos Airesu pravkar razstavlja 30 del jugoslovanskega naivca. Po pisanju argentinskega tiska gre za eno najbolj uspešnih razstav zadnjih let. Dokaz za to sta tudi velik obisk in ugleden sprejem pri likovni kritiki. Veliko pove tudi podatek, da je bilo že prvi dan odkupljenih 17 šilk.

„KRICAČ“ Partizanska knjiga je v knjižni zbirki „OI“ izdala knjigo „Kričač“, ki jo je napisala Sonja Reisp. Gre za zgodovinsko dokumentarni delo, ki upošteva spominske izjave in arhivsko gradivo o delovanju „Kričača“, radia Osvobodilne fronte v letih 1941 – 1942.

RAZSTAVA NOVOMEŠKEGA ROJAKA Prejšnji četrtak so v avli ljubljanske Doma čista odprli razstavo slikarskih olj amaterskega slikarja Staneta Rakarja, po rodu Novomeščana, zdaj črkoslikarja pri Časniku Delo.

EDEN NAJBOLJŠIH Na 9. mednarodnem filmskem festivalu v Moskvi so v uradni konkurenci predvajali tudi jugoslovanski film „Užska republika“ režiserja Zike Mitrovića. Po mnenju sovjetskih kritikov je to eden najboljših filmov, ki so bili posneti v socialističnih deželah, in prikazujejo ljudski odpor proti fašizmu.

LAJOVIC DRUGI Na mednarodnem tekmovalju dirigentov, posvečenem pokojnemu mojstru tak-

kultura in izobraževanje

podčrtano

O potrebi, da bi se kulturni delavci na Dolenjskem zblizali in organizirali v klub (zdrženju, društvu?), je govorilo že več posameznikov, pa tudi nekaj črtila je že šlo za priložnostne zapise, ki so poudarjali, kako nujno je izboljšati razdrobljene, posamične poskuse v tej ali oni smeri in „energijo speljati v enoten kanal“. Ostalo je pri besedah, govorjenih in zapisanih, klub dolenjskih kulturnih delavcev pa še ni.

Dolenjski klub

Priljubljeni zapis nima namena udrihati po tem in onem, ki bi morali kaj storiti že po službeni dolžnosti, marveč želi zgolj opozoriti in morda nekoliko širše zapeljati to aktualno vprašanje. Zamislimo si, kaj bi lahko pomenili naredil tak klub (v njem bi bili kulturni in drugi javni delavci, ustvarjalci, poustvarjalci in organizatorji itd.). Odgovor je kratak: mnogo. Poleg tega, da bi pritejral zanimivo pogovore o kulturi, umetnosti, arhitekturi in drugih področjih (za okroglo in oglatno mizo!), bi bil klub lahko pobudnik za številne akcije. Tu je vprašanje dolenjske revije, odziva Dolenjske založbe, pobuda za skupno dolenjsko priznanje posameznikom in skupinam z dosežki na splošno kulturno-umetniškem, družbenem in drugih področjih (npr. ozivitev Trdinove nagrade kot dolenjskega priznanja) itd. Pri tleh skupnosti, snovanjih udeležencev ne bi omejeval kompleks „občinskih pločev“, četudi bi vsak v svoji občini še vedno deloval kot kdaj (v kulturnih društvih, ustanovah, združenjih, organizacijah). Tako bi vsaj moralo biti.

Za zgled (ne za posnemati!) bi lahko imeli klub kulturnih delavcev, ki so ga osnovali v Kočevju pri ZKPO, povprašali, bi pravzaprav združuje njihovih (in več) članov, kar je za občino s trikrat manj prebivalci, kot jih ima novomeška, že kar fenomenalno. In tudi na učili bi se lahko marsikaj pri kočevskih zagnanostih. Kajpak je ta misel za razmislek tudi drugim predlogi.

J. JUSTI

AVSTRIJA BO VRNILA KULTURNE DRAGOCENOSTI

Na Duraju so pred kratkim pisali avstrijsko-jugoslovanski predstolnik, po katerem bo Avstrija vrnila Jugoslaviji več kulturnih dragocenosti, ki so jih nacisti med vojno odnesli iz naših krajev ozemlje Avstrije.

Sandi Leskovec: JOJ, KAM BI DEL, lesorez, 1975. (Foto: Branko Sladič)

POTA IN STRAN POTU

Dežurni poročajo

ZA 1.000 DIN STA SI UMAZALA ROKE - V soboto, 12. julija ponoči, sta neznanca, ki so jima že na sledi, v Lokvah pri Črnomlju napadla Stipa Didoviča iz Planine pri Šeniču. Iz denarnice sta mu vzela 1.000 din, prazno pa vrnila.

STRELA V ZIDANICO - Med hudim neurjem je v soboto, 12. julija, udarila strela v zidnico Antona Barboriča na Vinjem vrhu. Škode je bilo za 20.000 din.

TATINSKI LJUBITELI GLASBE - V noči iz 16. na 17. julij je še neznan storilec ukradel iz nezaklepanega avtomobila renault 16, ki je last Stanislava Medveda iz Jelš pri Črčocu, avtomobilski radio "Sanyo" z anteno vred, vreden 3.000 dinarjev.

PRETEP NA VESELCI - V nedeljo so se na veselici v Stranski vasi s koli stekli domačini in Romi. Ranjena sta bila Mirko Marjanovič iz Stranske vasi in Milan Picelj iz Ljubljane. Romi so se po pretepu razbežali.

Nesrečna avtostoparja

Tovornjak, ki je ustregel fantoma, ker sta bila zamudila avtobus, se je prevrnil po pobočju

Ko je voznik tovornjaka Mladen Zupančič iz Gradca pri Karlovcu vozil v torek, 15. julija, iz Novega mesta proti Metliki, je v Črmošnjicah vzel v kabino stoparja Zijada Zukanovića in Sulejmana Mujanovića.

Fanta sta se, ker sta bila zamudila avtobus, peš odpravila iz Novega mesta, kjer sta bila na zdravniškem pregledu, ker se nameravata zaposliti v rudniku Kanjarica, proti Metliki. Vmes sta ustavljala avtomobile.

Pod Vinjo vasio je začelo tovornjak z voznikom in sopotnikoma v levem ostrem ovinku zanašati, z levo stranjo je trčil v odbojno ograjo, tovornjak je zasukalo za 180 stopinj, trčili je v ograjo še z desno stranjo in se prevrnil po nasipu 7 metrov pod cesto, kjer je obstal s kolesi navzgor.

ALKOTEST POZELEL

V soboto je Franc Ilar iz Stranske vasi z osebnim avtom pred Uršnimi seli trčil v voz z vprego, ki jo je vodil Ivan Seničar iz Šmolence vasi. Škode je za 30.000 dinarjev. Ko je Ilar pihnil v balonček, je ta pozelel čez polovico.

UKRADEL DESNO IN LEVO KOLO?

V noči iz 17. na 18. julij je še neznan storilec demontiral in ukradel desno sprednje kolo s fička, ki ga je na Zagrebški v Novem mestu parkiral Ruža Vrančič. Isto noč je znikavt ukradel tudi prednje levo kolo s fička, ki ga je na Ragovski v Novem mestu pustil Alojz Krhin. Gre morbiti za istega tatu, ki si po delih sestavlja fička?

Zverženi ostanki kombija, v katerem sta umrli Vladimir Mijatović in Milorad Kandić. Motorja ni, ker ga je odneslo 20 metrov daleč na polje. (Foto: M. Bauer)

Dvojna smrt v kombiju

Vladimir Mijatović iz Beograda je pri Drnovem nenadoma zavl in levo - v tovornjak

V soboto, 19. julija, se je 20 minut po polnoči zgodila na odcepu avtomobilske ceste pri Drnovem prometna nesreča, v kateri sta izgubila življenje 19-letni Vladimir Mijatović iz Beograda in njegov sopotnik v kombiju, 36-letni Milorad Kandić iz Trzljca. Gmotne škode je za 240.000 dinarjev.

Mijatović je s kombijem vozil iz Brežic proti Ljubljani. Pri odcepu za Krško je nenadoma zapeljal z desne strani ceste v levo in oplazil osební avto Miloša Juričića, nato pa še osební avto Đoke Simića (oba sta začasno zaposlena v tujini). Kombi je nato čelno trčil v tovornjak francoske registracije, ki ga je vozil Daniel Jaquet. Trčenje je bilo tako silovito, da je odneslo kombijev motor 20 metrov daleč na njivo, voznika Mijatovića in sopotnika Kandića je vrгло iz avta. Bila sta pri priči mrtva.

Sreča v nesreči je, da je cestišče zaradi odcepa in priklučkov na tem kraju tako široko, da sta lahko Juričić in Simić, ki ju je oplazil beograjski kombi, ustavila na parkiriščih.

Zaradi nesreče je bil ves promet na tem delu avtomobilske ceste zaprt dve uri, delno oviran pa še nekaj ur več.

ZIVO APNO V OČI

Voznik Rudi Pibernik je pred dnevi peljal tovornjak, naložen z živim apnom, iz Metlike proti Bojanji vasi. Ko je pripeljal v ovinek pred odcepom za Bojanjo vas, se je pod tovornjakom udrl rob ceste, vozilo se je nekajkrat prevrnilo po bregu. Piberniku in sopotniku Martinu Režku iz Bojanje vasi je med prevračanjem živo apno poškodovalo oči, odpeljali so ju v novomeško bolnišnico.

Sopotnika je vrгло iz kabine, hudo ranjenega Zijada Zukanovića so odpeljali v novomeško bolnišnico. Leži v šok sobi. Gmotne škode je bilo za 50.000 dinarjev.

EDEN BREZ IZPITA, DRUGI PO LEVI

V nedeljo popoldne je Stanislav Hočvar iz Stare vasi pri Škocjanu peljal z avtom brez voznškega dovoljenja skozi Staro Bučko. Naproti mu je v nepreglednem zavoju po levi pripeljal z avtom Franc Kac iz Ptuj. Trčila sta, škode je za 13.000 din.

NAŠLI GO GA NASLEDNJI DAN

Na Cesti herojev v Novem mestu je voznik osebnega avtomobila Josuf Hlasič s Sel pri Ratežu zaradi neprimerne hitrosti v ponedeljek, 14. julija, podrl 18-letno Marjano Zičkar iz Črešnjev pri Čerkjrah. Marjano je oddrlo v betonsko ograjo, zdravi se v novomeški bolnišnici. Hlasič je po nesreči pobežnil, izsledili so ga naslednji dan.

KRONIKA NESREČ

VINJEN PODRL KOLESARKO

V nedeljo, 13. julija popoldne, je Franjo Trbušič iz Črnomlja z osebnim avtomobilom na cesti pri Lokvah zaradi prehitre vožnje podrl 11-letno kolesarko Polonco Geltar iz Črnomlja. Polonca je padla na pokrov motorja, razbila vetrobransko steklo in obležala na cesti. Odpeljali so jo v novomeško bolnišnico. Test je pokazal, da je Trbušič vozil pod vplivom alkohola.

voznik tovornjaka Rafael Lekše iz Dolge Rake zapeljal v blagem desnem ovinku na rob ceste in peljal po njem 64 metrov. Ko je hotel zaviti nazaj na cesto, je zapeljal v jarek in se prevrnil. Škode je za 60.000 din. Promet je bil zaradi nesreče ovrnan do 17. ure.

OTROK SE JE ZMEDEL - V Sržkah je zdomec Nikola Radjeković iz Radjekovičev 15. julija podrl 3-letnega Jožeta Simonića, ki je prečkal cesto s skupino otrok, se na sredi poti premislil, hotel steči nazaj ter tako zaprl pot avtu, ki ga je zadel z levimi vrmi. Radjeković nesreče ni mogel preprečiti. Malega Jožka, ki se je potolkel po glavi, so prepeljali v novomeško bolnišnico.

ZA VEČ KOT DVE URI ZAVRL PROMET

15. julija je na avtomobilski cesti v Dolnjem Podborštu

PREHITRO IN BREZ IZPITA - V petek je v Drenovcu pri Vinici Franc Simič iz Hrasta pri Vinici na neregistriranem motorju v levem ovinku srečal skupino delavcev, zavl in levo in podrl kolesarja Zdenka Bosanca iz Bosancev. Kolesarja so odpeljali v novomeško bolnišnico. Simič nima voznškega dovoljenja in je vozil prehitro.

PO NESREČI ODPELJAL ... - V nedeljo popoldne je na krajevni cesti v Trebelnem voznik osebnega avtomobila Martin Jane iz Statemberga med prehitvajem zadel 76-letno Marijo Pucelj, ki je šla po desni strani ceste. Jane je po nesreči odpeljal naprej, Puceljeva se zdravi v novomeški bolnišnici.

OTROK PRITEKEL PRED AVTO - Anton Pencic iz Male Cikave pri Novem mestu v nedeljo popoldne kljub zaviranju ni mogel preprečiti nesreče, ko je v Trnovcu pri Metliki nenadoma stekla pred njegov avto 5-letna Branka Jurajević iz Podzemlja. Ranjeno deklico so odpeljali v bolnišnico.

Trije novomeški mladinci!

Odlične uvrstitve mladih kolesarjev na memorialni kolesarski dirki v Dolu pri Ljubljani

Na tradicionalni krožni kolesarski dirki v Dolu pri Ljubljani so v mladinskih konkurencah nastopili tudi Novomeščani, ki so potrdili, da uvrstitve na državnem prvenstvu prejšnje nedelje v Novem mestu niso bile naključne. Med mlajšimi mladinci so se namreč kar trije uvrstili na najboljša mesta, dobro pa je vozil tudi Mijajlović pri starejših mladincih.

Rezultati - mlajši mladinci: (Sava) - vsi 1,26,16. Ekipno: 1. Vehar, 2. Zrimšek, 3. Turk (vsi Novo mesto), 4. Zanoškar (Rog), 5. Kojc (Branik), vsi v času 1,26,16 (povprečna hitrost 44,5 km na uro!). Ekipno: 1. Novo mesto, 2. Rog, 3. Hrstnik. Starejši mladinci: 1. Bogović (Metaliacommerce), 2. Mijajlović (Novo mesto), 3. Ropret

1. Sava Kranj, 2. Novo mesto, 3. Metaliacommerce Zagreb.

Novomeški kolesarji so se odlično odrezali tudi v skupnem seštevku vseh kategorij - za kranjsko Savo so zaostali 5 točk in se uvrstili na drugo mesto, z enako prednostjo pred ljubljanskim Rogom.

Kaj bomo danes delali pri uri telesne vzgoje?

ŠPORTNI KOMENTAR

Je plavanje prepovedano?

Zakaj imamo na Dolenjskem en sam plavalni klub, Celulozar v Krškem?

S plavalno nepismenostjo smo se zadnja leta bolj energično spoprijeli in uspehi na tem področju so očitni. V novomeški občini se je na primer prav po zaslugi majhnega bazenčuka na grmski osnovni šoli naučilo plavati že veliko otrok in tudi odraslih.

Vse pa kaže, da športnih organizatorjev in tudi drugih nič ne skrbi, da imamo na območju devetih občin Dolenjske, Posavske in Kočevske en sam plavalni klub - Celulozar v Krškem. Ta sicer po tekmovalnih uspehih že leta nima tiste moči kot nekoč, zato pa je znan po svoji množičnosti in uspešnem vključevanju najmlajših.

Plavalni šport je nedvomno zdrav in koristen; to so ugotovili strokovnjaki že nešteto krat in nič čudnega ni zato, da je plavanje na praktično vseh prednostnih listah. V tujini je tudi

kot šport izredno priljubljeno. Spomnimo se samo nastopov najboljših plavalcev na olimpijskih igrah. Tam je navadno vstopnica za plavalno finale prav tako težko dobiti kot za atletsko, košarkarsko ali gimnastično!

V Jugoslaviji je plavanje pastorek, na Dolenjskem pa niti to ne! Bazen v Novem mestu so na primer že pred leti podrlí, novega pa do danes še niso postavili. Še bolj kot na Krki pa bi lahko plavalnišča uredili v Beli krajini na Kolpi. Sicer pa so izgovori, da primanjkuje objektov, resnični je deloma. Tudi v bazenih zdravilišč bi bilo mogoče vaditi, kar dokazuje sodelovanje Dolenjskih Toplic in novomeškega kluba za podvodne aktivnosti.

Potrebni bi bili le ljudje, ki bi organizirali mlade. Med njimi je zanimanja za ta šport nedvomno dovolj. J. S.

Šport

Pred novo sezono

Še nekaj tednov navideznega počitka, v resnici pa najtrših priprav - in začela se bo nova tekmovalna sezona. Kot je v navadi, bodo najprej sli na igrišča profesionalci v prvi zvezni nogometni ligi, kmalu za njimi pa tudi večina drugih športnikov.

Na Dolenjskem v nogometu nima mo zastopnika v najboljši slovenski konkurenci in tudi nič ne kaže, da ga bomo skoraj dobili, zato pa imamo več ekíp, ki nas med najboljšimi republiškimi ekipami zastopajo v malih igrah z žogo.

Kako v novi sezoni? - Fila

Od vseh dolenjskih predstavnikov bo v najvišji ligi nastopal ribniški Inles, ki se je kot slovenski prvak uvrstil v drugo zvezno ligo. Poglavitni cilj bo kajpak - obstoj v njej. V slovenski konkurenci bosta nastopala Sevnica in Dobova kot novinec. Medtem ko bodo Sevničani verjetno spet zrelí za najboljšo mesto, bo Dobova najbrž zadovoljna z uvrstitvijo, ki bi ji tudi v prihodnje zagotavljala nastop med najboljšimi. Kajpak pa je vprašanje, kako bodo reorganizirane druge zvezne lige, ker bi v primeru drugačne organizacije tudi Sevničani morebiti nastopili v drugi ligi. V ženski konkurenci je pomlajša brežiška ekipa lani dobila toliko izkušnji, da bo letos gotovo sposobna za boj za zgornjo polovico lestvice.

V košarki je tekmovalje na polovici, oba dolenjska predstavnika pa sta brez skrbi pred izpadom in hkrati nimata možnosti za napredovanje v drugo zvezno ligo. Metličani imajo dve točki več od Novomeščanov, zlasti Beti ima lepe možnosti celo za drugo mesto na lestvici!

Odbojkarji Novega mesta, ki so se rešili dobesedno zadnji hip, imajo tako dobre posameznike, da bi morali svojo uvrstitev letos izdatno izboljšati - če bodo popravili kolektivno igro. Novomeške odbojkarice zadnjo sezono niso napredovale: igrajo preveč malodušno, vendar pa bi z zbrano igro spet lahko startale na drugo mesto v slovenski konkurenci.

KOMU NAGRADE?

Inlesovi rokometiški, ki so postali prvaki Slovenije in so se uvrstili v drugo zvezno ligo, so najuspešnejša športna ekipa v občini. Ribniški Partizan pa slavi letos 75-letnico obstoja in je zato pričakovati, da bo ob jubileju nagrajen.

Prav o nagradah je razpravljal pred dnevi odbor za nagrade pri telesnokulturni skupnosti ribniške občine. Spregovorili so o kriterijih in pogojih za podelitev nagrad, med drugim tudi za Bloudkovo nagrado in plaketu, najvišji priznanji v slovenskem športu. Vsem telesnokulturnim organizacijam so sporočili, naj predlagajo imena posameznikov ali ekip, ki izpolnjujejo pogoje za nagrade. M. G.

Igre z žogo v poletni vročini počivajo, zato pa imajo največ dela plavalci: najboljši tekmujejo v kolumbijskem Caliju (med njimi tudi plavalec Divjak in vaterpolisti), živo pa je tudi v bazenih pri nas. Posnetek je narejen na eni od tekem kluba za podvodne aktivnosti iz Novega mesta.

J. SPLICAL: POT DO ZLATA

Kako kruta so lahko pravila v športu, so Jugoslovani izkusili na evropskem prvenstvu 1959 v Istanbulu. Izbili so samo prvo tekmo v predtekmovanju — z večnimi tekmeči Bolgari. Poraz z 80:72 nas je kljub šestim zaporednim zmagam v nadaljevanju prvenstva — Jugoslavija je po vrsti premagala Turčijo, Belgijo, Avstrijo, DR Nemčijo, Italijo in Izrael — vrgel celo na deveto mesto. To je bil z izjemo prvenstva v Helsinkih, kjer smo 1967 nastopili s povsem pomlajeno reprezentanco, zadnja tako nizka uvrstitev Jugoslavije.

Potem je prišel Rim. Olimpijske igre 1960 — in naš prodor v svetovni košarkarski vrh. To so bili dnevi, ko so v Jugoslaviji govorili o zlati medalji naših nogometašev, ki so se predtem rešili v nadaljnje tekmovanje šele potem, ko so iz klobuka potegnili listek z imenom naše države — tekma z Italijo se je namreč tudi po podaljških končala neodločeno. To so bili dnevi, ko so v Jugoslaviji govorili o srebrni medalji našega rokoborca Branka Martinovića.

Le redki so videli, da se začenja košarkarski vzpon. Sicer pa: kako naj bi videli. Po uspešnih kvalifikacijah so naši košarkarji v predtekmovanju premagali Bolgare in Francoze ter izgubili s Čehi.

Potem je prišel znamenit datum: 1. september 1960. Rim: naša prva postava proti olimpijski reprezentanci ZDA, najboljši ekipi, kar jih je v zgodovini olimpijskih iger nastopilo! V manj kot petih sekundah vodijo Američani 4:0. Čez nekaj minut je rezultat 34:1. Ob koncu je 104:42. To so bili zares časi učiteljev in učencev. „Spršili“ so nas še Sovjeti in Čehi, premagali smo Urugvaj in Poljsko. In na koncu smo bili šesti!

Naslednje leto smo pripravili dva podviga. Na evropskem prvenstvu v Beogradu smo bili drugi, za Sovjetsko zvezo. Dolgo časa smo čakali na veliko priliko, in ko smo bili že čisto čisto blizu — smo jo izpustili iz rok. Sovjeti z 218 cm visokim velikonom Kruminškim, ki nas je dobesedno pokopal, so bili prehud nasprotnik za nas. Tako se je začelo sovjetsko-jugoslovansko tekmovanje. Bolje bi bilo zapisati: vedno znova smo poskušali premagati sovjetsko trdnjavo, a nikoli nam ni uspelo ... do Španije 1973 in spet (kot na začetku!) Beograda 1975.

Premagali smo Grke, Angleže, Poljake, Vzhodne Nemce, Belgijce, Madžare, Francoze — in na koncu poklekli pred Sovjeti s 53:60.

Naša reprezentanca si je želela zmage bolj kot kdaj prej. Toda Sovjeti so postavili nevarnega strelca Koracá in organizatorja igre Dancua, pod koš so postavili nenadkriljivega počasneža Kruminš — in naše upanje je počilo kot milni mehurček. A kljub temu velja opozoriti: bili smo drugi v Evropi!

In kot se za gospodarje spodobi, smo bili najboljši na svojem dvorišču; na tretjih balkanskih igrarh smo prehiteli Bolgare, ki so zmagali na prvih in drugih.

Tako smo prišli iz košarkarske anonimnosti med boljše ekipe. Toda drugo mesto v Evropi in prvo na Balkanu je bilo potrebno potrditi. Priložnosti so se vrstile ena za drugo: svetovno prvenstvo v Rio de Janciru, evropski šampionat v Wrocławu, olimpijske igre v Tokiu. Tri velika tekmovanja v letih 1963 in 1964. Tri nove priložnosti — za prodor med najbolje in hkrati tudi za padec na lestevici. Vsi so nam priznavali: „Jugoslovani igrate dobro košarko!“ Od dobrih do najboljših je bil en sam korak — dolg desetletje po letu 1961!

(Dolge prihodnjice)

PO SVETU OKOLI

NI PROSTOVOLJCEV

V mnogih deželah, kjer v naravi opice še živijo svobodno, so omejitve ali celo prepovedali lovljenje in izvažanje teh, človeku najbolj podobnih živali. To ne prizadeca toliko živalske vrstve, ampak znanstvenike, ki so jim opice potrebne za najrazličnejše poizkuse. Med opicami namreč znanstveniki ne morejo iskati prostovoljcev!

MANJ KRUHA

Po veliki akciji zdravnikov, ki so zaskrbljeni gledali trebuh debeluhov, je Francozom le uspelo zmanjšati količino kruha pri vsakdanji prehrani. Tako so lani pojedli na dan samo 20 dkg, pred štiri leti pa še 35 dkg kruha. Zdaj zdravniki že opozarjajo, da kruha ni potrebno povsem izključiti iz prehrane, kajti v sila se da živeti tudi — ob kruhu in vodi!

ZA GARAŽO PAC!

Dva Nemca sta se odločila, da bosta začela gojiti krave. Imela sta zemljišči, ki sta mejila eno na drugo, zato sta na meji sklenila postaviti hlev. Toda njuno prošnjo za gradbeno dovoljenje so pristojni zavrnili z utemeljitvijo, da je tamkajšnje zemljišče primerno edino za garažo. Podjetneča se nista dala ugnati, napisala sta novo prošnjo za gradnjo dvojne garaže za dve kravli! In kajpak sta dovoljenje tudi — dobila!

„PODKUPLJIVOST“

Zoolog Desmond Morris je dokazal, kako stremeljenje po materialnih dobrinah lahko pokvari tudi živali. Šimpanzu je dal risalni pribor in opica je sčasoma narišala dokaj ljubke stvari, ki so bile podobne sodobnemu slikarstvu. Ko pa je njene uspehe začel nagajevati s kikiriki in čokolado, je opica začela divje čekati in delati ničemer podobne zmazke, da bi tako čim hitreje prišla do darila. „V šimpanzu sem vzbudil smisel za „komercialno“, s tem pa v njem uničil „umetnika“,“ ugotavlja zoolog.

CAS JE DENAR

Vsi poskusi nekoga zahodnonemškega lastnika trgovine, da bi osebe odvadil zamunanja, so bili zaman. Zato je delavec zagrozil, da ho za vsako zamujeno minuto zahteval eno marko. Groznje ni nihče vzel resno, zato je največji zamudnik drugo jutro prikomkal v službo petnajst minut prepozno. Stopil je k lastniku in ga vprašal, koliko je ura, čes da njegova stoji. „Petnajst mark čez osen!“ je ljubeznivo odvrnil lastnik in pri tem je ostalo. Ali delavec zdaj še zamujajo, ni znano; kazalo pa bi take ure uvesti tudi na Slovenskem in zbrane minute prispevati kot pomoč nezavim!

HOTEI ZA ŽIVALI

V Franciji so pred nedavnim izdali knjigo s popisom vseh hotelov za živali! Kajpak so to hoteli za ljudi, toda slednji v njih lahko prebivajo v družbi svojih štirinožnih ljubljencev, ki imajo celo določene popuste pri hrani. Nekateri lastniki takih hotelov pravijo: „Sprejemamo tudi živali, ker se lepše vedjo in so bolj čiste od ljudi!“ ali: „Naši gosti so naši prijatelji, zato sprejemamo tudi prijatelje naših prijateljev!“ Zakaj pa ne!

Varjenje z ledom

Pritisk ledu zmehča vsak kovinski del

V Sovjetski zvezi so našli in izpopolnili nov način varjenja. Namesto da dotikalne dele kovine zmehčajo s segrevanjem kot pri običajnem varjenju, delujejo nanje s supervisokim tlakom ledu.

Znano je dejstvo, da se prostornina zamrznjeni vodi poveča za okoli 9 odstotkov. Če se ne more nikamor razširiti, ustvarja izredno velik pritisk in ta pritisk je sovjetskim znanstvenikom uspelo usmeriti na izbrano polje s posebno napravo, za katero pravi njen oče Pjotr Radzenko, da je veliko bolj priročna kot do sedaj znani varilni aparati, saj omogoča varjenje tudi v prostornih, napolnjenih z vnetljivimi plini.

Nova naprava je še najbolj podobna nekakšni brizgalnici, iz katere pod pritiskom nekaj tisoč atmosfer leze led. Pod vplivom tega izrednega pritiska postane led plastičen, prav tako pa tudi kovina, na katero pritiska. Raztopljen kovina se tako zvari.

Med dobrimi lastnostmi varjenja z ledom je tudi ta, da lahko z njim varijo težko pristopna mesta. Naprava deluje tudi „po ovinku“. Za njeno delovanje je dovolj malo vode ter, seveda, hlad. Konstruktorji pravijo, da izvršno deluje že pri navadnem hladnem zraku, kakršnega je pozimi v tovarnah ali na gradbiščih, kolikor hočejo.

Praden bodo aparat prevzeli delavci v svoje roke, bo seveda moral še skozi številne preizkuse, morda mu bodo še kaj dodali, kaj odzveli, toda njegov način delovanja bo ostal tak, kakršen je že sedaj.

Piše preprosto, poroča kratko

KRSPANOV KOTIČEK

KRSPANOV KOTIČEK

Hude nadloge

Naj človek še tako poskuša uti vsakdanjim skrbem, se odpočiti in pripraviti za delo v jeseni in pozimi, ga od vsepovsod obletavajo slabe novice. Največ je takih, ki smo jih vse leto vajeni, pa se zanje ne menimo.

Kadar zmanjka neke vrste blaga, ljudje brz uganemo, da se bo podražilo, in njihov prerokovanje se prav gotovo uresniči. Pred leti je bilo to zgolj dvakrat v letu, sedaj pa že vsak teden, kot bi svež kruh nosil v hišo.

Pri vsem tem nam pomagajo časopisi in skrinjice, ki jim pravimo radio ali televizija. Danes zveemo o vsem, kar se godi po svetu še isti dan, nekdanj pa je trajalo nekaj tednov, če se medtem novica ni izgubila ali celo popačila.

Okrog nas vsako popoldne ropota in poka, kot bi se teple coprnice. Enkrat dobimo na glavo točo, drugič toliko dežja, da voda zaliva polja, ceste in hiše.

MARTIN KRSPAN

Prodajalci so avtomati

Super market, ki ga vadi di računalnik

Pos na kvadrat!

Po tem, kar dan za dnem prebiramo v časopisih, še posebej v t.i. „trič-trac rubrikah“, ne kaže drugega, ko da si utrjujemo prepričanje, da je svet en sam — svetovni rekord, ljudje pa njegovi delčki, saj zdaj ta požira žive jegulje, oni goji skakajoče žabe, angleška gospa Bangs pa je pravkar zredila najtežjega psa na svetu.

Shane je ogromen bernardinec, ki tehta ne več in ne manj kot 120 kilogramov. Ob toliko kilah je pasja mrcina pretežka tudi za družinski proračun, saj požre na dan več kot 25 kilogramov najboljšega mesa, precejšnjo količino pasjih keksov, v pasjih dneih pa ima najraje — sladoled; naenkrat zmaže tudi po tri velike porcije. To je kajpak ob dandanašnji stopnji inflacije v Veliki Britaniji odločno preveč, in če bo šlo tako naprej, bo morala gospa Bangs pasjo mrcino prodati. To ne bo tako lahko, kajti dajati več v pasji gobec kot v lastna usta, tega si ni mogoče kar tako privoščiti. Shane je namreč spravil na „kant“ že prejšnjega gospodarja, od katerega ga je s precejšnjimi pomisleki kupila zdajšnja lastnica. Tedaj je bil „psiček“ star samo devet mesecev in je tehtal „samo“ 57 kilogramov.

Kljub velikim prehranjevalnim stroškom je Shane najbolj priljubljen pes v sosiski. Otroci ga naravnost obožujejo, kajti z njim se je lepo igrati. Jahajo ga kot konja, največ veselja pa je, ko ga vprežejo v priročni voziček. Toda Shane je malo med otroki, kajti lastnica se boji, da bi katerega pohodil ali povajal, saj 120 kil ni kar tako. Razburjajo se tudi sosedje, ki jim „svetovni rekorder“ med psi potaca vrtno gredice. Pes pa kajpak vseeno potrebuje sprehode, da razmiga zamaščeno telo, zato ga z avtomobilsko prikolico vozijo v precej oddaljen gozd.

Prodajalne že dolgo niso take, kot so bile, toda Japonski pravijo, da ne bodo več dosti takšne, kakršne so zdaj. Tokijskem predmestju so namreč spustili v promet supermarket, ki je popolnoma avtomatiziran. Nič prodajalcev, nič kršne gneče pri blagajnah, daja teče hitro in gladko. Skrb leži na računalniku, za terega vemo, da ne more sitnariti, grobo ravnati s kupovno povrho vsega pa se še zmota. Poglejmo, kako gre napredovanje v tej super moderni trgovini! Kupec dobi svojo plačilno kartico in se odpre avtomatom z različnimi predmeti, ki jih lahko vidi le skozi množično steklo. Ko si določeni predmet izbere, pritisne na ustrezni gumb in porine kartico v očitino avtomata. Izbrani predmet avtomat izvrže na za to pripr...

V novi trgovini kupec sam izbira, pritiska na gumbe in na izbrano blago. Vse ostalo na skrbi računalnika.

ljen prostor, istočasno pa računalnik zabeleži na kartici kupljene stvari. In tako prejme od avtomata k avtomatu, je okoli 67, prodajni predmet pa so v njih razvrščeni tako, da je izbiranje lahko. Po končanem nakupovanju gre kupcu blagajnc, kjer blagajničar pritisne kupčevo kartico in na računalnik, ki je povezan s minom glavnega računalnika. Tako dobi v hipu točno vrednosti nakupljenega blaga. Vsa zadeva je precej hitra, saj je stala trgovce okoli pol milijona dolarjev, vendar so vijo trgovci, da se izplača. Če cena so v tej trgovini nižje kot pri drugih, saj so avtomati in mestili številne prodajalne jim je za delo pač treba manj. Trgovci pravijo tudi, da v kraju in blagajniške naprave novi trgovini sploh niso možne.

Riše in piše: Marjan Krpan

22. Ni bilo treba predobit kov sum potrditi! Hladno zinke so jele poplesavati in se je zagrižal v kosti. Klara goščavi pa se je nekaj zganil. „Kam pa vidva v takem navedbo.“
Ozrla sta se in onemela, bi se ga vrag ustrašil: pol Himalajski človek!

Dolenjski list pred 20 leti

Vojska goloroke mladine

„... V OGNJU IN PEPELU, v krvi in solzah se je porajala nova Jugoslavija. V tem nezasišanem, okrutnem boju na življenje in smrt se je rodila tudi nova vojska naših narodov, vojska, kateri naši narodi niso mogli dati nič drugega razen svoje goloroke mladine in brezmejne ljubezni. Da, ta vojska je bila rojena in je rastle zares v edinstvenih okoliščinah in takšnih primerov je v zgodovini vojn malo.“ (TITO)

17. JUNIJA JE Dolenjski list objavil kratek, a tehten prispevek: „Je kolesarjenje v novomeškem parku dovoljeno?“ Dobronamerna kritika se ni rodila nepotrebnih posledic: kolesarji so na poti mimo okrajne barake čedalje bolj nesramni. Primer: pred dnevi sem šel z otrokom na kolodvor: mimo trafike je privozil po tej poti mlajši kolesar, nadaljeval vožnjo po pločniku za pešce in šele pri stavbi železniške sekcije zavil na cesto! Pešci smo se morali divjaku umakniti!

PRAZNIK ŠOFERJEV so letos lepo proslavili v Kočevju, 12. julija popoldne se je razvil po mestu dolg sprevod vseh mogočih motornih vozil, od težkih tovornjakov, traktorjev in drugih do elegantnih osebnih avtomobilov, na kraju kolone pa še ameriški avtomobil slovenskega izseljenca, ki je na obisku v domovini. Avtomobili so bili lepo okrašeni z zastavicami, zelenjem in transparenti. V nedeljo pa so imeli veliko šofersko rajanje.

„TI, KOLIKO si kaj zaslužil pri tej kupčiji?“ — „Ne posebno veliko! Leto dni pogojno.“
(IZ DOLENJSKEGA LISTA 21. julija 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Trte je škropil z - apnom!

(Pred par tedni) nadzornik državne tržnice v Črnomlju pustil je vse ameriške trte škropiti z raztopljeno modre galice. Ali njegovo delo je bilo zaman, ker on ni škropil s pravo raztopljeno, ampak z apnom. Kaj tedaj potrebujemo? Pravih ljudi, ki imajo srce za kmeta in mu hočejo res pomagati, ter odrasle ali vsaj njihove otroke poučevati, kako se cepijo trte, kako jih je treba izgojevati, škropiti in sploh vse, kar umna trtojeja zahteva.

(Kmetijsko bralno društvo) v Št. Vidu na Dolenjskem priredi na Lukanovem vrtu s sodelovanjem slavne domače požarne brambe, sl. ljubljanskega četverospava „Iliirija“, združenih zatiških in domačih pevcev pa telovadec veliko vrtno veselico. Ob nedolocenem vremenu vrši se veselica na istem prostoru, ob izključno deževnem pa se preloži za teden dni.

(Slovensko-anglško) slovnico je spisal slovenski misijonar v Ameriki Peter Jer-

man. Porabna je posebno za tiste, ki gredo v Ameriko ali pa so že tam.

(Telesna poškodba) — Povožil je na cesti mej Kandijo in grmsko kmetijsko šolo po nepazljivosti neki voznik 24 letnega fanta iz Regerče vasi in mu povzročil mnogo obribanj in otisk po celem životu.

(Mesto Most) na Češkem se pogreza. Pod njim je premogovnik, zato je zemlja vsa izpodkopana. 19. julija se je udrla v zemljo več hiš; poslej se jih je še nekaj pogreznilo. Nekatera poslopja pa so tako poškodovana, da niso več za rabo. Škode je že okoli 2 milijona goldinarjev. Ljudje so še o pravem času bežali iz mesta in se rešili grozne smrti.

(Zlata polja) zelo obširna, so se pokazala v Avstraliji. Zlata zrna po dva do štiri unče boja niso redka.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC 1. avgusta 1895)

**TRDINOV
NOTESI**

KAJ JE NOVEGA

**GRADOVI IN
USODE
BAJNOF**

ZEMLJANI V VESOLJE VESOLJCI NA ZEMLJO

Svetovno javnost te dni gotovo najbolj zanima podrobnosti o skupnem poletu sovjetskih in ameriških vesoljcev z ladjama Sojuz in Apollo in vse o tem, kako je potekalo združevanje. Na sredini današnje Priloge smo pripravili zapis pod naslovom SKUPEN PRODOR V VESOLJE, ki ne posveča toliko pozornosti Leonovu in Kubasovu ter Staffordu, Slaytonu in Brandu – vesoljcem, katerih imena bodo zapisana v zlati knjigi osvaja-nja vesolja, ampak pišemo tudi o nekaterih dru-gih problemih, ki so se pojavljali ob pripravah na ta polet in za katere javnost ve manj.

Hkrati na isti strani objavljamo intervju pod naslovom ORIONOV PRAH V NOVOMESČA-NOVIH MOŽGANIH. Pišemo o izjavah Novomešča-nskega, ki pa ne želi izdati svojega imena javnosti: trdi, da ima zvezo z vesoljskimi bitiji z ozvezdja Orion, se pravi z bitiji z ozvezdja, o katerem po-vprečen Zemljan komaj ve, da je to ozvezdje na nebesnem ekvatorju s 186 bolj ali manj svetlimi zvezdami.

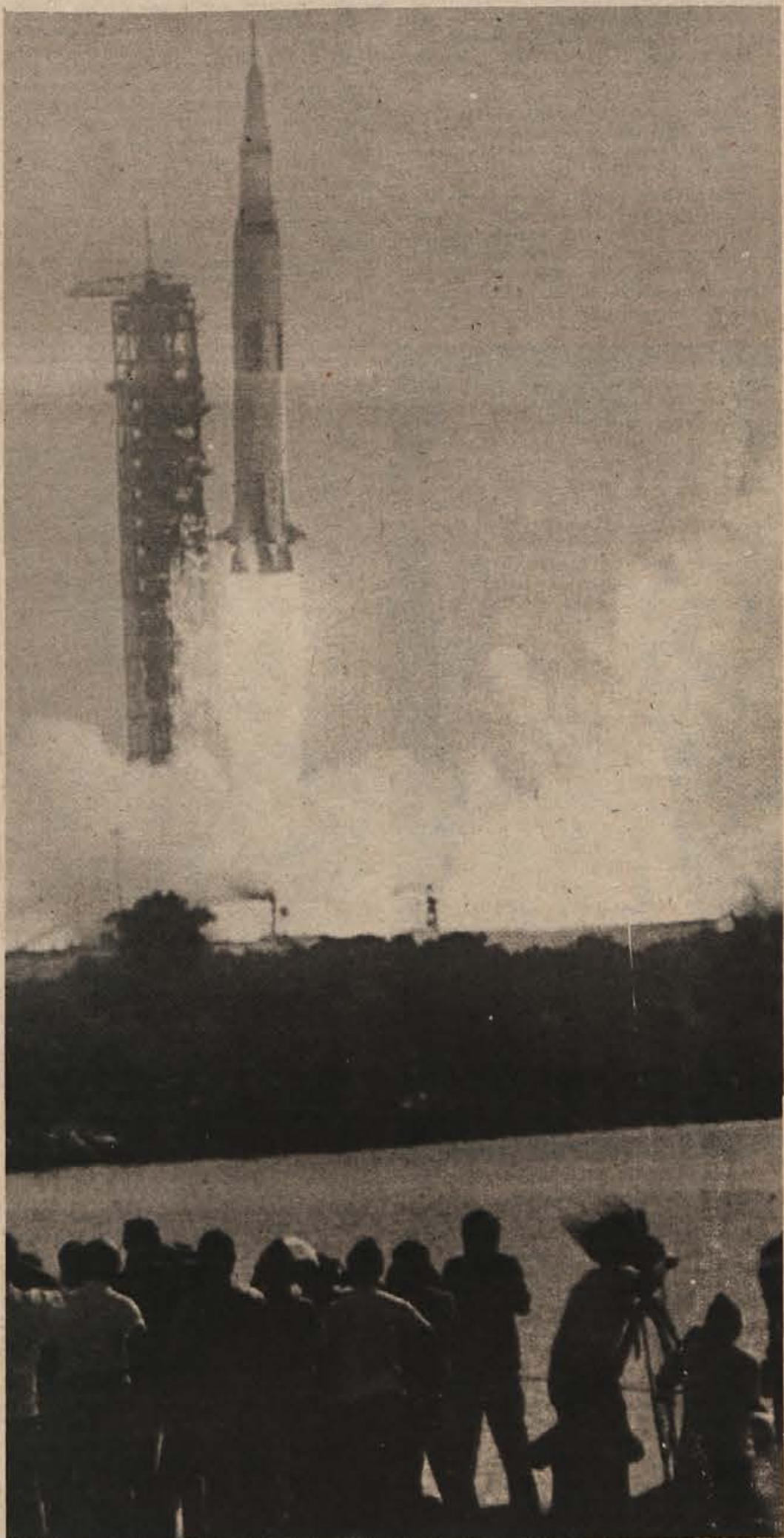
In ko po eni strani ugotavljamo ogromen teh-nični napredek človeštva, ki se ne nazadnje iz-kazuje tudi s tako zapletenimi uspehi, kot je na

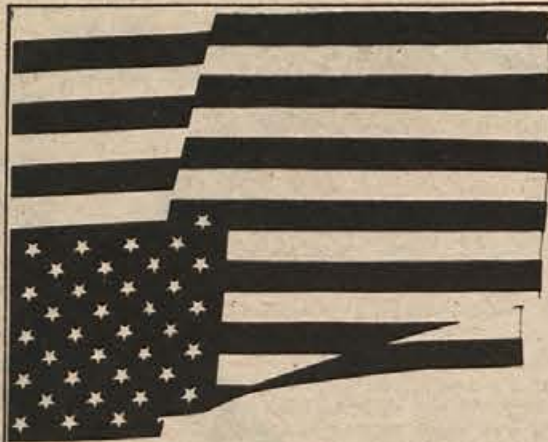
primer združitve dveh vesoljskih plovil iz dveh različnih tehničnih načrtov v vsemirju, nam po drugi strani Zemljan, ki trdi, da ima zvezo z bitiji iz vesolja, pripoveduje o tem, kako je civilizacija na našem planetu v primerjavi s civilizacijo bitij na nekaterih drugih zvezdah, ozvezdij ali plane-tih še pravzaprav slabo razvita ali celo v povojih.

V dneh, ko se množično odpravljamo na do-puste, so Sovjeti in Američani presenetili s popol-nostjo svojih načrtov. V teh istih dneh nas Novo-meščan – sicer pa ta niti ni prvi niti izjemen, saj so imeli priložnost slišati za podobne izjave tudi druge Zemljane – prepričuje, da ta dosežek v luči nekaterih drugih bitij nikakor ni zgodovin-ski.

Ne gre, da bi primerjali oba dogodka. Kajti to, kar so naredili vesoljci v Sojuzu in Apollu in z njimi cele množice neimenovanih strokovnjakov, smo imeli priložnost videti tudi na televiziji, pre-verjati z lastnimi čutili.

To, kar nam ponuja v intervjuju na sredini No-vomeščan, za zdaj še ni bilo ne občuteno, ne videno, ne dokazano. Do teh stvari se torej lahko opredeljujemo le čustveno ...

PRVA SLOVENSKA SOLA V AMERIKI

Prvi izseljenci iz ribniškega območja, Kočevske in ostalih vasi in naselij Dolenjske in Suhe krajine so prišli v mesto Chicago že leta 1833, piše ameriški rojak Anrex Bartol, ki se ukvarja z raziskovanjem zgodovine naseljevanja Slovencev v Ameriki.

Pravzaprav so se ustalili v Jolietu pri Chicagu. Ta kraj je bil večje industrijsko središče, še posebej po letu 1873, ko so začeli tam kopati železno rudo. Slovenci so se razen v rudnikih zaposlovali tudi v tovarnah in pri farmarjih.

Zanimivo je, da so Slovenci iz Jolietu ustanovili leta 1895 prvo slovensko šolo v Ameriki, kar priča, da jim ni bilo vseeno, kakšno izobrazbo bodo imeli njihovi otroci.

Prvih 64 šolarjev, ki jih je učila slovenska učiteljica, je v začetku guliло klopi v skromnem poslopju. Kasneje so se materialne razmere izboljšale, učenci so se preselili v nove prostore, kupili so več in boljša učila ter zaposlili še dve slovenski učiteljici. Šola se je poslej razvijala pač tako kot sam kraj in slovenska kolonija.

Kasneje in vse do danes so se razvijale in se razvijajo slovenske kolonije po vsej Ameriki, z njimi pa tudi narodnostno in kulturno življenje naših rojakov. Povsod so pričeli ustanovljati prosvetna in kulturna društva, izdajati časopise in revije v materinem jeziku, rodile so se prve čitalnice. S tem so Slovenci pokazali podjetnost, marljivost in ljubezen do svojega jezika in s tem domovine.

Žal pa je med Slovenci v Ameriki prišlo tudi do političnih razprtij. Slednje je pospešila leta 1903 izdana brošura dr. Suštaršiča iz Ljubljane takratnega prvaka slovenske klerikalne stranke. V brošuri je dajal navodila (posebno mladim duhovnikom), kako nasprotovati in delati zoper na novo ustanovljeno svobodomiselnost proletarsko organizacijo ameriških Slovencev.

Kljub temu je imelo napredno demokratično prepričanje večine naših izseljencev toliko moči, da je s pomočjo združenja Slovenske narodne podporne jednote v Ameriki še naprej ustanovljalo napredne slovenske šole.

ANDREJ ARKO

STRIP IZ KLASIKE

Teško bi točno povedali, za kaj gre: ali za uveljavljanje elektronike v glasbi, ali za v zgodovini glasbe poznano in cenjeno variacijo, ali za bližanje resne glasbe k zabavni, ali morda res samo za ničvredno početje, nekakšno vulgariziranje in poenostavljanje. Naj bo karkoli že, nova vrst glasbenega ustvarjanja se širi.

Glavno vlogo pri tem igra synthesizer, moderna naprava, ki združuje klaviaturo in elektriko. Instrument, če ga sploh moremo tako imenovati, si je že priboril domovinsko pravico v zabavnih sestavih super skupin, pričel pa je posegati tudi na področja, kjer so dolgo prevladovali dobri, stari instrumenti: pihala, trobila, godala, tolkala, brenkala.

Na svetovnem tržišču se pojavljajo plošče, ki na platnicah nosijo znana in slavna imena, toda ko jih položimo na gramofon, zaslišimo zvoke, katere zelo težko uskladimo s tem, kar smo dosedaj slutili, da se skriva za imeni Mozart, Bach, Beethoven, Mussorgsky... V podobnih dvomih so tudi sestavljalci top lestvic, saj uvrščajo vanje nove elektronske zvoke neglede na to, ali gre za lestvico najuspešnejših plošč jaza, popa, klasične.

Morda je najbolj značilen primer novodobnega skladatelja, ki posega v zakladnico klasične

glasbe in jo preustvarja za synthesizer, nekdanji študent umetnostne zgodovine Japonec Tomita. Pri RCA gramofonski družbi je izdal že dva zelo uspešna albuma, ki sta se uvrstila v rang lestvice številnih časopisov, posvečenih različnim vrstam glasbe. Njegove synthesizerske priredbe Debussyjevih klavirskih skladb in Mussorgskega „Slik z razstave“ gredo odlično v prodajo. Po Tomitovih ploščah radi posegajo tako ljubitelji jaza, popa, kot tudi ljubitelji klasične glasbe. Tomita pravi, da od nekdanj ljubi klasično glasbo, a da mu je pri srcu tudi današnji čas ter da je s synthesizerjem našel tisto vez, ki lahko poveže oboje.

Svojemu konjičku je žrtvoval ogromno prostega časa, še več pa denarja. Doma, v Tokiu, si je uredil studio, v katerega je vložil nad 150 tisoč dolarjev. In s svojimi šestimi elektronskimi klaviaturami, štirimi najboljšimi magnetofoni, zbirko številnih filtrov, mikserjev, generatorjev in drugo elektronsko opremo želi ne samo ustvarjati novo glasbo, ampak tudi zaslužiti. Oboje mu enako dobro uspeva.

Morda le ne bo odveč, če za konec omenimo še mnenje, ki ga je o Tomitovem početju zapisal glasbeni kritik tednika „Time“. Pravi, da gre za popolnoma isto stvar, kot če bi iz velikega dela svetovne književnosti naredili strip.

Prejšnji teden je v likovnem salonu na Partizanski cesti v Novem mestu odprla razstavo izdelkov Novomeščanka Boža Podrgajs, lastnica butika. Podrgajsova je tokrat pokazala več zanimivih in izvirnih modelov ženskih oblačil, moških kravati in srajc.

Na prineseno blago je strankam ročno posilkala vzorce, kakršni lastnici ustrezajo glede na postavbo, barvo las in oči, zraven pa je izdelala še sodoben nakit v istih barvnih tonih.

Domiselnost Bože Podrgajs je žela nemalo priznanja, saj se je v salonu v nekaj dneh zvrstilo več sto obiskovalcev in obiskovalk. Zanimiva in posebno privlačna je bila razstavljen dolga mla-

dostna obleka odprtega kroja s šalom pa poslilkana bela majica k rjastemu krilu, pa vzorec na kupljeni črni mako srajci.

Podrgajsova je že prej nekajkrat priredila podobne razstave, vendar z vabili, tokrat pa je na ogled vabila samo z lepaki. Izkazalo se je, da se veliko ljudi zanima za njene izdelke. Posebnost in največja privlačnost Božinih oblačilnih izdelkov iz prinesenega materiala je, da je vsak vzorec drugačen. Niti slučajno se ne moreta na cesti srečati dve z enako obleko.

Lastnica butika obeta za jesen nova presenečenja.

R. BAČER

DOMAČA LEKARNA:

DIVJI JANEŽ

Od 15 do 50 cm visoka rastlina z debelo, vejnato in mleček vsebujočo koreniko in pernati listi ter belimi ali rožnatimi cvetovi ima več imen. Nekateri ji pravijo bibernelica, drugi žabečjek, znana pa je tudi pod imenom mali ali navadni divji janež.

Cvete od junija do septembra, raste po suhih travnikih,

obrežjih, kamnitih pobočjih in ob cestah. Vsa rastlina močno in neprijetno diši in je pekočega okusa. Priporočajo koreniko kot zdravilo pri vnetju v grlu, kašlju, hripavosti, pri kroničnem katarju in prehladu pljuč. Pomaga pri angini, naduhi, in ker pospešuje delovanje sluznic, tudi pri motnjah v želodcu, črevesju in sečnem mehurju.

Prav tako jo uporabljajo rev-

matiki, ljudje z obolenimi ledvicami in bolni na mehurju. Iz korenike kuhamo čaj, in sicer 2 do 4 grame drobno nasekljane korenike kuhamo v skodelici vode.

Z vodo, v kateri smo kuhali koreniko, lahko izmivamo tudi gnojne rane. Pa tudi grgramo jo lahko pri hripavosti, vnetju grla in celo pri škrlatinki.

KOSTANJEVIŠKA KAVA

Veliko ljudi že pozna to specialiteto, s katero postrežejo v restavraciji „Pod Gorjanci“ v Kostanjevici. Je osvežilna pijača, ki pa človeka spravi tudi v dobro razpoloženje. Recept si je pred leti izmislila Marija Mlakar, šefinja kuhinje v tem lokalu. Kako pripravljajo kostanjeviško kavo, je tovarišica Mlakarje-

va povedala: „Dekagram kave in žličko sladkorja skuhamo v decilitru vode. V malo večji kozarec nalijemo mali žganjarček ruma, nanj prilijemo kuhano kavo. Potem penasto vmešamo rume-njak s sladkorjem in to zmes prav tako prilijemo kavi, na vrh pa denemo malo točene sladke

smetane in jo potrosimo s ščepec surove mlete kave.“

Kostanjeviško posebnost lahko potkusite tudi doma. Kar dar imate goste, bo tako pripravljena kavni napitek gospodinji gotovo prinašal poklone in pohvale.

R. B.

LISAR LESNE HARBE DOLENJSKE

KOZOLEC — PRVA BARIKADA

Orli in jastrebi visoko nad pečinami obkolp-skih sten in samotna štokrlja, ki se vsako leto seli ko voda, in stogi, postavljeni kot samotni stražarji, narejeni iz mladih smrekovih debel, in bregovi, od koder vlačijo kmetje na vejah mrvo in jo razobešajo na tiste razprte obsekane veje, da je vse skupaj videti kot kolona počasnih velikanov, namenjenih ob vodi, v kakšno obkolpsko vas ali v hrib nad globeljo, kamor se pride po slabi poti na tisto kostelsko planoto v čisto drugi svet, gozdnat in prepreden s potmi divjih živali. Jelen se ustavi na „Dolgi njivi“, potem pa si pride ogledat vas. S svojim mogočnim rogovjem daje vtis hodečega drevesa — gozdovi pa so vsepovod in medveda lahko srečaš na vsakem koraku.

V Novih selih pri Kočevju, v neposredni bližini nekdanjega kostelskega gradu, ki je bilo roparsko gnezdo Ortenburžanov (tod mimo je namreč vodila trgovska pot po tako imenovani bližnjici z morja) in v poznejših časih javka domačih švercarjev in tihotapcev so še danes znana imena: zajc, drekač, kozel itd., s katerimi so se sporazumevali, da jim financarji niso prišli na sled — naletiš na

kozolec ali bolje rečeno na enojni stegnjeni kozolček s tremi štanti, pokrit s škodlami (daske), ki je za te kraje prava redkost. Saj so kozolci na Kostelskem tako redki, da jih lahko preštejemo na prste.

V pokrajini, izostreni od nenavadne svetlobe, ki se lomi na tem višinskem terenu (nad 500 m nad. višine), v slovenski Švici — zaradi naravnih lepote — je to deželica tako imenoval (po ustnem izročilu domačinov) Simon Gregorčič, ko ga je pred mnogimi leti zaneslo v te kraje — je kozolec „okamenela ptica“. Nenavadna ptica, ki ni ne orel ne jastreb. Ne slučajno zgubljena štokrlja. Nekakšen praprtič, ki se je naselil v te kraje po pomoti ali pa je ta deželica v resnici tako revna, da ni zmogla ali pa preprosto ni potrebovala toplerjev na osem štantov (oken) in nikakršnega gradbenega razkošja. Samo tiste štiri površno ste-sane stebričke, podložene s kamni, nekaj opornikov in meter strešice na vsaki strani.

V arhitekturi nekaterih stavb na Kostelskem se čuti vpliv nekdanjih Kočevjarjev. Kozolček pa daje vtis, da je bil narejen na črno, ilegalno, kot

protest v časih, ko je Slovincem v teh krajih grozila popolna asimilacija s tujci.

ANTON CETINSKI, lastnik omenjenega kozolca, čigar rod je naseljen v teh krajih že tristo let, ni bil nikoli krošnjar. Bil pa je od nekdanj dober gospodar in gostilničar. Zdaj je star 63 let in njegova gostilna nad slavnim Colnarskim klan-cem v Novih selih je polna veselja. Dvorišče je polno kokoši in v hlevu je prijetno toplo od živali. Gospodinja je imela včasih dolgo črno kito in je bila prava lepota. Zdaj pa jo po malem daje revma. Hčerka in sin sta odletela v Ljubljano in sta zdaj z možem sama za vse. Toda Toni mlajši pravi: „Najraje bi prišel domov. Zdaj bo nova cesta in reka turistov se bo usmerjala na Kočevje, Brod na Kolpi, Delnice in Reko po čudovitem naravnem parku Kolpske doline in Gorskega Kotara. Ta kraj bi moral v resnici postati naravni park, zaščiten in negovan za oddih delovnih ljudi, in ga ne bi smela ogroziti industrializacija.

Kozolček so graditelji avtomobilске ceste odrezali od sveta z visokim nasipom tako kot mno-

go drugih poti in se kmetje zaman jezijo in pritožujejo. V načrtu je tako zarisan, pravi nadzorni inženir. Ljudje pa so zaradi samovoljnih odločit-tev graditeljev nezadovoljni.

„Zdaj lahko samo še prijaham do svojega kozolca,“ pravi Anton Cetinski. „Ampak podrli ga vseeno ne bomo. Dolga leta nam je služil za sušenje pšenice, ječmena, ovsu in prosu. Pred štirimi leti pa smo zadnjič obesili v njegove late hrmetun — koruzo.

Leta 1943 in do konca vojne je bil kozolček partizansko stražarsko mesto, posebno kadar je bila v vasi komanda mesta Kočevje. Bil je prva barikada in je že zaradi tega vreden spomina.

Na prostranem travniku novoselskega Žavrša, od koder se vidi kanjon Kolpe in koder se spreha-jajo napol udomačeni jeleni, stoji kozolček in di-veje živali se ga ne bojijo.

Jenčičev Braco iz Fare in Kajfeževa Marjanca pa sta si pred leti, ko sta bila še otroka, napravila pod kozolcem iz dolgih, svilenih ovsenih snopov razkošne sedeže in sta gledala po travniku in na skrivaj kadila.

a. barteli DOBER DAN! DOLENJCI

BOJAN ADAMIČ

Menda Ribničani, ki živijo v kakšnem drugem kraju, ne pripovedujejo prav na glas, od kod izvirajo. Na Slovenskem naj bi bila Ribnica nekaj takega kot na Hrvaškem Babina greda in ljudje ti dve jemljejo v misel, kadar hočejo človeku pripisati bolj čudne lastnosti. Zgodi se tudi, da Ribničana, ki se jim je priljubila, tolažijo po Švejkovem vzorcu, češ da kakšen Ribničan tudi ni kriv, da je Ribničan...

„Nikoli nisem zatajil svojega rodu in porekla. Rodil sem se v Ribnici in tam živel do 11. leta in se hudirjevo malo menim za mnenje ljudi, ki o Ribničanih govore posmehljivo,“ pravi mojster Bojan Adamič, znani skladatelj in dolgoletni dirigent zabavnega orkestra ljubljanske radiotelevizi-je. Tako kot on ni pozabil Ribnice, tudi Ribničani niso pozabili njega: „Baje sem celo častni rib-niški meščan, čeprav tega ne bi mogel trditi z vso zanesljivostjo, saj smo bili takrat, ko naj bi mi izročili listino, vsi že precej 'dobre volje'. Kakor-koli že: Ribničan sem in vedno se z veseljem oglašim v gostilni Pri Cenetu, kjer še po toliko letih naletim na znanca iz otroških let.“ Čeprav se mu je z leti dialekt porazgubil, „pa še nejsm pozabu,“ zavije v pravem ribniškem narečju in se pohvali, da je v pogovoru z Ribničani v petih minutah „notri“.

V šoli je Bojan Adamič pokazal izrazit smisel za tehniko. „Gotovo bi tehniko tudi študiral in končal, če bi bil bolj pridren,“ samokritično pri-znava. Tako pa je absolviriral pravo — in se ga še pravočasno odrekel, kot pravi. Najmočnejša je bila (in je še) glasba; z njo se ukvarja menda že kar od rojstva, prinesel jo je s sabo na svet. Glasba že lep čas obvladuje Adamičev rod: Bojanov stari oče je bil organist, njegov stric Emil znani sloven-ski skladatelj, njegov oče pa sicer ni bil glasbeno izobražen, bil pa je velik ljubitelj te umetnosti: v Ribnici je ustanovil pevski zbor in sinu dajal prve klavirske ure. Vendar je bilo na njegov glasbeni poti več ovir kot spodbud. Začelo se je prav-zaprav že pri prvih korakih. Stric Emil je bil pre-cej prepirljiv človek, sprt je bil tudi z Bojanovim očetom; nekaj časa je bil tiha žrtev tega bratov-skega spora: mladi Bojan. Ko ga je Emil Adamič slišal nekoč igrati na klavir, je rekel: „Fant, delaj v življenju karkoli, samo muziko pusti pri miru!“ V življenju je Bojan Adamič sicer res delal marsi-kaj, ampak muzike pa ni pustil pri miru. Zgodaj pa je spoznal, da ni vse zlato, kar se sveti, tudi če je to kritika... Vedno je ubiral svoje, nove poti in nikoli ni pristal na to, da je vse, kar je dobrega, že narejeno, da je treba posnemati le svetle zglede iz preteklosti, da je novodobna glasba nič prida, tako rekoč „hudičevo delo“, kriva vera. Tik pred

koncem študija klavirja na akademiji v Ljubljani, kamor so se priselili iz Ribnice, so ga hoteli iz-ključiti, ker se je navduševal za jazz. „Če bi pa na glas povedal, da so mi Gershwinove pesmi bolj všeč kot Schubertove, prav gotovo ne bi bil niko-li končal,“ se zasmeje s širokim, prisrčnim nas-meškom.

Še danes izredno ceni svojega bivšega profe-sorja na akademiji Toneta Ravnika, čeprav sta bila takrat v večni vojni. „Naučil me je, da vedno premalo delamo in da tisto, za kar mislimo, da je najboljša, še vedno ni dovolj dobro.“ Prof. Ravnik ni maral zabavne glasbe in jazzu in je to od-krito povedal. Kljub temu pa je Bojan Adamič prav od njega dobil eno najbolj iskrenih pohval v življenju. Po koncertu, ko je ves utrujen nehal dirigirati, mu je profesor rekel: „Pravzaprav niti ni bilo tako slabo, kot bi lahko bilo!“

V njegovi delovni sobi vlada pravi ustvarjalni nered; tam je moč najti vse: nekaj magnetofonov, kilometre magnetofonskih trakov, ogromno plošč, knjig, skladovnice diapozitivov, po stenah vise maske z vsega sveta, umetniške slike. Adamič pa ni samo mojster taktirke, marveč tudi mojster fotografije. Te dni ga je belgijska vlada povabila na razstavo folklornih mask iz vse Evrope, kjer bo prikazal 80 fotografij slovenskih mask. Seveda

pa to niso navadne fotografije in so maske le osnovni motiv, ki ga je mojster uporabil, da se je ob njem lahko sprostil vsa njegova fantazija. Ja-sno pa tudi ob tej razstavi ne bo šlo brez njegove glasbe, vendar bo ta spremljevalni element.

Res, vse je v njegovi sobi, razen — klavirja. „Nekoč sem ga imel, državnega, pa so mi ga vzeli. Zanj so hoteli milijon dinarjev; tudi če bi toliko denarja takrat imel, jim ga ne bi dal: vsaka kuha-rica dobi štedilnik in lonce, komponist pa ne kla-virja! Sicer ga pa ne potrebujem, saj imam vedno glavo s seboj in lahko delam kjerkoli, notni papir se pa tudi dobi,“ spet vse skupaj obrne na smešno plat.

Komponiral je tudi med vojno v partizanih, kjer je vodil tudi godbo na pihala. Po vojni je postal šef glasbenega oddelka na ljubljanskem ra-diu, potem pa prevzel veliki zabavni orkester, ka-terega vodja je še danes. V glavnem je pisal za orkester, čeprav ni nikoli delal razlik in je pisal glasbo tako za godbo na pihala, harmonikarski zbor in simfonični orkester. „Vse me veseli, rad bi napisal še skladbo za astmatika v orkestru,“ se spet zasmeje. V Jugoslaviji ni radijske postaje, kjer ne bi bil delal, glasbo je napisal tudi za več kot 200 filmov. Njegovo iskanje vedno novega izraza ni vedno naletelo na razumevanje in pravi odmev, pa ga to ni nikoli potrl, ravno obratno: „Delam tudi zato, da druge dražim,“ spet ne mo-re iz svoje kože. „Vendar ne samo zato, ker imam premalo časa... Veseli me, kadar vem, da sem kaj pošteno naredil, drugi so pa zaradi tega raz-burjeni.“ Dobil je kup nagrad, celo oskarje za filmsko glasbo, pa tudi za folklorno glasbo: za najbolj istrsko, turško, bosansko, hrvaško, razen za — slovensko. „Kaže, da moja ribniška sloven-ščina ni čisto prava!“

Njegova velika ljubezen pa velja Sinju in njego-vi nenavadni glasbi, ki je tako kot pred 1000 leti in na glavo postavlja vse, kar se je naučil o glasbi v šoli. Sicer pa vseskozi to počne tudi sam, ta večni upornik in iskalec. „Danes sem snemal svo-jih 7 folklornih skic in orkester je doživel pravi šok. Menda so pričakovali nekakšno folklorno glasbo, to pa je do kraja nekonvencionalno, neka-ko bolj „na videz“. Tako je Japonci ali Kitajci mislijo drugače kot mi, s tem pa ni rečeno, da ne mislijo...“

Za 30-letnico vodenje orkestra so mu člani po-darili Bolkovo grafiko, ki prikazuje bika, kar ima gotovo simbolni pomen: ponazarja tudi Adami-čovo trmoglavost, upornost, trmo, pa tudi moč, s katero se zaletuje v ovire, ki so mu na poti.

„Ne vem, kako bom končal, vem pa, kako sem začel: ko sem bil star štiri leta, so v Ribnici usta-novili „pleh muziko“, niso pa imeli ne bobnarja ne kapelnika. Edini, ki takrat na trgu ni imel kaj početi, sem bil jaz, pa so me poklicali. Stal sem sredi orkestra in z metlo tolkel takt. Baje sem držal ritem...“ Tako Bojan Adamič že skoraj 60 let — drži ritem.

ORIONOV PRAH V NOVOMEŠČANOVIM MOZGANIH

Ko sva slišala za primer Ljubljancina Jožeta Godnjavca, 37-letnega frizerja, ki po lastnem za-
trjevanju lahko vidi, kaj se dogaja na drugem koncu
sveta, ki lahko gleda skozi zidove ali bere misli
drugih ljudi in poslušajo pogovor na več deset kilo-
metrov oddaljenem kraju — sva se od srca smeja-
la. Toliko bolj prisrčen je bil smeh, ker Godnja-
vec trdi, da se lahko pogovarja tudi z vesoljem in
kako lahko s pomočjo znanec na drugih plane-
tih napoveduje prihodnost človeštva.

Stvar pa je postala resna, ko sva dobila boječ
namig, da je tudi v Novem mestu človek, ki ima
podobne sposobnosti! To ni težko reči, saj je
znano, da so mnogi ljudje, ki trdijo razne never-
jetne stvari ali pripovedujejo kaj izmišljenega —
vendar pa običajno tudi temu ustrezno končajo.
Toda ko nama je posrednik predstavil tega člove-
ka, sva zazijala z odprtimi usti od presenečenja:
„Saj to je vendar človek, ki ga je mogoče vsak
dan videti v mestu in za katerega bi vsi dali roko
v ogenj, da je povsem normalen in pri zdravi pa-
meti!“

Preden sva mogla spregovoriti besedo, nama je
dejal: „Povem vama vse, kar bosta želela, in la-
hko vprašujeta o vseh stvareh, ker me ta sposob-
nost že tako tišči, da jo nekemu moram izpove-
dati. Prosim pa vaju, da ne zapišeta mojega ime-
na, saj je Novo mesto premajhno in preveč malo-
meščansko, pa bi tako izgubil ves ugled in bi imel
verjetno tudi težave v službi. In še eno prošnjo
imam, ker vidim, da ima ta fotoaparati: lahko me
sicer fotografirata, a v časopisu, prosim, mi prile-
pite črn trak čez oči. Če se strinjata s tema dve-
ma pogojeva — sem vama na razpolago!“

In še vedno nisva odprla ust, ko je nadaljeval:
„Berem vaše misli in vama jih lahko povem: vi,
Bartelj, ste pripravljene za pogovor tudi s tema
dvema omejitvama; Splichal, vi pa še tehtate, ali
kljub vsemu ne bi naredili tako, da bi vendar ob-
javili moje ime.“

Pristala sva — čeprav bi bilo obema ljubše, da
bi lahko našim bralcem postregla tudi z imenom
in fotografijo.

— Kdaj ste spoznali, da imate parapsihološke
sposobnosti in kako ste prišli v stik z bitji iz vesol-
ja?

„Da lahko berem tuje misli, sem odkril mimo-
grede — v kavarni, v službi, na cesti. Grem mimo
človeka in vem, kaj si misli. Najprej sem znanec
in prijateljsem pripovedoval o tem, kaj mislijo.
Doživel sem nekaj neprijetnosti, zato sem odlej-
tiho. Žal, je moja sposobnost taka, da sem zdaj
najraje sam in se izogibam družbi. Hodim v nara-
vo, bežim od ljudi. Moram se popolnoma skon-

centrirati, da lahko odvrnem svoje misli od tega,
da bi bral misli mimoidočih, domačih, sploh ko-
garkoli v moji bližini ...

Neko noč sem se nenadoma zbudil; zdelo se
mi je, ko da sanjam moreče sanje ali kot da je
prevroče ali nekaj podobnega. Ne da bi koga vi-
del, mi je neznan glas izredne sugestivne moči
povedal, da sem eden od zastopnikov ozvezdja,
ki mu pri nas pravimo Orion. Pozneje so mi na enak
način sporočili, da imajo svoje zastopnike na šte-
vilnih mestih našega planeta. Nijajo pa moči nad
mano, da bi mi lahko recimo ukazali kaj narediti.
Smo, kako bi rekel, v nekakšnih posvetovalnih
odnosih ...

— Kakšen pa je bil ta glas? Bi ga lahko posneli
na magnetofon, ga morebiti lahko slišijo tudi slu-
čajno prisotni ali skriti ljudje v sobi? V kakšnem
jeziku so vam povedali sporočilo?

„To sploh ni bil glas, kot ga razumemo mi. Ni
bilo nobenega zvoka, torej ga ne bi mogli posneti
na magnetofon in ga torej nihče drug ne more
slišati. Sem ga pa zelo jasno slišal, če temu lahko
tako rečem. Najbrž je bolj prav, če rečem, da
sem ga čutil in dojel. Ne vem, če je bilo sporočilo
v kakem znanem ali neznanem jeziku — bilo pa je
popolnoma razumljivo.“

Naš sogovornik trdi, da je v teh posvetovanjih
dobil tudi odgovore na vprašanja, ki si jih je zami-
šljal, ne da bi jih izrekel. Kajpak imajo bitja z
Oriona znatno bolj izpopolnjeno sposobnost vi-
denja v človekovo zavest. Tako ga je zanimalo
zlasti, če so na Orionu nesmrtni: izvedel je, da so
povsod v vesolju bitja, ki umro. Nesmrtnost bi —
v človeškem pomenu — po njihovem pomenila
konec vesolja. Oblike smrtnosti pa so drugje dru-
gačne kot na Zemlji.

— Torej ste prepričani, da so bitja z Oriona
bolj inteligentna od nas?

„Nedvomno, saj so vzpostavila stik z nami, če-
sar mi ne moremo storiti. Razen tega je njihova
civilizacija na znatno višji stopnji od naše. Razen
na Orionu je še veliko drugih civilizacij.“

— In zakaj so na primer izbrali prav vas?

„Tudi mene je zanimalo, saj bi se z znanstveni-
ki lahko podrobneje pogovorili o stvareh, o kate-
rih na primer jaz ne vem nič. Vendar pa so mi
zatrčili, da gre zemeljska znanost v tako smer, da
ji ni zaupati. Znanstveniki so orodje politikov, ki
njihova spoznanja izkoriščajo tudi v nečedne in
usodne namene. Zemlja še ni preživela niti otro-
čje faze vojn in medsebojnih sporov.“

— Ste izvedeli, kakšne oblike so prebivalci
Oriona?

„Glas mi je povedal, da oblike lahko poljubno
spreminjajo, odvisno od potrebe!“

— Tisočletja že napovedujejo vesoljni potop,
sodni dan, konec sveta. Se bo to res zgodilo?

„To so pravljice, s katerimi držijo na uzdi člo-
veško lahkovernost ljudje sami. Nič ne bo pro-
padlo, lahko samo spremeni obliko!“

— Potemtakem verjamete Daenikenu?

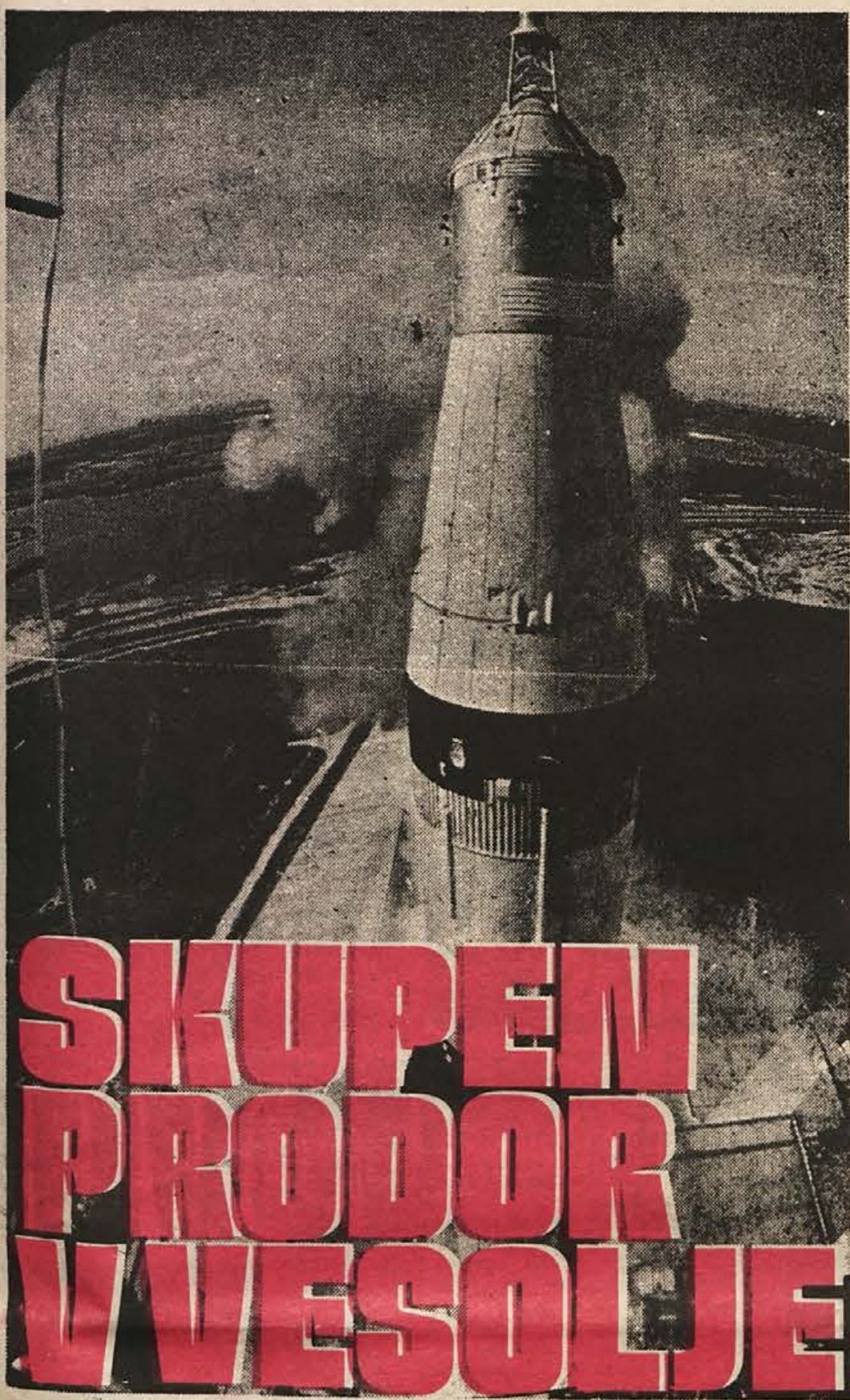
„Kje pa, on je pripovedovalec pravljic! Njogo-
vo znanje je prešibko, da bi lahko razumel vse
stvari. Daeniken pa si tisto, kar je pretežko (za
zdaj, za današnje stopnjo človekove razvitosti),
zamišlja po svoje. Od vseh njegovih trditvev je ne-
izpodbitna resnica ena sama: da so bila tuja bitja
pri nas. Dokaz za to sem jaz sam, ki imam z njimi
zvezol!“

— Godnjavec, ki zase trdi, da je edini predstav-
nik Oriona na Zemlji, je dejal, da mu prinaša spo-
ročila golob z zaprtim kljunom, in trdi, da ima
vsak človek svojega dvojnika — dobrega ali slabe-
ga.

„Kako naj bi se z Oriona sporazumevali z nami
prek goloba, ko je naša pamet skoraj prešibka. Ni
pa nobene potrebe, da bi se spreminjali v golobe
ali imeli posrednike, ko se lahko z nami pogovar-
jajo neposredno. Tudi to o dvojniku je lari-fari.
Slišal sem za to, češ da je imel Einstein dobrega
dvojnika, čeprav sam ni znal matematike.“

Rad bi povedal samo še to: prav je, da dajemo
tak poudarek parapsihologiji, znanostim, ki so še
do nedavnega veljale za lažne in ki so jih celo
preganjali. Koliko je ljudi, ki trdijo, da imajo iz-
venčutno percepcijo; sposobnost dojemati mimo
čutov. Za znanost se je izkazalo, da na sedanji
stopnji razvoja ne more komunicirati z vesoljem.
Morebiti nam bo hitreje uspelo po tej poti. Od
tega si Zemlja lahko obeta le korist, ker so govo-
rice, češ da nam iz vesolja preti nevarnost, le snov
za znanstveno fantastiko. Njihovi nameni so mi-
roljubni: če bi nas hoteli uničiti, bi nas lahko že
zdavnaj in tudi danes vsak trenutek. To pa ni
njihov namen!“

Tako govori Novomeščan, ki mu midva odslej
praviva kar Orion. Je res, kar pravi? Kdo ve:
Orion je bil v mitologiji slaven lovec — ti so znani
po svojih lovskih zgodbah ... Orion je bil ljublje-
nec boginje Eos, boginje jutranje zarje — takrat
pa se v napol prebujenih možganih marsikaj podi.
Midva — toliko časa dokler ne bova imela
trdnejših dokazov — verjameva le to: Orion je
ozvezdje na nebesnem ekvatorju s 186 zvezdami.
Ali tam živijo vesoljska bitja? To prepuščava pa-
metnejšim od naju ...

SKUPEN PRODOR V VESOLJE

SKUPEN PRODOR V VESOLJE

Prenekateri se lahko vpraša: ali ni med skupnimi pripravami šibkejši partner presegel močnejšega, potem ko se je seznanil s tehničnimi dosežki „sosedov“? Znanstveni komentator Jurij Marinin trdi za eksperimentalni polet EPAS, v katerem se združujejo izkušnje Apolla in Sojuz, da to ni mogoče, češ da sta razvoja vesoljske tehnike pri obeh tekmečih – sodelavkah preveč različni. Navčno bi bilo po njegovem misliti, da bi na primer Američani, tudi če bi ujeli skrivnosti Sovjetov, pohiteli svoje vesoljske ladje preusmeriti z enoplinke atmosfere na dvoplinke, kakršne imajo Sovjeti in kar se je izkazalo kot boljše.

Ker sta se obe vesoljski tehniki razvijali vsaka zase, je po drugi strani pri pripravah za skupen polet prišlo do številnih tehničnih problemov, ko so morali usklajati posamezne podrobnosti.

Eden izmed voditeljev načrta EPAS z ameriške strani, Chester Lee, je jasno povedal, da ni v načrtu izmenjava tehničnih izkušenj. Še več: s posebnimi ukrepi so zaščitili, da bi bila ta izmenjava kar najmanjša, saj eden drugemu ne posredujejo podatkov o proizvodnih procesih. Vse, kar bodo Sovjeti in Američani pridobili s tem programom, bo izpopolnjena tehnika spajanja v orbiti in prehod kozmonavtov iz ene ladje v drugo. Po besedah prvega namestnika direktorja NASA Jamesa Loua bo zdajšnja akcija povečala verjetnost, da bi lahko rešili posadko iz ladje, ki bi v vesolju doživela nesrečo.

Sovjeti menijo, da je načrt EPAS prinesel več koristi Američanom, ki bi sicer imeli petletno prisilno prekinitev poletov s človeško posadko. Od 73 kozmonavtov jih je bilo 1. januarja letos pri NASA zaposlenih le še 33, od tega jih 16 še ni bilo v vesolju. In če gre verjeti dr. Jamesu Flecherju, predstavlja konstruiranje „vmesnega modula“, ki je na eni strani prilagojen Apollu, na drugi pa Sojuzu, 4.400 dopolnilnih delovnih mest v aerokozmični industriji, predvsem v Kaliforniji. Po drugi strani pa sovjetskemu programu ni grožila prekinitve poletov s človeško posadko, saj se

kozmični načrti uresničujejo v Sovjetski zvezi v skladu s splošnim načrtom razvoja narodnega gospodarstva. V zadnjih 20 mesecih so na primer Sovjeti izstrelili 7 ladij s človeško posadko, od česar je bila le ena izstrelitev – tako piše Marinin – v zvezi s pripravami v okviru načrta EPAS.

Ob sorazmerno številnih različnih pogledih na vesoljske zadeve pa se bržkone obe strani strinjata s tistim, kar je izjavil direktor Nacionalne uprave za aeronavtika in raziskave vesolja dr. James Fracher: „Skupen polet bo vsekakor imel velik čustven, psihološki in politični pomen za ves svet!“

Prvo mednarodno srečanje v vesolju se je začelo 15. julija ob 12.30 po našem času, ko je z Bajkonurja v osrednji Aziji poletela vesoljska ladja Sojuz z izkušenima vesoljskima potnikoma, polkovnikom Leonovom (prvim človekom, ki je stopil iz vesoljske ladje 18. marca 1965 in 23 minut plaval v vesoljski praznini) in inž. Kubasovom (prvič je šel z zemlje 1969 v Sojuzu 6).

Sedem ur pozneje, ko bo Sojuz že 269 km visoko, zagrne rakete Saturn in s Cape Canaverala na Floridi pohiti in objem Sojuzu Apollo z brigadnim generalom letalstva Staffordom (trikrat v vesolju: decembra 1965 v Geminiju 6, aprila 1969 v Geminiju 9 in maja 1969 v Apollu 10, ki je bil na Luni in opravil vse potrebne manevre pred prvim človekovim korakom na naravnem Zemljinem satelitu), inструкторjem ameriških vesoljcev Slaytonom, ki je imel vse doslej majhno nepravilnost v delu srca in zato še ni bil v vesolju, ter vesoljcem Brandom, zares zvestim človekom vesoljskemu poklicu in NASA. Za vsak primer sta bili pripravljene tudi rezervni vesoljski ladji z rezervnima posadkama.

Razen zapletenega manevriranja pri srečanju in spojitvi sta obe posadki opravili še več drugih poskusov. To velja še posebej za Američane, ki menda posledje več let ne bodo poslali vesoljcev z matere Zemlje.

O tem, kaj naj bi naredili v vesolju, je le malo vesti. Kot običajno je sovjetska stran bolj molčeča, medtem ko se je za Američane že precej pred poletom vedelo, da je ena izmed pomembnih nalog fotografiranje Zemlje. Izpolnili naj bi prošnjo senatorja Wilyama Hatawaya ter fotografirali rdečo plimo – nalet toksičnih mikroorganizmov, ki uničujejo življenje v morju. Številni prebivalci ob obali Nove Anglije živijo od darov morja in je zato rdeča plima prava katastrofa...

Sicer pa: polet gre v zgodovino predvsem zaradi spojitve ameriške in sovjetske vesoljske ladje in srečanja vesoljcev obeh držav!

LJUDJE HEROJI

DRAGO RUSTJA

JOŽE BOLDAN SILNI

Skopa suhokrajinska zemlja v Višnjah pri Ambrusu ni nikoli obrodila tako obilno, da ne bi bilo devet otrok prej lačnih ko sith; največ, kar je domačija premogla, je bila krava! Zategadelj se je moral Jože Boldan že v deških letih nenehno pehati za delom. Predanost domači grudi in nepremagljivo voljo je dobil po krušnem očetu, ki se je za kruh potil tudi v rudnikih na tujem. Očeta ni videl nikoli – požrla ga je prva vojna.

Devetnajst let mu je bilo, ko se je odpravil v Ribnico učiti se za mesarja. „V tistih časih smo vajenci pri zasebnikih delali zastonj. Bili smo pri njih do zaključnega izpita, potem pa so nas odslovili in spet vzeli vajence. Niso hoteli imeti pomočnike, ki bi za delo zahtevali plačilo. Tisto se je primerilo tudi meni.“ Tako se dandanes Jože Boldan spominja svoje prve poti v širni svet, kjer je precej začutil zaudarjanje izkoriščanja.

Znašel se je na cesti in odšel k vojakom; dojeten je bil planinskemu polku in po končani vojaščini je pogosto hodil na vaje. Zato se ni mogel nikjer ustaliti; najprej je bil pomočnik pri mesarju v Ribnici, nato ga je pot zanesla v Ljubljano, od tod pa je odšel v Grahovo na Notranjskem. „Malce nenavadno se sliši, toda o ruski socialistični revoluciji, o tem, kako si je treba izbojevati ljudem primerno življenje, mi je pripovedoval neki oficir v planinskem polku. V Ljubljani sem se udeležil velike stavke in natančno vedel, za kaj gre, kajti ob stalnem menjavanju krajev sem res dobro spoznal, kaj je biti gospodar in kaj delavec, hlapec.“

Vojna ga je zatekla v Grahovem. Vrnil se je v domače kraje in dobil delo v kočevskem rudniku. Tu se je precej povezal z Osvobodilno fronto, že avgusta 1941 pa je bil docela pripravljen za odhod v partizane. Toda delovanja v OF ni mogel odložiti; zbiranje orožja, opreme, hrane, pisanje in trosenje letakov je bilo tedaj še kako pomembno. In pri tem delu so ga zadnji dan novembra zalotili Italijani. Vlačili so ga po ječah, najdlje pa je bil zaprt v Novem mestu, kjer je bil dan za dnem priča pravcatemu divjaštvu; videl je, kako so mučili, na kaznišniškem dvorišču pa obešali in streljali jetnike. Njemu niso mogli dokazati, da je sam pisal letake; izgovarjal se je, da jih je pobral na cesti, zato so ga spomladi 1942 izpustili.

Tokrat ni nič okleval in že 4. maja odšel v Zahodnodolenjski partizanski odred. Postal je mitraljezec in vodnik, komandir čete pa mu je za tvegano delovanje v OF in zavajanje Italijanov v ječi, kjer je navezal tudi stike s KP, dal nadimek Silni. Slednjega je še kako upravičil že v prvih bitkah. „Na Mali gori smo bili izdani in povsem slučajno je miner opazil, da nam sledi nekaj tisoč Italijanov. Pričakali smo jih pripravljeno. S pomočnikom sva se priplazila čisto do njih in z mitraljezom samo kosila. Bajje je v hipu za zmeraj obležalo štirinajstdeset italijanskih vojakov, približno toliko pa je bilo tudi ranjenih. Kolono smo razbili in zajeli veliko orožja in opreme.“

Na začetku julija je Jože Boldan prišel v Dakijev udarni bataljon, s katerim je pri Zagradcu spet razbil isto italijansko kolono kot na Mali gori, in bil v njem do ustanovitve Tomšičeve brigade. V prvi slovenski proletarski brigadi je veljal za enega najbolj hrabrih borcev, oktobra 1942 je vstopil v KP, postal je vodnik, potlej komandir čete in komandant bataljona, ki so ga po njegovi neustrašenosti in hrabrih borcih imenovali „bataljon Silnega“. Bilo je oktobra 1943

na Milanovem vrhu. „Nemci so napadali v kolonah. Obstreljevali smo jih z minometom, ki ga nismo mogli premikati. To so Nemci opazili in tudi z minometom začeli streljati na nas. Prva mina je zgrešila, druga pa je padla na minomet. Štirje smo bili ranjeni; dobil sem drobce v pljuča. Po dežju smo se umikali pod Snežnik, drugi dan pa so nas Nemci obkolili. Ko se je z njimi spopadla predhodnica, sem skočil z nosil, ob pomoči tovarišev zajahal konja in zavpil: „Bataljon skupaj – juriš na Nemce!“ Prebili smo obroč.“ Umikali so se in bitka je sledila bitki, kajti nekaj deset tisoč Nemcev je hotelo uničiti brigado. To so bili tedni utrujenosti, lakote, ran. Kljub temu da ni okrevaj, je Jože Boldan vodil bataljon in uspelo jim je prebiti se v Brda, kjer so se odpočili, oddali ranjence v oskrbo nekemu starčku in se vrnili na Notranjsko v sestav brigade. Spet so sledile bitke pri Grahovem, za Velike Lašče, Kočevje itd. Ustavili so se v Beli krajini.

Od tod je 6. januarja 1944 Jože Boldan odšel na znameniti pohod 14. divizije na Štajersko. Dandanes pravi, da nima besed, s katerimi bi lahko opisal vse, kar so doživeli: nerazdružljivo tovarišstvo nekaj nad tisoč borcev divizije, naklonjenost in izdajstva domačinov, posebno taktiko okoli štirideset tisoč Nemcev, ki so hoteli na vsak način zaustaviti pohod, bitko za bitko, globok sneg, mraz, zamrznjeno orožje, lakoto, skrb za ranjence, poraze, zmage in še in še! Ob zagrizenem zoperstavljanju Nemcev so se najprej prebili samo trije bataljoni, pri prehodu ceste na Pohorje pa so Nemci v neki dolini obkolili glavno divizije s štabom in ranjenci. To je bil gotovo najbolj kritičen trenutek pohoda. „Nemci so se pripravljali, da nas popolnoma uničijo. S kurirjem sva se povzpela na hrib in na ravnici opazila okoli stopeneset v belo oblečenih vojakov, za katere nisem precej vedel, da so Nemci. Tedaj so naju zagledali tudi oni in začeli streljati. Skočil sem za neko skalo in čakal, da so se mi približali na nekaj metrov. Napadel sem jih z brzostrelko in tremi bombami. Začel sem vpiti: „Na juriš!“ in se streljaje zapodil do njih. Precej jih je obležalo.“ Tako je razklenil obroč in divizija se je prebila na Pohorje. Po hudih bitkah na Štajerskem je aprila 1944 Jože Boldan postal najprej namestnik potlej pa komandant druge slovenske udarne brigade.

Ko je bil osvobojen Beograd, se je z nekaj oficirji in kurirji peš odpravil proti glavnemu mestu. Tam je bil do leta 1950 v zaščitni enoti vrhovnega komandanta. Potlej je v enajstih mesecih končal oficirsko šolo, bil tri leta načelnik artilerijske divizije v Karlovcu in se vpisal v pešadijsko šolo v Sarajevu. Tamkaj je zbolel, delal še v Varaždinu, decembra 1955 pa je kot major JLA odšel v pokoj.

Vrnil se je tja, kjer je začel veliki boj za svobodo domovine in pravice delavcev. V Kočevju je bil najprej član okrajnega komiteja, nato pa dolga leta predsednik ZB in ZRVS. 21. julija 1953 je bil Jože Boldan, sedemkrat ranjeni, neustrašni in nepremagljivi komandant brigade in partizanskih bataljonov, ki so prebijali tudi večkratne sovražne obroče in pedenj za pednjem osvobajali zasluženo domovino, proglašen za narodnega heroja. Danes je delegat krajevne skupnosti Ambrus in takole strne misli o velikem boju za tisto, kar imamo: „Z revolucijo smo si izbojevali družbeno ureditev, ki ji ni primere. Zdaj je naše glavno orožje delo; delo, ki ga je za vse dovolj!“

gosje pero

SMRT, KI JE ŽIVLJENJE

Na našem vaškem pokopališču leži že od 1944 neznan partizan. Veliko let je preteklo od tistega leta in nov, srečnejši, svobodnejši rod je zrasel. Toda mrtvi partizan ni pozabljen. Njegov grob vedno krasi sveže cvetje, vaščani ga imamo kot za svojega — tega neznanega junaka, ki je preli kl za vse nas.

Živo se spominjam tistega dne, ko so ga pripeljali v našo vas. Kolona kordunašev z ranjenci je za nekaj časa postala pri nas. Postregli smo jim, s čimer smo mogli in kar smo imeli. Ko so odhajali, so pustili za seboj le mrtvega partizana, ki hudega strela v glavo ni preživel.

Hrvaški komandant nam je takrat dejal: „Evo vam mrtvoga druga!“ Nič odvečnih besed, ki bi tragiko umrlega mladeniča podkrepile. Dovolj je bilo, kar je dejal.

Mrtvi partizan mi še danes prihaja v spomin tak, kakršnega sem takrat videla: s krvavo, od dežja premočeno obvezo, s pramenom kostanjevih las, ki so silili izpod obveze. Oblečen je bil v ponošeno italijansko uniformo ter v pulover, ki so mu ga spletle kdove katere pridne roke: mater ali dekleta?

Mladina naše vasi ga je umila, spletli smo vence in ga pripravili za pogreb. Njegovega imena nismo vedeli in še danes nam je neznan. Takrat je bil

naših let in tako samotni se nam je zdel, ko je tiho ležal v mrtvašnici.

Težko mi je bilo pri srcu, ko sem mu umivala blede obraz. Ves čas sem mislila na njegovo tako hitro končano življenje, na njegove bližnje, ki ne vedo, da je mrtev...

Ko smo ga položili v jamo in so grude prsti padale na njegovo krsto, smo imeli vsi solze v očeh. Tako blizu nam je bil neznan partizan, da smo čutili njegovo smrt kot smrt brata ali sestre.

In prav tako drag nam je še danes. Vsi v Kloštru ga imamo za svojega.

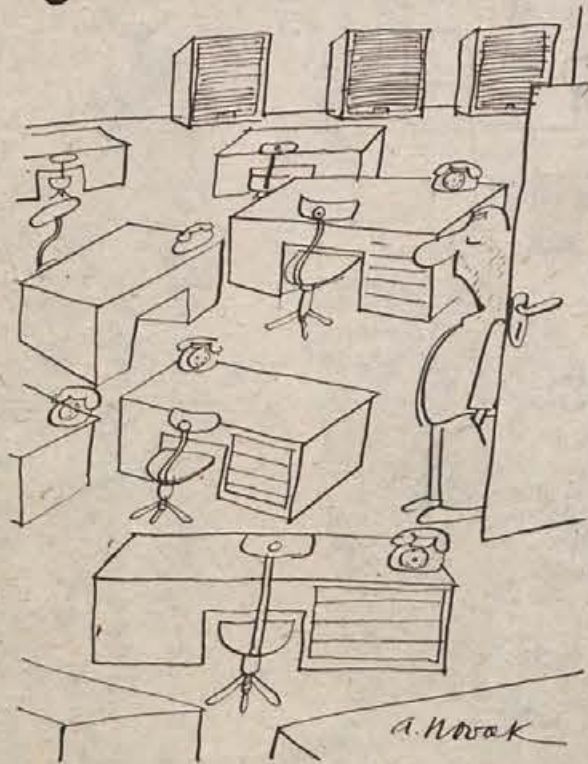
Vedno, kadar me pot zanese na pokopališče, obiščem tudi njegov grob. Prižgem mu svečko, počistim grob in položim šopek rož. Redno obiskujemo njegov grob tudi učenci in nekdanji borci, tako da ne more biti osamljen. Naša slovenska zemlja mu ni težka, in čeprav brez imena, živi z nami.

Zdaj, ko ima moj sin približno toliko let, kot jih je imel mrtvi partizan, mi je še veliko bližje.

Nepoznani! Zelo radi te imamo. Dragi, mrtvi partizan, mi vsi smo tvoji bratje in sestre. In ko ležiš v slovenski zemlji, je to prav tako tvoja zemlja, saj je bratstvo med našimi narodi spleto tako trdne vezi, da res ne moreš biti osamljen.

ZOFIJA BAJC

andrej novak: s flomastrom

— No, enkrat pridem pravočasno v službo, pa ni nikogar, ki bi to videl!

Lulululululu uh lulululululu uh lulululululu lululululu uh lu uh!

— Se vam ne zdi, tovariš Korun, da smo podobne lalaje, leleje, lilije in luluje že velikokrat slišali po naših festivalih? Se vam ne zdi, da je to že precej zgubljeno?

— Motite se. Jaž sem dal besedilo nekaj več. Poslušalci se bodo z mislimi povrnili v svoje otroštvo, v brezskrbnost. Delovni ljudje se bodo ob ponavljanju lalajev, lelejev, lilijev in lulujev spomnili na vrsto sestankov, na katerih se leta in leta govori isto in se tudi dela isto. Lulu ne stoji slučajno na koncu, ampak preudarno. S tem hočem povedati, da se ne da lulati proti vetru in ne nazadnje tudi to, da se nekaterim lula za vse skupaj. Menim, da razumete ta globlji pomen mojih globokih misli.

— Koliko besedil za popevke ste napisali do slej, tovariš Korun?

— Ogroinno. Gotovo se spomnite mojega

teksta:
Luna, luna — oh
in debela sploh.
To je bil hit! Ali pa:

Trava je nizka,
pastirček na polju piska.
Ni pa bilo slabo tudi tole: Ura je pet, jutri bo šest. Skorajda najbolj pa sem uspeh s temle:

O, mati, na trgu so plakati, a jaz ne morem spati. Ura bije tri, a meni se ne spi.

— Če sem vas prav razumel, bi radi s svojimi besedili vrnili človeka od potrošništva k naravi, k prvobitnosti.

— Prav imate. To hočem doseči. Mrzim komercializirano našo družbo do kosti.

— In kako pišete svoje pesmi, tovariš Korun?

— Kako? Po naročilu vendar!

lojze sever

TURIZEM

Pri nas merimo napredek turizma po povečanem številu postelj in prenočišč brez drugih reči, ki vplivajo na ugodje gostov. Ta primerjava je ravno taka, kot bi planirali število rojstev po številu izdelanih in prodanih jogi vzmetnic. Kdor ne spi v postelji, ni turist, zato niso turisti vsi tisti, ki vozijo s sabo prikolice in šotore ali spijo kar v avtomobilu.

V našem malem mestu imamo precej turističnih sob, ki so bile zgrajene z brezobrestnimi turističnimi posojili, vendar na posteljah v teh sobah lastniki najraje sami ležijo, zato bodo turisti zaman iskali prenočišče.

Imamo lepe možnosti za razvoj turizma. Morda so se meščani prav zato odrekli nekaterim industrijskim obratom, ki so jih ukini. Delavci so ostali brez dela in zdaj životarjajo na krpicah zemlje, kajti do velikega mesta je zelo daleč. Nihče se ne meni za lepo okóljico, polno divjadi in gob ter zgodovinskih znamenitosti iz rimskih in turških časov, čeprav so najlepše

od teh tatovi pravočasno odnesli na varno.

Najbolj aktiven je domači turizem. Enkrat na teden se skupina fantov zvečer založi s pijačo in okrog ure strahov vdre v kurnice in zajčnike. Le nekaj dolgouhcev ali kokošjih kljunov je treba zgrabit, pa traja pečenje na ražnju in gostija do jutra.

Prav živahno je v zgodnjih jutranjih urah, ko ljudje odhajajo na avtobus. Gostilne so zaprte, na nimajo kam na veliko in malo potrebo, zato hodijo v veže in dvorišča, močijo vogale in postavljajo kupčke. Kdor hoče imeti mir in čistočo, se mora ograditi kot v srednjem veku z visokim plotom in varnostno ključavnico.

Kdorkoli slučajno zaide k nam, mu najprej svetujemo, da vse odpadke odpelje, kajti že dolgo nimamo niti enega koša za smeti. Vse ostale, ki berejo te vrstice, pa opozarjam, naj se doma založijo s hrano, kajti v naših gostilnah ni dobiti hrane za večje število gostov, pa tudi domačih specialitet ne poznajo.

toni gasperic POGOVORI

— Halo! Oprostite, je tam stanovanje tovariša Koruna?

— Zmotili ste me pri delu, gospod. Dobil sem čudovito idejo. To bo popevka leta, vam rečem. Popevka leta zaradi odličnega teksta. Mojega teksta. Saj poznate moje tekste?

— Mi lahko tako po telefonu zaupate svoje naj-novejše besedilo, tovariš Korun?

— Z največjim veseljem ne, toda naj vam bo. Dobro poslušajte, to je besedilo, preprosto, lahko zapomljivo in na drugi strani globoko, to je protest zoper neumno kamenje, ki gori, zoper ulice belih jorgovanov, zoper poneumljanje mladega rodu. Le poslušajte besedilo in začutili boste, da izraža stisko današnjega človeka, njegov beg pred industrializacijo, komercializacijo. Le poslušajte. Najprej prva kitica:

Lalalalalalalala oh lalalalalalalalalala oh lalalalalalalala oh!

In zdaj druga kitica. Me pozorno poslušate, mi pozorno sledite?

Liiiiiiiiiiiih ih lllllllllllll ih llllllllllll ih llllllllll ih!

Tretja kitica je vrhunec, je klic po rešitvi, je trenutek stresa:

Lelelelelele eh lelelelelelele eh lelelelelelele eh lelelelelelele eh!

In zdaj pride tisto maksimalno, pride do izraza raztrgana notranjost, želja po begu iz lastne kože skozi sečevod:

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen juric O GORENJCIIH O GORENJCIIH

Znana je anekdota o Slovcu, ki si najbolj želi, da bi sosedu crknila koza, saj je to vse, kar mu manjka do popolne sreče.

Znano je, da smo Slovenci sila enotno ljudstvo, dokler se ne začnemo deliti na Gorenjce, Štajerce, Notranjce, Primorce, Belokranjce in Dolenjce.

Dragi Dolenjci, naj vam v veselje zdaj zapišem nekaj (čeprav starih) šal o Gorenjcih:
Ali veste, katerih dveh človek ne more dolgo časa gledati?
Sonca in Gorenjca.

Ali veste zakaj so Gorenjci ob ponedeljkih okoli ust popikani?

Ker ob nedeljah z vilicami jedo.
Avtobus z Jesenic: Gorenjec s sinom.

OČE: Koliko stane vozovnica za otroka?
SPREVODNIK: Nič.

OČE: Pa lahko sedi na svojem sedežu? Vseeno zastoj?

SPREVODNIK: Vseeno.

OČE: In koliko mi daste, če ga držim na kolenih?

Nekdo telefonira gorenjskemu gostilničarju:

„Bi lahko rezerviral vašo posebno sobo? Zvečer pridejo tja moji gostje...“

„Rezervacijo sprejemem,“ je dejal gostilničar. „a glejte, da pridejo vsi hkrati, da ne bo pes na vsakega posebej lajal.“

Ali veste, kje ima Gorenjec srce?

Na polknih.
In tako naprej in nazaj. Enkrat v bližnji prihodnosti pa še o Dolenjcih.

MESČAN NA DOLENJSKEM

TOČKA MESTO

KAJ JE

FILM

vse bom povedal...

Pierre Richard se čedalje bolj uveljavlja v filmskem svetu. Igral je že v nekaj filmih, ki jih je tudi sam režiral, in pri gledalcih in kritiki požel precej laskavih pohval. Zdaj prihaja na naša filmska platna njegov film „Vse bom povedal, čeprav nič ne

vem“. Gre za pripoved o socialnem delavcu, ki je malce raztresen in poln nerazumevanja za svet, v katerem živi. Dela v tovarni težkega orožja, katere lastnik je njegov oče. Prav to pa je vzrok Pierrrovih nezgod in težav. Ob režiserju Richardu igra v glavnih vlogah še Nicole Jamet in Bernard Blier.

V PLOŠČE

Italijanski klasicistični skladatelj Antonio Vivaldi velja za velikega mojstra skladb za orgle, čembalo in violino (od 450 koncertov jih je kar 221 za violino in orkester), napisal pa jih je tudi 49 oper, od katerih se jih je ohranilo le 19. Tokrat imamo priliko poslušati njegov

violinski koncert „Štirje letni časi“ s plošče, ki je izšla pri „Saphirju“. Delo, ki je nastalo leta 1730, izvajajo violinistka Susanne Lautenbacher, čembalist Martin Galling in Wuertembergški komorni orkester pod vodstvom Joerga Faerberja.

Gustav Mahler, veliki avstrijski skladatelj in dirigent iz druge polovice 19. stoletja, se je ustvarjalno navezoval na tradicijo dunajske glasbene prefektosti. Ta vpliv je opazen tudi v njegovih desetih simfonijah (zadnja je nedokončana). Pri PGP RTV Beograd je na veliki stereo plošči izšla njegova „Symphonie Nr. 4 G-dur“, v kateri je Mahler ob povečanem orkestru uporabil tudi ljudske glasove, kar daje tej in drugim njegovim simfonijam izredno harmonijsko bogastvo.

Ob Ravelu je Richard Strauss najbrž tisti glasbenik, ki je najbolj „razburjal“ duhove v prvi polovici tega stoletja. Niso se še pomirili prepiri okoli njegove simfonije „Also sprach Zarathustra“, ko je leta 1898 že spet razburil duhove s „fantastičnim spévom“ „Don Quixote“, ki ga je podnaslovil kot „fantastične variacije na temo viteškega karakterja“. Poznavalci pravijo, da mora tisti, ki hoče kakorkoli uživati ob tej njegovi skladbi, prej nujno prebrati Cervantesov roman o plemenitem vitezu in njegovem opodi.

KNJIGE

očnice

Pri dandanašnjem obračanju sveta se pač malokateri pesniški duh odloči in izda pesmi v samozaložbi. Če že zaradi drugega ne, pa zategadelj, ker imajo bralci navadno do takih izdaj še

vnaprej odklonilen odnos. Da je to še kako zgrešeno, bo morebiti dokazala tudi pesniška zbirka „Očnice“, ki jo je izdal Vinko Rakušček. Pesmi so nastajale v letih od 1923 do 1974, njihova glavna nit pa je splet življenjskih okoliščin, kot se kažejo razmišljajočemu popotniku v krogu „rojstvo – smrt“, kjer „sen umre, beseda živi...“!

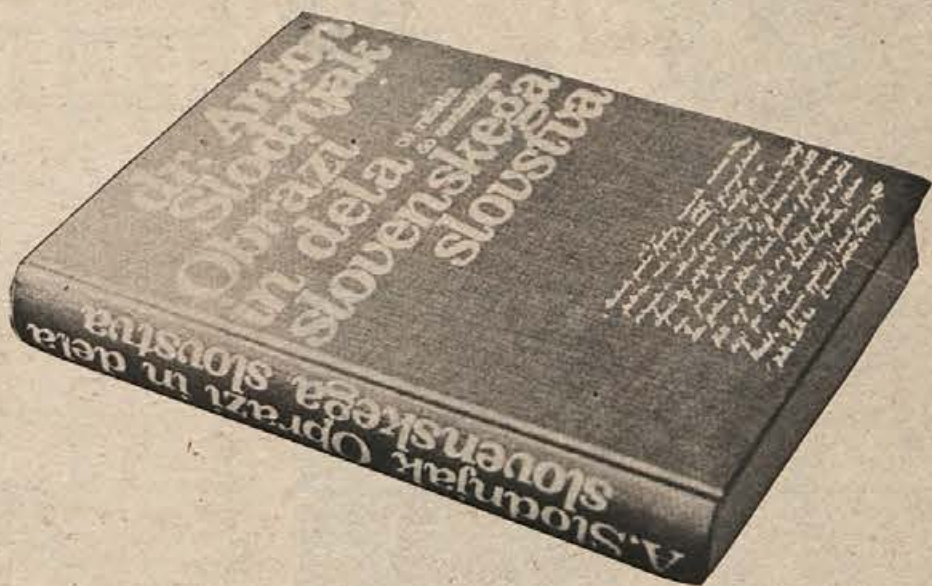

Filip Kalan, eno velikih imen ne samo slovenskega, ampak tudi evropskega gledališča, pesnik, pisatelj, literarni zgodovinar in teoretik, je po domala dvajsetih letih za Cankarjevo založbo pripravil drugo, predelano, razširjeno in ilustrirano izdajo kritik in esejev „Veseli veter“. Kalan, ki je kot ravnatelj Slovenskega narodnega gledališča na osvobodjenem ozemlju tudi sam oblikoval partizansko umetniško tvornost, je v pričujoči knjigi na kritično esejističen način z več plati obdelal odnos med vojno in kulturo, ki je budila v ljudeh osvobodilnega duha. Gre za „zgled razkrivanja splošnih dognanj ob pripovedi posebnih dogodkov“. Tako je zapisal pokojni Herbert Gruhe ob prvi izdaji „Veselega vetra“:

V prevodu Mileta Klopčiča, letošnjega Sovretovega nagrajenca za prevodno literaturo, je založba Obzorja izdala „100

PREDSTAVLJAMO VAM

Anton Slodnjak, literarni zgodovinar in eden najboljših prešernoslovcev na Slovenskem, je napisal že precej odličnih pregledov zgodovine slovenske književnosti. Tokrat se je na knjižnem trgu pojavila njegova knjiga „Obrazi in dela slovenskega slovstva“ (založila jo je Mladinska knjiga). Gre za zgoščen prikaz zgodovine slovenskega slovstva od začetka do osvoboditve, knjiga pa je kot priložnik namenjena pouku slovenske književnosti v srednjih šolah. Kajpak tudi pričujočo Slodnjakovo knjigo, katere notranje nalepne strani ovitka dopolnjujejo fotokopije izvornih literarnih rokopisov, odlikuje temeljitost in poljuden jezik, zato je pričakovati, da bo po njej posegel kar najbolj širok krog bralcev, tudi tistih, ki so že zdavnaj zapustili šolske klopi.

NOVEGA

basni“ Ivana Andrejeviča Krilova, ki velja ob Ezopu in La Fontainu za največjega basnopisca v svetovni književnosti. V basnih je Krilov skozi svet živali bičal splošno človeške napake in slabosti, še posebej pa je udrihal po ruski družbi iz prve polovice devetnajstega stoletja. Jezikovno se je naslonil na ljudski jezik, kar daje basnim še toliko večjo pristnost in prepričljivost, zato ni čudno, da je veliko njegovih misli postaló ljudski prepovedor.

Slovenski knjižni trg, ki je bil še pred nedavnim domala brez splošnih priročnikov, leksikonov ali enciklopedij, se polagoma polni tudi s tovrstnimi knjigami. Tako je Cankarjeva založba izdala malo enciklopedijo psov z naslovom „Psi vsega sveta“, ki sta jo sestavila A. Gondrexon in I. Browne. Na izredno pregleden način so pred-

stavljeni izvir, uporaba, videz in značaj 343 vrst psov, ki so tudi ilustrirani. Knjigo, po kateri bo segel marsikateri ljubitelj človeku „najzvestejšega prijatelja“, uvaja poglavje, v katerem med drugim izvemo tudi veliko o prehrani, vzreji, negi in šolanju psov.

Taras Kermauner ZGODBA O ŽIVI ZDAJŠNOSTI

V nekem zapisu se je publicist Taras Kermauner proglasil za „nesmrtnika“. Tega je že precej let in mu nismo nič dosti verjeli. Toda odtistihmal je objavil že dober ducat knjig, v katerih je na kritičen način obdelal najrazličnejše sodobne slovstvene pojave na Slovenskem in si tako izklesal „spomenik“, mimo katerega ne bo mogel nihče, kdor se bo v prihodnjih dobah lotil proučevanja zdajšnje slovenske literarne in literarnozgodovinsko-teoretične tvornosti. Tokrat je založba obzorja izdala „Zgodbo o živi

zdajšnosti“, knjigo Kermaunerjevih esejev o povojni slovenski prozi. Gre za eseje, ki so bili večidel že objavljeni v izdajah knjig posameznih pisateljev ali v revijah, v njih pa je Kermauner zdaj bolj, zdaj manj ujel miselni tok nekega časa, kot se le-ta izkazuje skozi vsebinske ali oblikovne razsežnosti literarnih tekstov.

OD KOTELJ DO BELIH VOD

Po Levstikovem „Popotovanju od Litiije do Čateža“ v slovenski literaturi desetletja dolgo ni nastal vrednejši potopisni tekst. Tako estetsko kot idejno se je Levstiku približal še Prežihov Voranc s potopisno zbirko „Od Kotelja do Belih vod“, ki jo je tokrat v zbirki „Kondor“ izdala Mladinska knjiga. Prežih je v vrsti spisov, med katerimi se še posebej odlikujeta „Od Mokronoga do Pijane gore“ in „Gosposvetsko polje“, na docela svojski način ob ljudskih običajih, navadah in značilnostih pokrajini orisal tudi socialne zadrege kmetov in delavcev; obšel tudi ni potujočevanja slovenskega življa.

Kamen resnice

Če sploh kdo, potem bi lahko samo škof Gregorij Rožman prepričal morilsko delovanje črne roke, tolpe klavcev, ki je vodila grozljivo bratomorno „vojno“ sredi zadnje vojne le na Slovenskem. Toda škof Rožman je bil tista „siva senca“, po „zapovedi“ katere so črnorokci počenjali najbolj gnusne zločine; bil je tisti „pravovernik“, ki je pridigal, da ni greh ubiti aktivista Osvobodilne fronte ali njegovega sorodnika.

Ko dandanes belogardistična emigracija v tujini spet rovavi proti tridesetletni socialistični Jugoslaviji in potvarja zgodovinska dejstva, se hkrati „odreka“ tudi kakršni koli zvezi z nečloveškim početjem črne roke. To posredno dokazuje, da je bila črna roka res kar se da pošastna in divjaška tolpa izmečkov, ki so v sli po krvi, in to celo v imenu vere, na grozovit način morili matere z deset in več otroki, otroke, dekleta in starčke, kdaj pa kar cele družine, ki so bile na strani ljudskega odpora.

Ali je šlo res za skrivno tolopo? O tem se je začel spraševa-

ti Jože Vidic, ki smo ga doslej poznali zgolj kot pisca knjig „Beg z morišča“ in „Zločin pri Lenartu“.

„O delovanju črne roke sem začel poizvedovati čisto slučajno. Napisal naj bi prispevek za zbornik „Vosovci v boju s plavogardo na Gorenjskem“, raziskovanje pa so me pripeljala tudi na sled črne roke, ki je začela svoj morilski pohod na Jesenicah. Ko se je izkazalo, da omejnjeni zbornik ne bo izšel, sem imel o črni roki zbranega že veliko gradiva, zato sem delo nadaljeval.“

Tako je nastala njegova knjiga „Po sledovih črne roke“, ki jo je izdala založba Borec. Na okoli 580 straneh, dopoljenih s 160 fotografijami in dokumenti, je razkrito ozadje in morilsko delovanje črne roke, o katerem ni ostalo domala nič dokaznega gradiva. Veliko pa je ostalo „zapisano“ v spominu svojcev umorjenih, zato je Vidic prepotoval Gorenjsko in okolico Ljubljane, da je dobil izpovedi še živečih pričevalcev pokolov črnorokcev. Pot ga je vodila

tudi na Dolenjsko, kjer je v okolici Turjaka, Velikih Laščah, v Žužemberku in Mirni peči poslušal pravcate srhljive pripovedi o morijah črne roke. Kajpak je izjave tudi preverjal, dopolnjeval z dodatnim gradivom, ki razčlenjuje bistvene značilnosti četništva in plave garde, v knjigo pa je ob bojnih vosovcev s črno roko vključil tudi poglavje, ki razkrinkava zločinska početja belogardistov in kolovodje Vinka Levstka.

Tako je knjiga „Po sledovih črne roke“ edinstven dokument o najbolj temačni strani zadnje vojne na Slovenskem. Zdaj je gotovo, kdo so bili črnorokci, katerih početja so javno odklanjali tudi Nemci. Bili so večidel kmečki fantje in študenti, delomrzneži in fanatiki. Največ njihovi imeni je znanih šele zdaj, prav tako tudi povojna usoda; značilno pa je, da veliko njih sploh še ni bilo kaznovanih.

„Žalostno je spoznanje, da še danes, po 30 letih, nekateri nočejo vedeti, kdo je bil dejanski kriv za te umore. Delajo se ne-

vedne ob tem tragičnem poglavju naše zgodovine, ki zaradi tesne povezanosti črnorokcev s klerofašistično duhovščino spominja na najbolj krvavo in temnačno srednjeveško inkvizicijo.“

Tako ugotavlja Jože Vidic, čigar knjiga „Po sledovih črne roke“ naravnost kaže na velike krivce in morilce. Njegovo delo je zaključeno samo deloma, kajti če se bo pokazala potreba po novi izdaji, jo bo gotovo pripravil, izločil nekatere obrobne stvari in dodal še več pričevanj o zločinih črne roke na Slovenskem. Gotovo pa je že tokratna knjiga velik prispevek k odkrivanju zastrtih plati zadnje vojne, je „kamen resnice“ zoper tiste, ki so bili krivi za strahotne zločine črne roke, zoper tiste, ki dandanes, če le morejo, potvarjajo zgodovinska dejstva. Ob odločni obsodbi samih črnorokcev pa je knjiga hkrati tudi opomin vsem, ki se morebiti ne zavedajo, do kakšnih strahot lahko pripelje – vojna.

IZ
TRDINOVEGA
KOTESA

ponarejevalec

„Ponarejevalca denarjev, glasovitega Prelesnika so ujeli zopet žandarji. Že pred sedel je večkrat ali je vselej utekel. Iz Temišvarke trdnjave tudi ušel. Bil je v nji tri leta, pa je sporazumel se s profozom in čuvajema, ter jima je delal denar, da sta si opomogla. Z njima vred pobegne. Žandarji za njimi, on preplava srečno Donavo, tovariša pogineta. Delal je le banke po 100 forintov z roko in sicer tako enake pravim, da so v Ljubljani enkrat njegovo odobrili, cesarsko z isto številko pa zavrgli. Da ga ne spoznajo, moral se je preoblačiti. Videli so ga že v ženski obleki, tudi je hodil že sim ter tje kot razcapan berač. Ali včasih živel je tudi po cel mesec kreuzfidel in drugi z njim, plačal vse pošteno. Vozniku, ki ga je peljal, naročil je re-

či vsakemu, ki ga bo vprašal koga vozi, da mladega cesarja. Kmetje imajo zanj velike simpatije. Doma je s Ceste (pod s. Antonom) blizu Grosuplega. Dovršil je osmo šolo, tudi vojak je bil. Že v četrto šoli preživel je sebe in še enega (menda brata) s tem, da je naredil vsaki dan en bankovec za en forint, kterelega je vsaki večer menjal v štacuni. Takrat je bil le malo časa zaprt.“

Človek, o katerem teče beseda, je bil tako rekoč Dolenjec. Zgodba je nedvomno burila domišljijo ljudi, kot so Američane razburjale zgodbe o velikih borbah kavbojev na Divjem zahodu.

Trdina piše o „glasovitem Prelesniku“ skoraj z odobravnjem; bili so pač časi zatiranja

in veliko je veljal vsak, ki se je oblasti postavil po robu — pa čeprav je samo ponarejeval denar in venomer bežal iz ječ, najsibole že tako zastražene.

Med ljudmi je imel prav zanesljivo veliko prijateljev, zlasti ker najbrž ni bil slab človek. Dosti je dal na humor, če se je rad izdajal za mladega cesarja. Tudi znanja mu ni manjkalo, saj je svojo ponarejevalsko prakso začel zelo zgodaj — še kot otrok. Izpopolnil se je tudi tako, da bi bil v svoji stroki lahko doktor znanosti, če gre verjeti Trdinovim besedam, da je znal ponarediti denar tako, da so potem pravega zavrgli.

Konec koncev bi bil simpatična podoba tudi danes, ko nam denarja na vseh koncih tako primanjkuje, mar ne?

UREME URAŽE SEŠE

24.7.–6.8.

Na včerajšnji dan je v pratiki narisana pes, ki gleda v desno; 23. avgusta bo v pratikah podoba psa obrnjena na levo. Tako je jasno označeno, da smo stopili v mesec „pasjih dni“. To je danes sinonim za najbolj vroče dneve v letu — o, da bi po vseh vremenskih nevesočnostih tega leta zasili bili pasji — vendar komaj še kdo ve, kaj v resnici pomenijo „pasji“ dnevi.

Po 20. juliju začne vzhajati na jutranjem nebu skupaj s soncem tudi zvezda Sirius, za katero so že Rimljani menili, da prinaša nesrečo ljudem, živalim in posevkom. Štirje tedni pasjih dni so zato nekoč veljali za nesrečno dobo in v srednjem veku v tem času niso obhajali niti božje službe! Zvezdo Sirius so imenovali tudi pasjo zvezdo, češ da so imeli v tem času moč pšom podobni demoni, ki so škodovali vsemu življenju na svetu.

Po starih šegah, ki so jih imeli v kostanjevski okolici, ni smel v pasjih dneh nihče več v vinograd. Še to: nekateri razlagajo ime „pasji dnevi“ tudi s tem, da je v veliki vročini žejen pes nevaren, da se ga loti steklina, zato mora imeti vedno posodo vode v bližini. Razumljivo pa je, da so resnično dnevi v teh štirih tednih navadno najbolj vroči v letu.

O pasjih dneh so se ohranili tudi pregovori, kot sta na primer ta dva: Če je začetek pasjih dni moker, bo konec suh. In: Če je prvi dan pasjih dni dež, bo deževalo štirideset dni.

Jutri bo sonce vzšlo ob 4.35 in zašlo ob 19.51. Dan bo dolg 15 ur in 16 minut — v zadnjih petih dneh se bo skrajšal torej za deset minut. 5. avgusta pa bo sonce vzšlo ob 4.48 in zašlo ob 19.27, dan bo meril 14 ur in 39 minut.

31. julija, zadnji dan v mesecu, bo zadnji krajec, in sicer ob 9.48. Po Herschlovmu ključu se obeta spremenljivo vreme.

Kakšno vreme nam obetajo pregovori, rojeni iz stoletnih izkušenj?

Kakor sv. Jakob dopoldne vremi, tako bo tudi pred božičem te dni; in popoldnevno vreme tega dne ti božično vreme pove. Svetega Jakoba (25. 7.) jasno če je nebo, tudi za božič bo krasno ko ribje oko; oblačno ti priča odjugo božiča. Na nebu bela megla tega dne (25.) v prihodnje zimo hudo napove. O sv. Jakobu gre grozdje na božjo pot, o sv. Jerneju pa nazaj pride. O sv. Jakobu pšenica zori ali zgori. Postovke gredo od nas o sv. Jakobu. Pred sv. Jakobom tri dni lepo, rž prav redno dozorela bo.

Jakob je torej pravi vreme-nar. Ta starejši brat Janeza

Evangelista, ki je prvi med apostoli pretrpel mučeniško smrt, je sicer tudi zavetnik klojučarjev. Ljudje ponekod še pravijo, da prinese sliam plavo sukno, košnja mora biti do tega svetnika tudi že opravljena in pšenica požeta.

Istega dne praznuje tudi Kristof, zavetnik zoper nenadno smrt. Nič čudnega ni zato, če je naslikan na številnih stenh cerkv: kdor se je zjutraj z zupanjem ozrl v njegovo podobo, je bil tisti dan varen pred nenadno smrtjo. Sv. Kristof je bil tudi zavetnik čolnarjev in splavarjev, nosačev in voznikov, romarjev in popotnikov. V Valvasorjevih časih je bila razširjena pri nas bratovščina sv. Kristofa zoper pijačevanje in preklinjanje. Izkušnje govore, da ni imela posebnega uspeha.

26. julija goduje Ana, Marijina mati; razširjene so bile Anine božje poti, kot na primer tista v Vidošičih pri Metliki. 2. avgusta je porcijunkula, ki pa ni svetnica, ampak se je tako imenovala cerkev, kjer je blizu Assisija prebival Francišek Asiški. O porcijunkuli v Novem mestu smo pred časom pisali tudi v naši Prilogi (in tudi o šegah na ta dan, ko so hudomušni meščani Belokranjcem, ki so prinesle prodajat čebulo, ponosili sešili krila ...).

GRADOVI IN VSOBE

Grad Bajnof je stal pod Trško goro, kake štiri kilometre od Novega mesta. Med drugo svetovno vojno je bil požgan in kasneje porušen. Nekdanje grajsko posestvo je danes last Kmetijske zadrage Krka.

Valvasor je o Bajnofu zapisal le nekaj kratkih vrstic: „Grad Weinhof, po kranjsko Bajnof, je oddaljen od Ljubljane osem, od Novega mesta pa eno miljo.“

Ime je dobil zaradi svoje lege; stoji namreč na dobrem in rodovitnem kraju pod nedopovedljivo velikimi vinskimi griči, ki v tem okolju dajejo najboljši cviček. Graščina je bila prej sicer nekoliko zanemarjena, zdaj pa je prav lepo oskrbovana in je že od starih časov sem last stiškega samostana.“

Nastanek gradu in prvi lastniki Bajnafa so zaviti v meglo skrivnosti. Ohranila se ni nobena listina iz tedanjih časov. Prva izpricana lastnica je bila konec 14. stoletja nadvojvodinja Viridis, rojena princesa Milanska. Okoliški kmetje so še po drugi vojni, pol tisočletja po njeni smrti, govorili o njenem dobrem srcu ... Nadvojvodinja Viridis je grad podarila stiškemu samostanu, ki je imel že vsaj leta 1135 več vinogradov na Trški gori.

Okoli leta 1590 so stari grad popolnoma prezidali, v času jožefinskih reform pa so ga stiški menihi izgubili in je prešel v državno last. Od avstroogrske države ga je 1822 kupil Franc Grm. Zadnji lastnik te rodbine je grad prepustil italijanski družbi Emoni in se izselil.

Med narodnoosvobodilno vojno je leta 1942 na kresno noč zagorel velikanski kres: partizani so zažgali Bajnof. S tem se je končala zgodovina starega gradu pod Trško goro. V gradu je bila kapela brezmadežnega spočetja device Marije, ki je bila posvečena 1682. V drugi polovici 18. stoletja so kapelo opustili, vendar so jo novi lastniki Grmi 1885 obnovili.

O stari grajski zgodovini se ni ničesar ohranilo, sicer pa so bržkone stoletja mirno tekla pod oblastjo stiških menihov. O Grmih, ki so kupili grad 1822, in o njihovi grajski oblasti pa je ohranjenih nekaj zapiskov po zaslugi Janeza Trdine, ki je Bajnof vključil v svojo povest Jetnica, in prof. Karla Bačerja, ki se je o teh stvareh pogovarjal 1954 s 93-letnim meščanom Janezom Košakom.

Prof. Bačer je takrat zapisal: „Germ je bil kupil od države Bajnof, vendar brez tlake. Najel je kmete, ki so spadali pod grad, da so mu pomagali popravljati zanemarjeno poslopje. Pozneje je hotel, da bi mu ponovno tlačanili, češ da je to njihova dolžnost. Kmetje so se upirali in se zbirali na posvet v neki zidnici na Jakovcu. Med njimi so bili Colnar, Janc ter dva Rifeljna, vsi z Lešnice, ter Medved in Kovaček iz Mačkova. Toda grajski ovaduh Lovriček, domačin v Zlebeh, je hodil pod okno prisluškovati in potem vse povedal na gradu. Upornike so odvedli v mesto in jih zaprli v opuščeni cerkvi na Florijanovem trgu. Zahtevali so od njih, naj obljubijo, da bodo hodili na tlako. Najbolj se je upiral Kovaček. Prošt Arko, Ribničan (pravilno seve: Albrecht, Idrijčan), je rekel Germu: „Če neče delati zlepa, pa ga daj na stol! Nato so ga, zvezanega na stolu, topli. Boš delal tlako?“, „Nikoli.“ Od pretepanja je Kovaček umrl. — Košaku je te stvari ponovno pripovedovala njegova mati, ki je z mladih let živela na Lešnici. Po njeni pripovedi so se omenjene stvari godile, ko ji je bilo 17 let, torej 1847. leta.“

Trdina začenja svojo Jetnico z naslednjimi besedami: „Novomeščan Grom je bil obrten mož ...“ Mišljen je kajpak novomeški medicar, svečar in slaščičarna Franc Germ, ki je bil od 1782 do 1783 tudi novomeški sodnik. 1809 so ga novomeški očetje izvolili za korporala novomeške črne vojske za boj proti Francozom, kot piše Vrhovec v Zgodovini Novega mesta.

Germi so imeli tudi hišo na novomeškem Glavnem trgu, v kateri so danes restavracija, gostinski prostori in slaščičarna Šolskega centra za gostinstvo. Ta hiša je med najstarejšimi in najbolj zanimivimi na Glavnem trgu: stavbna lupina je gotjska s prvobitno kamnito zidno

strukturo, temeljna zasnova hiše, portali, okna in druge oblikovne prvine iz kamna pa tudi sodijo v ta čas. Iz zgodnje baročne faze so banjasti oboki in okenske niše, ohranjeni leseni strop v prvem nadstropju in arkadni hodnik v pritličju. Iz tretjega obdobja, meščansko-klasicističnega bidermajerja, pa je fasada na Glavnem trgu z oblikami kamnitega portala, okna v prvem nadstropju obeh vencev, strešine in kritina, dvorišče fasade z arkadnim obokanim hodnikom v prvem nadstropju in dozidkom pa so bidermajerske. V nekdanji Germovi hiši je bila gostilna Stenovec, ki jo omenja v svojem Desetem bratu Fran Levstik, v tej hiši pa se je rodila tudi pisateljica Ilka Vaštevova.

O nakupu gradu in o starem Grmu je izčrpnost pisal v svojih notesih tudi Trdina, ki mu na dolgih sprehodih ni ušla nobena malenkost in ki si je tudi vse pogovore vestno zapisal. Takole piše:

„Hrastar. Doma v Ždinji vasi. Hiša dajala tlako, desetino etc. Bajnofu. Dokler bili so tod menihi, dobivali so tlačani od njih tudi hlebec kruha in hrano, od doma ni ga bilo treba nositi. Ko razgnali fratre, bil grad vedno v štantu, pa so dajali kmetje vse v denarjih, grunter ne več za vse vkup ko osem forintov. Ko grad pride naprodaj, nagovarjal je kmete ranjki Rajh, naj kupijo grad, da bodo svobodni; za 30.000 ga dobe, za 20.000 bodo prodali pa lahko grad naprej. Kmetje nesložni kakor za Žabjek, bogatini se protivili naj bolj in tako kupi grad Grm za 28. forintov. On zahteval mesto denarjev vse in natura. Silen razloček. Puntarski vojaki kmetom šentjurskim, kalanskim, hudevskim etc. prodajali živino etc. Desetina dajala se je od vsega kar je v snopji, tudi od bob, ajde in vsega živega, tudi od bčal. Tlačani delali mu strašno leno. 10 volov upregli, kjer bi bili 4 dosti, ogenj se je kresal in tobak zažigal brez konca in kraja ...“

V Jetnici je Trdina s precejšnjo mero pesniške svobode opisal, kako je Germ kupil Bajnof, Vinico, kot imenuje v povesti ta grad. „Na dražbo je prikoralo devet važnih mož, najvažnejša pa sta bila na vsak način gospod Koren in meščan Grom. Oba sta rekla, da morata graščino kupiti, če ju stane 100.000 goldinarjev.“

Ostali kupci se niso čutili kos takim zverinam. Jeli so poklaševati, se usekovati, umikati — kmalu jim ni bilo ne duha ne sluha. Gromu se kar samo muza; misli si: „Z enim sovražnikom se bom vojskoval laglje nego z osmimi.“ Približa se Korenu in mu zašepeta na uho, da bi govoril rad z njim na samem. Oddaljši se kakih sto korakov, se moza ustavi in po kratkem pogovoru pogodita. Koren dobi osem sto goldinarjev, Grom pa licitira sam ter kupi in plača Vinico. Ali težko je lisjaku premorditi lisico. Koren pravi: „Osem sto niso kar bodi, grem lahko z njimi v kake toplice. Vinica pa je še vseeno lahko moja!“ Napoti se h gosposki in ovadi Groma, da se je polastil gradu tako poceni s prepovedanim podkupom. Gosposka začne grmeti, preiskovati, konec je bil, da je moral Grom državi grad povrniti.

Razpisala se je nova dražba. Ponudnikov je privrelo to pot več kot 30, med njimi zopet prejšnja tekmeča Grom in Koren. Nabijalo se je strašno. Šele, ko je poskočil oglas na dvajset tisoč, so se začeli kupci izgubljeni. Koren obljubi 25 tisoč, Grom 28 tisoč. Koren zakliče 30 tisoč in že misli, da ga je premagal, kajti Grom je tresel z glavjo in nekaj nevoljno sam zase godrnjal, kakor da mu grad več ne diši. Ali motil se je, godrnjač zavpije 32 tisoč! Koren veli: „Toliko pa to trnje in kamenje ni vredno. Obdelane zemlje, polja in gorice je premalo, jaz grem, z bogom!“

Vinica ostane Gromu, ki je preračunal vrednost bolje od Korena. Misli si je: „Naj bo trnja in kamenja, kolikor hoče, saj imam zdaj tlačane, ki mi bodo iztrebili vse zastoj. Čez deset let ne dam graščine ne za 50 tisoč.“

Ubogim podložnikom se je zdaj zagodla žalostna pesem.“

BAJNOF

Rešitev prejšnje križanke

STALAKTIT
KATEDRALA
ALEAVTOR
KIKSARKA
DANNOVA
VILANOIMK
ORSONSPECI
MATRIGANDI
ETAUNJATIL
LAINANJEDEC
ARESNAEPVZAT

(Ne) resnice z napako

Mlado dekle je izjavilo, da jo je že od malega veselilo kihanje (kuhanje). Vse jutro mu je mati prigovarjala, naj se vendar ubije (umije). Ko je začelo goreti, je pobožno (pomožno) osebe hitro prijelo vedra za vodo. Pred 500 gledalci (gledalci) je srebanje (srečanje) solil (sodil) zlovesč (zelo vesč) mrož (mož).

(NABRAL: J. JUST)

	D L	KIP	ROČAJ	POSMEH	O CET	D L	SKRNINA: UDNICA	SRB IZ BANATA	HRV. SKL. DATELJ (KRSTO)	OČETOVA SESTRA
	KONTAKT						OSRAJA			
	ANGL. KONSERVATIVEC						IGRALEC: MARKOVIC STRAŠILO			
	PAPEŽEV SEDEŽ									
	SLAS				NAPAD					
	STRIM. OBLEKA				ŠPAN. SLIKAR					
								EDVARD KARDELJ	MLADA KRAVA	STROJ
D L	BOJEC-NOST	IZMREB. I. NZELAND. PTICE PAK KROMA			Z. IME VESTA P. SA ROPARIJA					
	KOZOLEC			MILINA SEVATL. PAKT				KUPCIJA VELIKO REŠETO		
	GL. MESTO ALBANIJ				HIMALAJ KOZA AZ. REKA					NATRIJ VESTA RASTLIN KROŠNIK
	PARADIŽ			RESEVALN. COLN STARA PAZOVA						
	ZAPORNIK				VZNEMI-RJENJE TANTAL					
	HEKTAR			NASLE-GENDARNI SMUČ. SKAKALCI						ŠAPA POLDRAG KAMEN

Že kraljuje - elektronika!

Nekdaj so se ljudje pogovarjali na cesti, zdaj pa ždijo v sobah in vrtijo gumb - Bodo stara mestna središča zgolj znamenitosti?

Še nikoli ni bilo v arhitekturi in gradbeništvu tako velike ustvarjalne svobode kot v dvajsetem stoletju, kar gre tudi na rova novih gradbenih materialov, saj beton, železo, les in steklo, v zadnjem desetletju pa tudi plastika, nudijo arhitektom brez številnih oblikovalnih poti. Zidove so zamenjali oporniki, pročelja nimajo več nosilnih lastnosti, ampak so postala „membrane“, s katerimi se graditelji lahko „igrajo“, kakor se jim zljubi. Na robu gruščastih mestnih središč nastajajo zmeraj nova naselja, „mesta“ v malem, zaradi katerih je okolje

pogosto grdo in zoprno, saj enolični gradbeni kompleksi, asfalt in malo ali nič parkov stopnjuje t.i. nehumanost življenjskega okolja. Znani ameriški arhitekt Peter Blake je začel razmišljati takole: Neposredna srečanja med ljudmi na cesti so bila v preteklosti pravcata izmenjava mnenj, brez katere morebiti dandanes ne bi bilo niti znanosti niti umetnosti. Ali je tako tudi zdaj, bo enako jutri? Zaradi elektronskih komunikacijskih sredstev, ki jih že veliko uporabljajo v zelo razvitih deželah, so neposredni stiki med ljudmi

pogosto nepotrebni, v nekaterih primerih celo odveč ali nemogoči. Čedalje bolj enostavno se je „srečevati“ brez telesne prisotnosti. Saj je končno tudi mnogo udobnejše kupovati prek televizorja, kot pa se prerivati po samopostrežnih trgovinah. Prijetnejše se je učiti ob šolskih televizijskih oddajah, kot pa sedeti v neudobnih učilnicah. V nekaterih deželah Združenih držav Amerike postavljajo prek televizijskih zaslonov tudi zdravniško diagnozo. Preprosteje ali ne, ko pa so čakalnice zmeraj nabito polne! Po Blakovem mnenju ni daleč dan, ko bo na Zahodu (morebiti tudi pri nas!) večina ljudi ždela v razprostrtih predmestjih in občevala med seboj, s šolami, kulturnimi ustanovami in delovnimi mesti kar po elektronski poti. Stara mestna središča pa bodo postala kot zdaj gradovi turistične zanimivosti, katere si bodo predmeščani lahko mimogrede ogledali z magnetofonskim vodičem! Tedaj pa bomo že lahko govorili o koncu kulture, o koncu sveta!

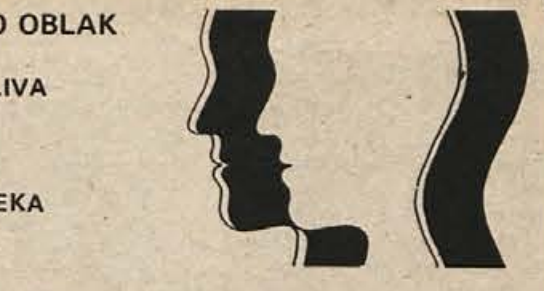
Takele stanovanjske „pošasti“ rastejo kot gobe po dežju, v njih pa že kraljuje kraljica - elektronika!

Potres po kitajsko

Potres je skomaj nemogoče zanesljivo napovedati, še posebno ako gre za hude potrese, saj prav ti prihajajo najbolj presenetljivo. Zato je toliko bolj začudilo ameriške in evropske seizmologe početje njihovih kolegov na Kitajskem. Kitajski seizmologi namreč zelo uspešno napovedujejo potrese. In Kitajci njihovim besedam tudi verjamejo. Ko je dan preplah, se disciplinirano izselijo iz hiš ter odpeljejo živali iz hlevov. V svoji tisočletni zgodovini so dostikrat preživeli hude potrese, ki so povzročili ogromne človeške žrtve prav zato, ker so ljudje bili v času potresa v hišah.

Zahodni strokovnjaki se sprašujejo, kako Kitajcem napoved uspe. Na obisku pred mesecem dni so lahko videli najmodernejše naprave, vendar imajo prav take tudi v drugih državah. Najbrž da leži vsa skrivnost v znani kitajski modrosti: tudi naši stari predniki so marsikaj vedeli. In tako Kitajci pridno opazujejo nekatere pojave, o katerih jim izročilo pravi, da so zanesljivi znailci bližajočega se potresa. Če ljudje opazijo, da ribe ali žabe v velikem številu rinejo na breg, da so divje živali apatične, da je voda iz vodnjakov obarvala riž rdeče ali nenadno narasla, obvestijo o tem seizmologe, ki potem z modernimi napravami preiskujejo območje, na katerem so zabeležili te pojave. Tako menda pridejo do zanesljivih napovedi.

Kljub temu še vedno ni pojasnjeno, kako je uspelo že lanskega junija napovedati potres, ki je letos februarja stresel pokrajino Liaoning. Usodni dan so uro in pol pred potresom pozvali prebivalstvo vasi in mest, naj ne ostaja pod strehami. Zrtov skoraj ni bilo. Kitajski strokovnjaki se zdaj ukvarjajo s potresom na območju med Pekingom in Tientsinom, ki ga pričakujejo v naslednjih dveh letih.

Dr. BOŽO OBLAK

KAKO VPLIVA
MESTO
NA ČLOVEKA

1. MALO ZA UVOD

Pred leti sem pisal nekaj o tem v Dolenjskem listu, ker pa smo priča silnega razvoja mest posebno v zadnjih letih, menim, da je treba o tem še pisati. Kako vpliva mesto na človeka in kaj naj storimo, da bi razvijali dobre in blažili slabe vplive, ni samo skrb urbanistov, gradbenikov in ekonomistov, pač pa tudi zdravnikov. Poskusimo torej nekoliko osvetliti vplive mesta na človeka iz zdravstvene plati in nakazati nekaj preprostih rešitev, kako preprečiti vsaj del negativnih vplivov. Z rastočo industrializacijo in modernizacijo posameznih držav in pokrajin močno rastejo mesta in se zmanjšujejo vasi. Komplicirana tehnika in splošni razvoj mesta zahtevata drugačne gospodarske rešitve, ekonomika se v osnovi spreminja, dviga na višjo stopnjo in neusmiljeno posega v rušenje starih patriarhalnih razmer. Nove tovarne zahtevajo več delavcev, ti prihajajo v mesta, se tam naseljujejo in ustvarjajo družine ter domove. Temu pravimo „beg v mesta“. Pojav je poznan po vsem svetu. Pri nas je postal pereč po osvoboditvi. Vsa naša mesta naraščajo, nekatera hitreje, druga počasneje, število prebivalcev se neprestano večja. Če izhajamo iz definicije zdravja svetovne zdravstvene organizacije, ki pravi: „Zdravje je popolna telesna, duševna in socialna blaginja in ne samo odsotnost bolezni ali okvare“, potem je jasno, da je človek enota, ki je sestavljena iz telesnega, duševnega in socialnega življenja, ki v bistvu med seboj ni ločljivo. Iz tega sledi, da človek zbolijo, če notranji ali zunanji vzroki vržejo iz ravnotežja ali pa poškodujejo človekovo telo, duševnost ali družbenost. Še drugače povedano: staro latinsko reklo „zdrav duh v zdravem telesu“ za oznako zdravja sodobnega človeka ne zadošča več, potrebna je tudi pozitivna družbena dejavnost, saj je človek družbeno bitje. Potrebna je torej višja kulturna stopnja, večja izobrazba, pristnejše vraščanje v družbo.

2. SPLOŠNI VPLIVI IN UGOTOVITVE

Mestna naselja so gosta, na majhni površini živi veliko ljudi. Ker je zemlja dragocena, silo mesto navzgor, zidamo stolpnice in bloke. Na srečo vsi ti ljudje niso obenem na ulicah, sicer bi bilo mesto eno samo mrvljišče. Ob prometnih konicah včasih doživimo kaj takega, ko se usujejo ljudje iz tovarn, uradov in šol ter hite domov ali v menzo. Prehrana v mestih je boljša, bolj pestra, količinsko manjša, zato pa bolj bogata na vitaminih, beljakovinah in rudninskih solih, kar veča odpornost organizma. To je tudi potrebno, ker gostota prebivalstva naravnost izziva nevarnost širjenja epidemij nalezljivih bolezni. Družine v mestih so majhne, imajo največ po tri otroke, ker ljudje z načrtovanjem družin poskušajo dvigniti svoj osebni standard. Prav tu pa nastaja precejšnja nevarnost pretiravanja, ker si ljudje s honorarnim delom, z nadurami in čezmerno zaposlitvijo preko svojih moči ustvarjajo možnosti za boljše življenje v pretiranem tempu, kar ima za posledico celo vrsto živčnih prenapetosti, obolenj in znakov preutrujenosti. Če k temu prištejemo še hrupno mestno življenje, pa tudi hrup pri delu, pomanjkanje časa in zahtevano hitrost ter kvaliteto pri delu, poleg tega pa še slab zrak zaradi tovarniških dimnikov, izpušnih plinov motorjev, pa tudi ogljikovega dvokisa, ki ga izdihujejo ljudje in živali, prah in druge primese v zraku, nam je kmalu jasno, da ima mesto na človeka precej negativnih vplivov, ki lahko resno poškodujejo zdravje. Slaba ali premočna luč, gledanje televizije v temi, stalno zapiranje v slabo prezračenem stanovanju te vplive še stopnjujejo. Ni čudno, če tak preutrujeni in živčno preobčutljivi človek nima potem niti kulturnih potreb in potreb po sprostitvi in razvedrilu. Postane pač siten, prenapet, zamerljiv, zaprt v najozji krog in slaboten.

3. KOMUNALNI PROBLEMI

Preskrba s pitno vodo v mestih je osnovni problem. Navadno je vodovod zgrajen iz kakega večjega zajetja ali pa, če je mesto zelo veliko in vode v takih zajetjih ni dovolj, zajamejo vodo iz najbližje reke. V vsakem primeru mora biti voda stalno pod strokovnim nadzorstvom, ker so možne nevarne epidemije črevesnih nalezljivih bolezni, ki se razširijo navadno kot eksplozija prav z vodo. Poraba vode v mestih je velika, saj je ne rabimo le za pitje in kuhanje, pač pa tudi za kopanje in pranje. Zelo veliko je porabijo bolnišnice, klavnice, mlekarne in industrija. V tesni zvezi z vodo je kanalizacija, ki odvaja odpadne vode iz stanovanj, cest in industrije. Praviloma mora imeti industrija posebne čistilne naprave, ki odpadne vode prečistijo pred spustom v kanalizacijo ali v reko. Prav je, da se kanali zberijo v skupen končni iztočni kanal, kjer se izločijo usedline, ki jim pravimo kal, in se šele potem tako očiščena kanalizacijska voda spusti v večjo reko ali drugo vodo. Kal se da koristno uporabiti kot gnojilo. Odvoz smeti mora biti organiziran. Najboljši sodoben način je, da jih zbiramo v smetnjakih, ki jih potem posebna služba izprazni v za to prirejene avtomobile in odvaža na določena mesta, kjer jih zažgo ali zagrebejo. H komunalnim problemom spadajo še ustrezne urejene zelene površine v mestih, to so parki, zelenice, sprehajališča, počivališča in drevedrje. Zelenih površin ni nikdar dovolj. Vsem je znano, da rastline uporabijo za svojo presnovo ogljikov dvokis, ki ga izdihavamo ljudje in živali in ki ga je dovolj tudi pri vsakem izgorevanju, npr. v motorjih, iz tovarniških dimnikov in gospodinjstev. Rastline pa izločajo kisik, ki je nujen za življenje, in s tem seveda čistijo ter bogatijo mestni zrak.

MED SVETIMI KRAVAMI

...ati, da se je Paradižnik...
...med bregovi, sne-
...jem in strupen mraz
...privla k mozičku, v
...? se je oglasil ne-
...ka poznala iz kamene
... je stal možakar, ki
... pol orangutan. Yeti

„Zaša sva!“ je odgovoril Paradižnik v enakem narečju. Yeti je pokazal bele zobe. Všeč mu je bilo, da tudi tujci znajo po njihovo. S kosmato roko ju je povabil v votlino pod previsom v svoj dom. Vemo, kakšen je dom pračloveka, dragi bralci. Votlina v živi skali. Kože namesto preprog, kože namesto kavča in foteljev in kože namesto otroške postelje. Sredi „dnevne sobe“ pa kamin - ognjišče, kjer se cmari zrezek jamskega medveda in klockota v

glinastem loncu čaj iz mahu in lišajev. Vljudno sta se predstavila naša turista zbrani družini: gospodinji, stari mami, teti, stricu in dedu. Trop srčkanih yetijevskih otročičev se jima je zapletel med noge. „Lepo se imate tu!“ sta ugotavljala gosta. „Saj ne rečem!“ je odgovarjala gospodinja. „Zrak, mir... tega nam ne manjka. To je pa tudi vse! Človek, pardon, pračlovek bi si pa vendarle zaželel včasih videti kakšno izložboseti h kakšni predstavi...“

Vozil več, varnost pa šepa

Za življenja smo vsi odgovorni, zato je bolje preprečiti kot zdraviti

Kakor je po eni strani razveseljivo, da se v občini hitro množi število motornih vozil, tako je to na drugi strani zaskrbljujoče, ker tehnična in prometna ureditev cest in naselij ne dohitevata naglega prometnega razvoja.

V brežiški občini je 6977 motornih vozil, od tega 3785 osebnih avtomobilov, 810 tovornjakov, 82 traktorjeve, 2300 motornih koles in 53 drugih vozil. Vozniška dovoljenja ima 6380 občanov. Lani se je povečalo število motornih vozil za 2000, kar je zelo veliko.

Promet in varnost na cestah nadzoruje postaja milice Brežice na 191 kilometrih cest v občini. Za prometno tehnično ureditev cest pa skrbijo cestna služba in krajevne skupnosti, žal pa zaradi pomanjkanja strokovno usposobljenih ljudi v občini delo na tem področju zaostaja za vedno novimi zahtevami razvijajočega se prometa. Slaba cestnišča, mostovi in nezadostna prometna signalizacija povzročajo številne nezgode.

O problematiki prometa v občini bo 29. julija razpravljala občinska skupščina, ki bo med drugim sklepala o ustanovitvi sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Ta organ bo skrbel za uveljavljanje družbene samozasčite v preventivi in vzgoji v cestnem prometu, obravnaval in proučeval bo varnost na cesti ter usklajeval preventivno dejavnost organov in organizacij, ki se ukvarjajo s prometno vzgojo in zaščito. S svojimi predlogi bo pomagal do novih ukrepov za večjo varnost na cestah.

V svetu bodo predstavniki Avtomoto društva, Zdruga št. 1, osnovnih šol, šolskega centra, delav-

ske univerze, izobraževalne skupnosti, sindikata, SZDL in občinske Zveze prijateljev mladine.

J. T.

ARTIČANI PRVI

Na občinskem tekmovanju, ki ga je 12. julija organiziral iniciativni odbor občinske Strelske zveze v Brežicah, je v streljanju z zračno puško sodelovalo od enajstih šest strelskih družin. Prvo mesto je zasedla ekipa iz Artiča, drugo GG Brežice in tretje IMV Brežice. Med posamezniki so bili najboljši Anton Molan iz Artiča, Ferdinand Umek iz GG in Jože Molan iz Artiča.

V SUHO KRAJINO

V nedeljo, 20. junija, je odšla na delo v Suho krajino tretja posavska mladinska delovna brigada. Težko so jo spravili skupaj. Dva dni pred odhodom so še vedno zbirali prijavitelce med študenti. V Brežicah in Krškem je bil odziv še zadovoljiv, iz Sevnice pa je v četrtek manjkalo največ prijavi.

DO SEPTEMBRA ZASEDENO

V Čateških Toplicah imajo vsak dan polne bazene, prenočišča pa so oddana že za vse poletje. Ob delavskih obišče kopalčev, ob nedeljah in praznikih pa se njihovo število podvoji. Letos prihajajo v Toplice tudi vsi tisti kopalci, ki bi se ob ugodnejšem vremenu raje osvežili v Krki.

Novo v Brežicah

KAJ PA TRAKTORISTI? — Vozniki traktorjev niso deležni dobolj pozornosti pri prometni vzgoji. Na večjo skrb zanje opozarja tudi število nesreč, v katerih so udeleženi. Za traktor pogosto sedajo že otroci z desetletjem ali celo že prej, pa tudi veliko starejših oseb se loteva vožnje z njim. Prav ti pa niso dobro poučeni o varnosti, zato je nesreč čedalje več.

VEČ DENARJA ZA NAČRTE!

— Na predlog zborov občinske skupščine bi lahko zbrali več sredstev za zazidalne načrte, če bi prispevala zanje denar tudi stanovanjska interesna skupnost in sklad za negospodarske investicije. Dogovore o sofinanciranju vodi zdaj izvršni svet.

DO KDAJ VINSKA CESTA?

Artičani, Sromljani in Piščani bi radi čimprej zvedeli, kdaj bo zgrajena vinska cesta. Odgovora trenutno še ne morejo dobiti, se pa tolažijo z upanjem, da bo prišla na vrsto v naslednjem petletnem obdobju, če bo njihov predel z zakonom priznan za nerazvito območje.

Ob Bizeljski cesti v Brežicah bodo zgradili nove stanovanjske stolpce, v katerih bodo tudi prostori za trgovine.

BREŽIŠKE VESTI

Kaj bi zapirali oči!

Kdaj je delegat to, kar želimo od njega?

Bolj ko se zavedamo pomena delegatskega odločanja, manj smo strpni do napak in površnosti v dosedanjem delu. V Krškem je o tem kritično spregovorila Socialistična zveza, ki se predvsem čuti dolžno zagotoviti novemu sistemu pravilnejši življenjski utrip.

Iz vsakdanjega življenja morajo izginiti primeri, ko se delo delegacij omejuje na posameznika, pa tudi primeri okrnjenega sestajanja delegacij. Iz besed Alojza Stiharja povzemo, da delegati kljub dogovoru niso pravočasno informirani o vsem, kar obravnavajo na sejah občinske skupščine. Gradivo dobivajo še vedno prepozno, pa tudi preobsežno je. Konferenčne delegacije zaradi kratkega roka nimajo možnosti vsega predelati in sprejeti skupnih stališč. In ker sklicujejo seje na hitro, prihajajo člani pogosto nepripravljeni.

Ob tem se poraja vprašanje, ali delegat resnično prenaša na zbor mnenje cele delegacije. Če je že to v redu, pa se dogajajo napake v obratni smeri. Redko se zgodi, da delegat

po občinski seji skliče delegacijo in jo seznanj s tem, kako je opravil svojo dolžnost in kakšna so bila stališča drugih delegacij. Informiranje delegacij mora biti zagotovljeno v obeh smereh, kar je ponekod že lepo urejeno, z usposabljanjem delegatov pa bodo lahko obvladali svoje delo tudi tisti, ki se do sedaj niso znašli.

Konferenca se zavzema za učinkovitejši sistem informiranja v krajevnih skupnostih in delovnih kolektivih, za samostojno pot razvoja obveščanja v občini ob upoštevanju tega, da so imele nekatere KS in občinska organizacija SZDL občasno že tudi svoja glasila.

J. T.

V KOLONIJE!

To poletje bo organizirano letovalo skoraj 800 otrok iz vseh osnovnih šol krške občine, kar je skoraj četrtina vseh, ki so obiskovali pouk. S takim „rekordom“ se prav gotovo ne more pohvaliti nobena slovenska občina. Občinska zveza prijateljev mladine je tudi tokrat v Materadi pri Porcu zagotovila precej prostora za oddih v kolonijah. V prvi izmeni je bilo tamkaj 93 otrok iz Krškega, sedaj jih je 94 iz Koprivnice, Kostanjevice in S. Senovega. V preostalih dveh skupinah bo ob morju še po 90 otrok. K tem številkam naj dodamo še tiste otroke, ki letujejo v Vrsarju in pa seveda obe izmeni letos prvič organizirane „šole v naravi“.

V nedeljo, 20. julija, na Čelah pri Zdolah, kjer so počastili dan vstaje z odkritjem spominske plošče na Godlerjevem hramu. (Foto: V. Podgoršek)

SPET RIMSKI VODNJAK

15. julija je občinska konferenca SZDL Krško sporočila Posavskemu muzeju v Brežicah, da so na Dnovem našli na rimski vodnjak. O najdbi so obvestili Krčane Racičičev iz Drovega št. 80. Pred leti so na njegovem zemljišču že odkrili manjši vodnjak, tokrat pa je pri kopanju našel nanj buldozerist na sosednji parceli, ki je družbena last. Posavski muzej bo poskrbel, da bodo vodnjak podrobneje raziskali.

IMPERIAL SE ŠIRI

Tik ob obratu zvečitelne gumija v Krškem gradijo za Zito Ljubljana TOZD Imperial Krško novo proizvodno halo. Kolektiv pričakuje, da bo že jeseni nared. Stiska v obstoječih prostorih se povečuje iz leta v leto in zaposlenim otežuje delovne pogoje. Še malo potrpljenja in delavci v proizvodnji si bodo zares lahko oddahnil. Ob cesti bodo postavili tudi upravno poslopje.

NOVE ORGANIZACIJE ZK

V krški občini bodo do konca leta ustanovili še kakih osem osnovnih organizacij ZK. Po sklepu konferenče si zdaj komu niso prizadevajo, da bi imeli OO ZK v vsaki krajevni skupnosti in temeljni organizaciji združenega dela.

Šahisti sevniskega kluba „Milan Majcen“ so v nedeljo v sindikalnem kotičku sevniske Kopitarne igrali redni mesečni hitropotezni turnir. Kupili so 50 novih šahov. Pričujoča stiska zgovorno kaže, potrebujejo večji prostor. (Foto: Železnik)

V Jutranjki se končno dani

Komite občinske konference ZK na razširjeni seji v tovarni - Roki za odpravo pomanjkljivosti v samoupravni organiziranosti in delitvi dohodka TOZD - O medsebojnih odnosih strpno po dopustih

Predzadnjo sredo popoldne je v tovarni zasedel na svoji prvi seji novi komite občinske konference ZK v Sevnici skupaj z delavci v vodstvu sindikalnih organizacij v tovarni, člani sveta komunistov v Jutranjki, člani delegatskega osrednjega delavskega sveta in delegati ter poslovodnimi organi tovarne.

Po mnenju vrste razpravjalcev na tej dolgi seji je slo za korisno novo obliko dela komiteja, ki že sama po sebi olajšuje razčiščevanje stvari. Sekretar komiteja prof. Jože Bogovič je uvodoma kleno opredelil namen tega srečanja. Slo je, preprosto povedano, za oceno, koliko so se izboljšale stvari glede vrste sklepov občinskih družbenopolitičnih organizacij, ki jih je mogoče strniti v troje delovnih področij: oceno samoupravne organiziranosti v OZD Jutranjka, način združevanja in delitve sredstev v TOZD ter nazadnje medsebojne odnose.

Resnici na ljubo je treba seveda priznati, da je bilo v preteklosti postavljenih že vrsta rokov, vendar se stvari niso reševale temu ustrežno. Jasno postavljeni sklepi skupnega zasedanja občinske konference

SZDL in sindikalnega sveta so npr. postavili kot rok za reševanje zadnji junij! V tovarni je bila medtem vrsta družbenopolitičnih delavcev CK ZKS, med drugimi tudi republiški javni pravobranilec samoupravljanja. Po zadnji seji komiteja v tovarni so sprejeli kot rok o tem, kaj spada v posamezno TOZD (predvsem je sporno, kaj spada v TOZD Motiv, kjer so sedaj nekatere službe pomembne tudi za druge), 15. septembra. Družbenopolitične organizacije v tovarni naj bi s samoupravnimi organi razčistile samoupravno razpolaganje z dohodkom v TOZD do 30. septembra.

O tem, ali naj bi o medsebojnih odnosih razpravljali že na tej seji, je govorila vrsta razpravjalcev. Po predluku so se odločili, da se tega ključnega vprašanja lotijo po dopu-

stih. Vsakdo naj bi odkrito povedal kaj je te odnose v preteklosti ustvarilo, najpomembnejša ugotovitev dala, kako naj bi do tega prišli, pa v našem mnenju ugotovitev, ki bi se sprejela, da bi morali to ustrezno strpno, zakaj to bo odločilna odnose v bodočnosti.

Sevniški paber

DVORANA DO NADALJNEGA ZAPRTA — S 1. avgustom bo sevniško gasilsko društvo zaprlo dvorano gasilskega doma. Takrat do pričetka spreurejanja, v katerem bodo sedaj dvorano nastojlo budo sedanjo dvorano uredili tako, da bo lahko služila zahtevnejšim gostovanjem. Medtem daj še ne premore takega prostora.

SEVNIŠKI VESTI

Sedanje naložbe so ključ razvoja

Gospodarstvo trebanjske občine se v glavnem obnaša stabilizacijsko

Izvršni svet občinske skupščine je pripravil delegatom za sobotno zasedanje občinske skupščine obsežno analizo s pregledom stanja gospodarstva občine, gibanj proračunske in skupne porabe, izvajanja družbenoekonomske politike v občinski skupščini in njenih organih. Ob tem seveda tudi niso manjkali predlogi za ukrepe.

Možnosti, da se položaj med preostalim delom tega poslovnega leta popravi, so po ocenah izvršnega sveta različne. V vrsti kolektivov, npr. v Trimu, Dani, Kmetijski zadrugi, Putniku in kolektivih, kjer se ukvarjajo z gradbeništvom, gre za sezonska nihanja, zato se bo tod lahko še največ popravilo. Mizarji Trelesa nimajo ravno lahkega položaja, zakaj vrsta naročnikov se je skupaj s svojimi naročili za tekoče leto. Vsepovsod naraščajo zakonske obveznosti, v glavnem le-te naraščajo celo

bolj kot dohodek! Čeprav pristojne službe v delovnih organizacijah povsod niso ravno vestno izpolnile obveznosti, dajejo podatki slutiti, da na kraju ne bo kaj prida ostanka dohodka. Slika, kako dosegajo s plani zastavljene cilje, se bo bistveno izboljšala, ko bodo stekle nekatere nove naložbe. Razen z zagonom novih naprav v Dani se bo z novimi pridobitvami v vrsti kolektivov povečalo število zaposlenih v občini. Večinoma gre pri vseh naložbah za uvajanje do-

kaj visoko, mehanizirane in strojne proizvodnje, zato se s tem letno povečala produktivnost in obdobje, matrikije se bo na ta način zmanjšala rezijska. Z uvozom občinskega gospodarstva v glavnem ne povečuje že tako vidljivega deviznega primanjulja države. Nove tovarne ter pri uvozu nekaterih surovin in polproizvodov, vendar so v večini proizvodov, ki jih bodo lahko dobili v bližini tega, ko jih bodo lahko dobili z domačimi surovinami, ne bo odvisno le od njih same, ampak od končnih izdelkov, ki bodo čisto na preplah; več je v sklopu surovin in drugih materialov, ki se kolektivni skušali zavarovati, da ne bi ogrozili neradne dobave, in če v večini primerov ne bodo odvisni od tujih dobaviteljev, da bi ta dajje popravila in osve-

Iz kraja v kraj

VSAK PRED SVOJIM PRAGOM — Odbor za pospravo pri Trebnjem Rodine-Gradišče pri Trebnjem, ki je lahkega dela. Lastniki zidanih kendarov sicer prispevajo za pospravo 100 dinarjev na leto za odvoz odpadkov, kar odbor s pridono opravi. Zal pa so najslabše vzdrževane parcelle. Zanje, posebno v okolici Štu, Dolgi nivi, Stari gori in v okolici, ku bi najlaže poskrbeli s pomočjo z malo pozornostjo sprosti, da ne bi manjšar, pa tudi nejevoje bi bilo, če bi se nameravajo pospravo manj.

LE KRI NADOMESTI KRI

Občinski odbor Rokega je za v Trebnjem vabi občane na izredno kvodajsko skupščino ponedeljek, 28. julija, od 8. do 13. ure v prostoru omarne sobe v Trebnjem. Kvodajski odbor je voljo poseben avtobus, ki bo odšel iz Mokronoga ob 8.10, iz Sevnice ob 8.15, iz Slivnice ob 8.20, iz Mirne ob 8.25.

TREBANJSKE NOVICE

KRŠKI TEDNIK

Na mestu postavnih fantov, ki igrajo sedaj v trebanjski godbi, objavljamo danes že zgodovinsko sliko: na njej so godbeniki takoj po osvoboditvi. Kar devet glasbenikov je že mrtvih, trije pa še vedno igrajo: poltar Anton Hren s krilovko (prvi v drugi vrsti na levi), kmet Stane Černe (z basom zadaj) in Ignac Škoda (s klarinetom, prvi na desni), ki danes, če je treba, udari tudi na bobne ali s činelami.

Godba je več kot igranje

Trebanjska pihalna godba dobi plaketo občine. Njen dolgoletni predsednik Ignac Škoda o njenem delu. Poslej še tabor pihalnih godb?

Ne mine pomembnejša prireditev v občini, pa tudi izven nje brez trebanjske godbe na pihala, saj je edina med Novim mestom, Belo krajino in Ljubljano. V obrazložitvi za podelitev plakete piše, da je bilo trebanjsko godbeno društvo ustanovljeno leta 1929, Nace Škoda pa trdi, da segajo prvi začetki še štiri leta nazaj.

Ni bilo sile, ki bi njeno dejavnost popolnoma zapечатila. Med obvojem se je izvil iz cerkvenih okrogov. Pred okupatorjem so se igrali v tako pozorni in tako občudovani, da so hoteli biti pihalni. Predani trebanjski godbi in v njej jim po raznih falističnih strahovlah izstopila s njimi so po osvoboditvi spremljali slovesni prekop slovenske partizanske žrtve v Trebanjski godbi.

Predsednik godbe se spominja, da je bilo to, ki so si podajali kakšno palico, od organista. Njemu je nasledil student prava in notar, za njim ključavničar, nato pa predsednik godbe Ivan Hren, sedaj pa bdi nad notranjimi zadevami. Predsednik godbe je tudi učitelj Ivan Hren, ki je v zgodovini se pomikala tudi predano že nadrejeni. Trenutno se Nace Škoda je popolna, zvok izvažajo 32 godbenikov. Zgodovina skrbi predano že nadrejeni. Trenutno se Nace Škoda je popolna, zvok izvažajo 32 godbenikov. Zgodovina skrbi predano že nadrejeni.

Predsednik Škoda, ki že zaradi elektroinstalaterskega poklica slavi po natančnosti, v pogovoru ob vrsti naziranih podatkov ni mogel postrčiti s tem, koliko let je že predsednik. Vsekakor ni manjkalo tudi ur preizkušenj. Nekaj je, kar ga še danes zaboli: ko so se pred leti obrnili na nekatere delovne kolektive za denarno pomoč, da bi lahko kupili uniforme, so ponekod dobili v brk: „Kadar bomo godbo potrebovali, jo bomo plačali!“ Škoda si je pri sebi mislil, kako je godba vendarle nekaj, kar je nastajalo 40, 45 let, in navsezadnje ja amaterizem nekaj, kar se ne da kupiti. Ker je ravno Trebnje postalo pojem za tabor umetnikov največev – tem so se letos na svoj način pridružili še tisti, ki so večši perasa – Škoda razmišlja, da bi temu pridružili še nekakšen tabor pihalnih godb. Zaradi vztrajnosti si ne upamo podvomiti, da ne bi nekaj takega slišali že prihodnje leto.

ALFRED ZELENKIN

VOZ – IZVOZ

Trebanjski Trimo postaja uvoznik nekaterih vrst jeklene plošče iz Nemške demokratične republike, čeprav stoji jeklar na Skopju. Izvoz alkoholnih pijač iz Danc narašča, z novimi zmogljivostmi bo lahko predeloval nekatere odpadke iz sosednje Kolinske. Zal bo morala Dana še naprej uvažati aluminijaste folije in nekatere surovine za arome, esence in ekstrakte (igre za vrednost 7,1 milijona dinarjev).

KEMIJSKI TEHNIKI IZ NOVEGA MESTA

Delegati občinske skupščine Novo mesto so dali soglasje k ustanovitvi dislociranega oddelka tehniške šole za kemijo v Novem mestu. Oddelek kemijske stroke bo na željo tovarne zdravil Krka ustanovila tehniška šola za kemijsko, metalurško in papirno stroko iz Ljubljane. Na Dolenjskem zelo primanjkuje kemijskih tehnikov, razen tega pa je med mladino, ki konča osnovno šolo, veliko želja ravno za šolanje v kemijski stroki.

UREDILI BECELETOVO JAMO

V nedeljo je priredila krajevna organizacija ZZZB NOV Otočec proslavo v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda in 30-letnice osvoboditve. Mladina in borci so ob tej priložnosti uredili okolico Beceletove jame pri Starem gradu ter spomenik in grobišče na Otočcu.

V soboto so končali delo pri gradnji vodovoda v Suhi krajini brigadirji pomurske in ljubljanske MDB, njihovo mesto so že v nedeljo prevzeli mladinci iz Posavja in Primorske. Čeprav ovira akcija „Suha krajina ‘75“ slabo vreme, vse teče po načrtih, voda bo pritekla v predvidenem roku. Na sliki: brigadna konferenca brigadirjev iz Pomurja. (Foto: M. Bauer)

Zamah stabilizacijske metle

Do 10. avgusta morajo vse TOZD in OZD v novomeški občini pripraviti načrte za boljše gospodarjenje - Odgovorna ZK in sindikat

Delegati občinske skupščine Novo mesto in predstavniki družbenopolitičnih organizacij so se dne 2. julija razpravljali o analizi gospodarskih gibanj v novomeški občini in uresničevanju nalag resolucije o družbeno-ekonomski politiki in razvoju v letu 1975. Stanje ni preveč razveseljivo, rečeno je bilo celo, da je novomeško gospodarstvo precej pripomoglo k ne ravno zavidanja vrednemu položaju slovenske in tudi jugoslovanske ekonomike.

Kakor drugod seveda tudi v Novem mestu ni ostalo samo pri ocenah in posipavanju s pepelom, družbenopolitične organizacije so sprejele akcijski načrt, ki bo postavil s pomočjo delovnih ljudi novomeško gospodarstvo na raven, kjer bi že moralo biti.

Organizacije Zveze komunistov in sindikalne organizacije v vseh TOZD in OZD novomeške občine morajo do 25. julija oceniti celovitost poslovanja in gospodarjenja: poslovno usmerjenost, poslovne rezultate, analizirati stroške, likvidnost, stanje zalog, disciplino, stroške, izvoz in uvoz – skratka: pretresti je treba prav vse, kar vpliva na slabo gospodarjenje.

Analize morajo osnovnim organizacijam ZK in sindikata do 20. julija pripraviti strokovne službe, za kar je odgovoren direktor delovne organizacije. Razen tega naročata ZK in sindikat strokovnim službam posameznih TOZD ali OZD, naj do konca julija pripravijo predlog načrta stabilizacijskih ukrepov, za kar je spet neposredno odgovoren direktor delovne organizacije. Do konca julija morajo svoj stabilizacijski načrt sprejeti tudi strokovne službe.

Delavski sveti TOZD in OZD morajo do konca julija na podlagi lastne ocene sprejeti načrt varčevanja in druge ukrepe, ki naj bi prispevali k stabilizacijskim prizadevanjem in boljšemu gospodarjenju. Neposredno je odgovoren predsednik delavskega sveta.

Do konca meseca bodo imeli polne roke dela tudi organi delavske kontrole, ki morajo med drugim oceniti uresničevanje vseh sklepov, pokritost investicij, protinflacijske ukrepe, ravno tako pa tudi komunisti v sindikatu in sploh sindikalna organizacija, ki morajo posebno pozornost posvetiti odnosu do samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, prizadevanjem za združevanja sredstev, disciplini na delu itd. Stalna naloga komunistov in sindikata pa je zaostrojen odnos do ocenjevanja vodilnih ljudi.

Organizacije sindikata in ZK v novomeških gospodarskih organizacijah so dolžne na temelju teh ocen in načrtov do 31. julija izdelati enoten akcijski načrt za dosledno uresničevanje sklepov o gospodarski stabilizaciji ter ga do 10. avgusta dati v oceno in vednost delavcem. Vsi stabilizacijski načrti morajo biti do 15. avgusta poslani občinskemu svetu Zveze sindikatov Novo mesto.

Do konca meseca bodo imeli polne roke dela tudi organi delavske kontrole, ki morajo med drugim oceniti uresničevanje vseh sklepov, pokritost investicij, protinflacijske ukrepe, ravno tako pa tudi komunisti v sindikatu in sploh sindikalna organizacija, ki morajo posebno pozornost posvetiti odnosu do samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, prizadevanjem za združevanja sredstev, disciplini na delu itd. Stalna naloga komunistov in sindikata pa je zaostrojen odnos do ocenjevanja vodilnih ljudi.

Novomeška kronika

KDO JE SKREGAN... – Na novomeški tržnici se živemu človeku lahko pripeti prav vse, tudi tole: Če je gospodinja mlada, na prvi pogled nekako neizkušena, ji bo jezika branjevka, ki odločnim gospodinjam prodaja solato po 3 din, zaračunala za eno samcato solatko kar celega starega tisočaka! Kazalo bi se pozanimati tudi, kdo je skregan s pametjo: ali nedolžni jurčki ali branjevke, ki ne zmojo uskladiti cene. Pri oni se dobijo okusne gobe že za 20 din, druga pa zahteva zanje kar pretiranih 60 din. Ne znanjka tudi gnilega sadja, ki ga spretno roke podtaknejo v vrečko! Sploh pa...

TRŽNICA – Ob zgornjem lahko pripomnimo še to, da je bilo v petek lepo vreme, da se je branjevk, kramarjev in gospodinj kar trilo, da so se jajca pocenila in podražila in da so bile cene nekaterih živil takele: za kilogram kumar je bilo treba odšteti 6 din, paradižnika 10 do 11 din, čebule 6 do 10 din, rdeče pese 8 din, krompirja 6 din; kilogram jabolk je stal 12 do 16 din, smokev 20 din, breskev 18 din, jajca pa so bila po 1,40 do 1,60 din. Kakor kje!

S TRANSJUZIJSKE POSTAJE – Zadnji teden je darovalo kri 52 občanov. Spet je bilo največ delavcev, in to 18 iz Novoteksa, 8 iz IMV, 6 iz Novolosa, 5 iz Krke in 5 iz Ele.

RODILA je Jožica Adamlje iz Slakove 7 – Boštjana.

SMRTI – Umrli so in bili pokopani na novomeških pokopališčih: Janez Petan, kmet z Gor. Mraščeva 7, v 79. letu; Marija Jerman, gospodinja iz Volčičeve 66, v 59. letu; Franc Lakner, upokojeni grafik z Valantičevega 13, v 69. letu in Janez Zupec, upokojenec iz Kočevja 20, Črnomelj, v 74. letu starosti.

Ena gospa je rekla, da je v Novem mestu od 13.30 do 14. ure skorajda nemogoče dobiti telefonsko zvezo z za delo navdušenimi podjetji in ustanovami. Kako neki le, ko pa vemo, da je zadnje pol ure namenjeno pogovoru, kdo bo koga peljal domov, če je kosilo že kuhano, naj otrok v vrtec počaka itd.

UČITELJEM NE BO MANJKALO DELA

Če bi hoteli v novomeški občini uresničiti prehod na tako imenovano celodnevno osnovno šolo, bi med drugim potrebovali tudi za polovico več učiteljev, kot jih je na osnovnih šolah sedaj. To pomeni, da bi dobilo delo v novomeški občini še približno 130 novih učiteljev (na leto od 12 do 15), k temu pa niso šteti strokovni delavci: psihologi, pedagogi, socialni delavci, medicinske sestre, knjižničarji itd., brez katerih si uspešnega dela nove šole ni mogoče zamisliti.

KAŽIPOT ZA NEBO – Kot lepo kaže slika, so v Mokronogu zmogli za nove table na kažipotih, očitnopa je zmanjkalo za boljše rešetke nad jaški kanalizacije. Da ne bi kdo padel v katerega izmed njih, je nekdo zapičil v enega tablo TREBNJE 15,5 km tako, da kaže navzgor. Naj se ve, v čigavih rokah je kanalizacija!

Noji in obveznosti

Nekateri še vedno laže podpisujejo samoupravne sporazume, kot pa po njih tudi poravnajo obveznosti. V trebanjski občini je posebno pomembno, kako delovne organizacije poravnajo obveznosti o 1-odst. prispevku od družbenega proizvoda za naložbe v solstvu in komunalne objekte (krajevni samoprisepevek), združevanje denarja za stipendiranje, sofinanciranje izobraževalnega programa delavske univerze ali celo za letovanje in noletno jeklo otrok. Le redki so kolektivi, ki poravnajo obveznosti v celoti. Trimo ima npr. kar za 889.850 obveznosti, od česar je poravnal le 97.677 dinarjev, kolikor so dali za stipendije! Kolinska našteva sporazume, vendar izpušča nekatere, ki veljajo v občinskem merilu, kar seveda pomeni, da se jih tudi ne drži. Mokronoška Iskra obveznosti po sporazumih ni poravnava, ker je imela težave z likvidnostjo, trebanjska Kmetijska zadruga je ena od redkih izjem, ki dokaj tekoče poravnava obveznosti.

Zanimivo je, da med tistimi, ki dokaj zgledno poravnajo dogovorjene obveznosti, najdemo predvsem male kolektive: Stanovanjsko podjetje, Komunalno podjetje, GOP Mirna, Krojaško podjetje, Mercatorja-TOZD Gradisce, Urast in Treles. Zbrana sredstva vzbujajo sum, da nekateri se slabše poravnajo svoje obveznosti, kot kaže na prvi pogled. Sporazume bodo morali vzeti v roke vsekakor tudi organi delavske kontrole. Gre za skupne stvari, koristne vsem. Veliki ne bi smeli slepomišiti kot noji!

ČETRTKOV INTERVJU

Z eno besedo: obetavno

»Po klavni predsezoni dolenjskemu turizmu dobro kaže,« meni Niko Paulič, tajnik DTZ

Čeprav velike turistične invazije v dolino Krke tudi letos ni bilo (vrpanje je, če bi ji bili s sedanjimi zmogljivostmi kos), še ne pomeni, da bi morali biti s turističnim prometom nezadovoljni. Po podatkih, ki jih zbira Dolenjska turistična zveza, smemo biti te dni po tistem, kar je kazalo pred sezono še zelo zadovoljni.

Podobno kot za Slovenijo turistične predsezona letos tudi na Dolenjskem ni bila obetavna: domačih gostov ni hotelo biti, obiskov iz tujine pa smo zabeležili celo 18 do 20 odst. manj, kot smo računali. Slabo vreme, ki pogosto prekriža račune, je povzročilo, da so bili prazni majlone vsi kampi in da tudi zdaj še niso zadovoljivo zasedeni, ugotavlja tajnik DTZ Niko Paulič.

Sredina julija je pokazala, da se je turistični promet na Dolenjskem povečal za 3 do 4 odstotke v primerjavi z lanskim, ko je imelo to območje večji porast od slovenskega. »Letos so zmogljivosti kljub mrahastemu vremenu vsaj delno zasedene in bledimo v sezoni dober obisk tako pri domačih kot tujih gostih. Dobro so zasedene predvsem zmogljivosti v zdraviliških krajih. To ni le razveseljivo, ampak je tudi kažipot, kam je potrebno posej usmerjati naložbe.«

v kateri je bila dolga desetletja osnovna šola. V sobodno urejenem in opremljenem lokalu je 150 sedežev, 160 pa so jih postavili na vrhu. Lokal, ki je funkcionalno povezan z drugimi topliskimi objekti, je za kraj, ki gradi napredek predvsem na zdraviliško-kopalskem turizmu, nedvomno pomembna pridobitev. Naj pristavimo le še to, da bo v tem lokalu tudi za zabavo gostov dobro poskrbljeno, saj bo vso sezono tudi glasba.

Niko Paulič

Ob tem si Dolenjska turistična zveza prizadeva, da bi turistični smotri krajevnih skupnosti in občin v dolenjski regiji prišli v srednjeročne družbene programe, saj, kakor pravi Paulič, je že zadnji čas, da začnemo turistični napredek graditi po vnaprejš določeni usmeritvi. Turistična društva imajo do 15. septembra nalogo predlagati in pripomniti, kaj naj bi vnesli v družbene pane z njihovih območij. Računati je, da bo ta naloga, ki so jo zastavili po načelu „od spodaj navzgor“, rodila sadove. S tem bi preprečili tako imenovani divji in razdrobljen razvoj turističnih zmogljivosti, ki je do zdaj bolj škodil, kot koristil.

I. ZORAN

Gasilskih pet desetletij

Gasilsko društvo Rudnik - Itas ob jubileju odlikovano - Priznanja tudi posameznikom

Ob dnevu borca je Industrijsko gasilsko društvo Rudnik - Itas praznovalo 50 letnico delovanja. Praznik so povežali s 30. obletnico osvoboditve, praznikoma rudarjev in borcev ter praznikom krajevne skupnosti Rudnik - Salka vas. Svečanost so začeli z gasilsko paradom, nadaljevali z govori, polaganjem venca k spomeniku borcem in talcev ter podelitvijo priznanj, odlikovanj in plaket.

Drobne iz Kočevja

LEPO VREME so kmetje z vne- mo izkoristili. Najprej so posušili seno, ki je že gnilo na travnikih. Krma bo slaba - morebiti bo otava bolj- ša...

LIPA CVETI in to je zdaj edini cvet, na katerem dobijo čebele ugodno pašo. Doslej so morali nekateri čebelarji krmiti čebele s sladkorjem!

UNICEVALCI LIP so spet na po- hodu: kar s sekirami klestijo vrhove in jih mirno nosijo domov. Pri tem uničenju jih nihče ne ovira, ven- dar pa bi zaslužili izdatno kaz- en. Lip je pri nas vse manj, saj si številne ne opomorejo več od ran, ki jim jih zadajo sekire.

GOBARJE je lepo vreme zvalilo v hoste. Jurčkov je bolj malo, dosti pa je lisic, in to zvečne na poti proti Črnomu vrhu. Mavrahov letos sploh ni bilo!

ARHIV Finančnega oddelka okro- žnega odbora OF Ribnica so po to- liko letih našli ohranjen in urejen. Gre za arhiv za bivši kočevski okraj: finančni odsek je izplačeval plače državnim uslužbencem od kapitulacije Italije do konca 1943, ko so ob- močje zasedli Nemci. Arhiv imajo zdaj v rokah strokovnjaki, podatki pa bodo objavljeni, ko bodo analiza- rali finančno poslovanje okrožnega odbora OF Ribnica za to obdobje.

KOČEVSKÉ NOVICE

90 NOVIH KOMUNISTOV

Od lanskega aprila do sedaj so v ribniški občini sprejeli v Zvezo komunistov 90 novih članov, kar je precej več kot v prejšnjih letih. Ta podatek kaže, da se je ZK utrdila in si pridobila vedno večji ugled med ljudmi. Ustanovljenih je bilo tudi več novih OOKZ ter aktivov.

Zal pa tudi ugotavljajo, da komu- nisti niso v zadostnem številu hodili na sestanke. Tak odnos do dela orga- nizacije in do izvajanja odgovor- nih nalog ni pravilen in zasluži ob- sodbo.

BREZ UČITELJEV NE GRE!

Tudi v ribniški občini se priprav- ljajo na celodnevno šolo. V nekate- rihi šolah so že imeli razgovore s star- ši o pomenu in vlogi celodnevnih šol. Seveda pa ne bo šlo brez težav. Največje so pomanjkanje kadrov, denarja in prostorov. V Loškem po- toku in Dolenji vasi imajo vse mož- nosti za prehod na celodnevno šolo, le učitelji se ni dovolj. Pomanjka- nje učiteljev je pereče na vseh šolah, zato bo potrebna dolgoročna in ra- čunna akcija, da se bodo te stvari uredile.

Ribniški zobotrebc

PREHODI ZA PEŠCE - V teh dneh so na novo označili vse glavne prehode za pešce na ribniških uli- cah. V teh dneh, ko je na cestah ve- liko avtomobilov s tujimi registraci- jami, posebno se zdomcevc, so peči neprestano v nevarnosti. Zlasti zdomci vozijo prehitro in ne upošte- vajo pešcev.

GALERIJA ZAPRTA - V Petko- vi galeriji so imeli letos bogato let- no razstavo: do 15. julija je razstavlja- lo svoja dela 8 umetnikov. Po besed- dah vodiča Janeza Arka je vse raz- stave obiskalo okrog 13.500 ljudi. Galerija bo zdaj zaprta do 31. avgu- sta, potem pa bodo spet začeli raz- stavljanje. Računajo, da bo do konca leta še 7 razstav in da si bo letos vse razstave ogledalo okrog 30.000 lju- biteljev umetnosti.

ITD V LOŠKEM POTOKU - Uredništvo revije ITD je v Loškem potoku, v kavarni „Na kapli“ v vasi Travnik, pripravilo svoje letno uredništvo „ITD bralec novinar“. Krajani so se v precejšnjem številu odzvali akciji uredništva in povedali dosti zanimivega.

M. G.

REŠETO

Začaran krog

Aktiv mladih komunistov v kočevski občini je pred kratkim razpravljalo o ureditvi razpisov kongresa ZSMS in ZK in opozoril na problem mladinskega doma. Mladi komunisti meni- jo, da bi dom lahko imeli, če bi se zanj zavzeli vsi člani ZSM. V Kočevju smo povprašali nekaj mladincev, kaj menijo o domu. Odgovorili so:

Miloš Stanetič, tesar: „Res je, mladinski dom bi nujno potrebovali. Sedaj se mladi zbirajo po gostilnah, taka „srečanja“ pa se žalostno končujejo: mladi se napijejo, razgrajajo, in to iz dneva v dan. Prav bi bilo, ko bi vodstvo od ideje o domu prešlo na dejanja. Vsi Kočevjarji bi vod- stvu radi pomagali.“

Zvonimir Zagar, dijak: „V Kočevju se mladi lahko zabava- mo le na športnih igriščih in v gostilnah, ki jih pri nas ni malo. O mladinskem domu smo se že veliko pogovarjali, toda vedno se konča le pri kritikah. Morda bi problem rešili starejši. Zal so sedaj vsi proti mladinskemu domu, ne vidijo pa, da se njihova mladina zabava v gostilnah. Zato ni čudno, da je v našem mestu vedno več mladih prestopni- kov.“

Marija Rupnik, študentka: „Zdi se mi, da vse preveč kriti- ziramo vodstvo in sami premalo naredimo. Dokler se bomo samo pripravljali in govorili, ne bomo rešili težave z domom. Zdi pa se mi, da se bo vsa zadeva še dolgo časa vrtela v začaranem krogu.“

Mišo Stopar, monter: „Nad mladinskim domom smo bili vsi navdušeni, zato smo sedaj toliko bolj razočarani. O domu se vse manj govori, in kot kaže, so ob tem nekateri kar veseli. Če bi imeli svoj dom, bi mladi Kočev- jarji lahko prosti čas precej kor- istneje preživeli, kot ga sedaj. V domu bi lahko imeli knjižnico, športne prostore itd. Dokler se problema ne bomo lotili načrtno, se bomo mladi Kočev- jarji lahko zabavali le v gosti- nah.“

S. SENIČAR

Šole in tečaji

Po tokratni „naš obisk“ je pot vodila na črnomaljski Zavod za kulturno-prosvetno dejavnost, kjer smo hoteli izvedeti kaj več o njegovi t. i. tečajni dejavnosti, ki je že od nekdaj priročna obli- ka dopolnilnega izobraževanja delovnih ljudi.

„Delo se deli v tri smere.“ je začel pogovor Stane Simec, vo- dja izobraževalnih oblik. „Naj- prej gre za večerne šole. Prav zdaj zaključuje prvi letnik admi- nistrativne šole 42 slušateljev, za naprej imamo v načrtu dva nova oddelka prvega razreda. V dve- letni delovodski šoli je 17 sluša- teljev, četrti letnik tehnične pa jih končuje 13. Zaključili smo tudi že šolo za poklicne voznike. Za vse omenjene strokovne šole zbiramo nove prijave, katerih pa zaenkrat še ni veliko.“

K splošnemu izobraževanju štejejo na zavodu različne teča- je. „Teh imamo štiri.“ je nadalje- val Simec. „Za tečaj krojenja in šivanja smo do zdaj dobili 15 prijav, v kuharski tečaj pa so se pripravili šele trije. Ob nadaljeval- nem bomo imeli tudi začetni te- čaj strojeписа, prav tako pa tudi tečaj nemščine po metodi „2000 S“, ki ga bo nadaljevalo 15 sluša- teljev. Kot peti tečaj med sploš- nim izobraževanjem imamo la- hko učenje standardnih plesov za mladino in odrasle, ki se bo začelo oktobra.“

Zavod pripravlja tudi družbe- nopolitično izobraževanje. „Ob sodelovanju OK ZK imamo že precej let enotedensko politično šolo za nove in predvidene člane ZK; taka šola bo tudi letos. Pri- pravljamo pa tudi seminarje po OO ZK v delovnih organizacijah, družbenih ustanovah in zavodih.“ Črnomaljski Zavod za kul- turno-prosvetno dejavnost, v okviru katerega delujeta tudi ljudska knjižnica in kulturni dom s kinom, pa pogosto pripra- vi tudi predavanja, ki so zanimi- va za najširši krog ljudi, npr. o mamilih, vzgoji otrok itd.

Tokratni pasji dnevi so hudo mulhasti! Se večeraj je divjalo ne- urje, jutri bo že neznozna vroči- na, dandanes pa so ljudje čisto zbogni, saj se res ni lahko odlo- čiti, kam in ali sploh kam na po- čitnice ob taki nestanovitnosti. Zategadelj jih veliko ostaja doma. O tem, kako se slednji lahko zabavajo in razvedrijo v Metliki, so nekateri občani povedali tole:

Oh, ta dolgčas!

Veljko BRADICA, vodja re- cepcije v hotelu „Bela krajina“: „Spremenljivo vreme se pozna tudi v gostinstvu. Tako so pri nas samo prehodni gostje. Za družabno življenje domačinov ni dovolj poskrbljeno. Ples in kopanje v Kolpi, to je vse; o kultur- nih prireditvah pogosto ni niti sledu, športna dejavnost pa tudi pomenja s koncem tekmovalni- gi, kjer igrajo košarkarji „Beti“.“

Karlina STUPAR, trgovska pomočnica v „Pekarni“: „Sem delavka in gospodinja, ki ji zmanjkuje časa že za vsakdana opravila, zato tudi ne morem imeti nikakršnih želja po zabavi, razvedrilu. Celo na dopust bom šla kar „domov“, kjer me zmeraj čaka dovolj dela. Na Kolpo še pomislim ne, pa tudi ples me ne zanima.“

Mirko DULAR, delavec z Ra- dovice: „Pravkar se mi iztekajo kratki dnevi vojaškega dopusta, zato se mi zdi, da je bilo že tisto malo zabave, ki sem jo imel, ve- liko. Na ples grem zmeraj rad ali pa na veselico; tudi filmi niso za proč. Biti moraš z malim zado- voljen.“

Ivanka JANŽEKOVIC, pro- dajalka pri „Mercatorju“: „Do- ma sem z Radovice, kjer se ni mogoče zabavati, v Metliki pa tudi ne, saj so plesi slabo pri- pravljivi in ni kulturnih priredi- tev. Sama se še kopati ne mo- rem, ker imam deljen delovni čas. Dopust bom preživela doma na kmetiji, kajti na poletne dni sem začela prepozno misliti.“

GODRNJAJE PO KNJIGE

Šolsko leto je končano, otroci si odpočivajo zadnje plate, njihovi star- ši pa že razmišljajo, kje bodo stakni- li denar za nakup šolskih potreb- ščin. Slednjih je v knjigarnah in pa- pirnicah že dovolj, tako tudi pri „Mladinski knjigi“ v Metliki, kjer so na voljo domače vse potrebne šolske knjige. Kot je izjavila prodajalka Branka Popović, starši segajo v Zepo in odštevajo denar za precej drage knjige. Razburjajo se sicer ne, neka- terje pa visoke cene kljub temu spra- vijo v tako slabo voljo, da godrnjajo.

Z akcijo nad slabosti

V petek, 18. julija, je bila iz- redna seja zborna združenega de- la, zborna krajevni skupnosti in družbenopolitičnega zbora ob- činske skupščine Črnomelj. Na seji so razpravljali o analizi te- kočih gospodarskih gibanj, gi- banj splošne in skupne porabe v občini Črnomelj ter o izvajanju nalog resolucije o družbeno- ekonomski politiki.

Na seji so podrobno proučili osnovne značilnosti razvoja v črno- maljski občini v letošnjem prvem trimesečju. Pregledali so gospodarsko rast, zaposlenost in produktiv- nost dela v industriji in rudarstvu, kmetijstvu, gradbeništvu, obrti in stanovanjsko komunalni dejavnosti. Pretresli so tudi uvoz in izvoz v zu- manjtrgovinski menjavi, investicije v gospodarstvu in po programu javnih del in del izven programa ter pregle- dali likvidnost gospodarskih organi- zacij. Dotaknili so se izplačanih

Stoli so še

Dva splošna oddelka na črnomaljski gimnaziji

Predvideno je bilo, da bo v priha- jajočem šolskem letu črnomaljska gimnazija sprejela 30 dijakov za splošno in prav toliko dijakov za pe- dagoško smer. Toda na razpis se je prijavilo kar 40 prvih in 31 drugih dijakov, zato se je vodstvo gimnazije odločilo, da bo odprlo dva oddelka splošne smeri. Tako je zdaj na črno- maljski gimnaziji prostih še okoli dvajset dijaških stolov, profesorji pa so se odločili, da bodo delali tudi nadure; kajpak ne zaradi denarja, ampak zaradi dijakov. Vseeno pa bodo morali najti še enega profes- orja za nemški jezik in laboranta za biologijo.

V pedagoški oddelek gimnazije bodo dijaki hodili samo dve leti, po- tlej pa bodo šolanje nadaljevali na pedagoškem centru v Novem mestu, kjer bo na voljo usposabljanje za razredni in morebiti tudi za pred- metni pouk. Temu primerno bo na pedagoškem oddelku gimnazije že letos prišel v veljavo nov predmet- nik. Ob velikem pomanjkanju vzgoj- narstvenih kadrov pa je razveselji- vo, da se je od 31 prijavljenih dija- kov za pedagoško smer kar 15 odlo- čilo za bodoči poklic vzgojitelja.

osebni dohodkov in cen, ki so v pristojnosti občine.

S to razpravo, o kateri bomo po- drobneje še poročali, se je črnomaljska občinska skupščina vključila v širšo skupno akcijo za uresničitev z resolucijo začrtanih ciljev. Gre za pomemben korak, saj terja trenutni gospodarski položaji hitre in učinko- vite ukrepe za zaustavitev negativnih gospodarskih gibanj. Pri tem bo od- ločila zavzetost vseh delovnih ljudi, kajti prav njihov prispevek bo ve- likega pomena za gospodarsko stabilizacijo.

Črnomaljski drobir

AVTOBUSNA POSTAJA? - Res je sicer, da bi bilo za Belokranjce, ki premorejo toliko dobrega vina, naj- boljše, da bi hodili peš; toda do črno- maljskih lokalov pa se je vendarle treba pripeljati tudi z avtobusi. In za slednje je kajpak potrebna postaja, in to avtobusna primerna. Take pa v Črnomlju - ni! „Občinski trg“ je ob velikem številu osebnih avtomobi- lov za avtobuse že zdavnaj premah- nen, zato bi kazalo kar najhitreje poiskati novo avtobusno postajališče. Kdor ga bo našel, naj poskrbi tudi, da avtobusi, ki že pripeljejo na postajališče, ne bodo zamujali - za- radi bližnjih gostiln!

TEKMECI - Črnomaljski družini Puljak in Weiss premoreta toliko bratov, da le-ti lahko sestavijo nogo- metno ekipo. Dve ekipi, oprostite! Zadržna tekma „bratov proti bra- tom“ je bila v soboto na rokomet- nem igrišču, kar kaže, da bratov le ni toliko, da bi se lahko pomerili na - pravcatem „nogometnem tepihu“.

TRGOVINA

Edina „Emonina“ trgovina na Dolenjskem in v Beli krajini je v Črnomlju, pa še ta bo od zad- njega ponedeljka do 15. avgusta zaprta zaradi obnovitvenih del. Prodajne prostore in bife bodo povečali kar za polovico. Zame- njali bodo tudi ves inventar in namestili sodobne hladilne na- prave.

Črnomaljski poročevalec

O gospodarstvu, sklepih...

V soboto bodo imeli zbori metliške občinske skupščine 10. sejo v Gradcu - Na svečani seji bo- do podelili odlikovanja in priznanja OF

Zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbe- nopolitični metliške občinske skupščine bodo imeli 10. sejo v soboto, 26. julija, v kulturnem domu v Gradcu.

Med drugim bodo razpravljali o realizaciji sredstev splošne in skupne porabe v prvem letošnjem polletju, o informaciji o gospodarskem stanju glede na stabilizacijske ukrepe ter se seznanili s predlogi izvršnega sveta. Potrdili bodo tudi davčni zaključni račun za lansko leto, sprejeli odlok o prispevku za uporabo mestnega zemljišča, sklep o prenosu ustanovi- teljskih pravic Doma počitka Metli- ka na Skupnost socialnega skrbstva občine Metlika in sklep o razdelitvi sredstev promočna na krajevne skupnosti. Prav tako bodo sprejeli smoupravni sporazum krajevnih skupnosti o delitvi in uporabi sred- stev krajevnega samoprispevka ter obnavnavali premoženjskopravne za- dve. Izvedli bodo tudi volitve in imenovanja predsednika in sodnikov občinskega sodišča Črnomelj ter treh članov skupščine skupnosti ob- kolpskih občin.

Po končani seji zborov občinske skupščine bo svečana seja, na kateri bodo po govoru predsednika občin- ske skupščine podelili odlikovanja in priznanja OF. Svečana seja bo do- polnjena s kulturnim programom, katerega bodo izvedli godba na pihala, recitatorji, pevski zbor in folklor- na skupina. Po zaključku svečane seje bodo prisotni odšli na otvoritev

zgradbe ATC, ki jo bo otvoril direk- tor PTT.

Sprehod po Metliki

ZAVIJAJOČI PSI - Nekateri me- ščani so si na veselje otrok omislili pse, ki „prirejajo večerne in nočne koncerte“ v tuljenju in zavijanju ter lajanju na Luno. Ponoči je njihova „sprevnost“ tako učinkovita, da se zavoljo nje počitka željni ljudje pre- metavajo po posteljah. Nekdo bo moral lastnike psov opozoriti!

GNOJNICA PO POTEH - Kjub temu da dobivajo nekatere vasi asfaltirane ceste, vodovod in boljšo električno napeljavo, vaščani prema- lo skrbijo za zunanjo podobo vasi. Po nekaterih poteh teče gnojnica, veliko gnojnišč pa je odprtih in se iz njih širi neznošen smrad. Z malo do- bre volje bi se dalo marsikaj izboljša- ti!

PREMALO SMEROKAZOV - Tujei, ki skoz Metliko potujejo v Karlovac in naprej proti Plitvičkim jezerom in na morje, se zmedeni ustavljajo pri metliški samopostrežni trgovini, kjer so kažipoti neopazni. Gotovo ne bi bilo odveč postaviti veliko tablo, ki bi pregledno kazala, kod se gre v Karlovac in kod v Črno- melj. Enako velja tudi za označo ce- ste proti Novemu mestu.

metliški tednik

Takihle gneč v metliškem središču niti ni tako malo. Po glavni cesti skoz mesto se nenehno podijo avtomobilisti, posnetek, ki je bil narejen 16. julija, pa kaže, da se tudi stranske uličice lahko za- gozdijo s skladovnico drv (da, da, jesen bo prišla!), konjsko vprego in avtomobil. (Foto: D. Rustija)

Vojna napoved inflaciji!

V kočevskih delovnih kolektivih so resno vzeli stabilizacijski program - Koordinacijski odbor je sproti obveščen o uspehih

Analize, ki so jih opravili, kažejo, da se gospodarsko stanje v občini Kočevje bistveno ne razlikuje od tistega, kar velja za vso republiko. Zlasti šepa izvoz, dohodki skupne prave čezmerno naraščajo, prav tako življenjski stroški in cene, produktivnost ni taka, kot bi morala biti, vse to pa prispeva k naraščanju inflacije.

Vse družbenopolitične organizacije v Kočevju si prizadevajo, da bi se to stanje čimprej izboljšalo. Predsednik SZDL Kočevje in predsednik koordinacijskega odbora za izvajanje ciljev družbenoekonomske politike Nace Karničnik je povedal: „Od skupno 51 OOK so že v 31 razpravljali o teh problemih. Člani so seznanjeni z informacijo o 11. in 12. seji predsedstva CK ZKJ, sprejeli so akcijske programe za izvajanje nalog, ki izhajajo iz resolucije o ekonomskih gibanjih.“

Med drugim se je sestala 9. julija občinska konferenca ZKS, občinski svet Zveze sindikatov je sklical več posvetovanj, na katerih so se dogovorili o izvajanju nalog iz „informacije“. Posvetovanja 14. julija so se udeležili vsi predstavniki izvršnih odborov OO sindikata. O teh problemih in o ukrepih za njihovo čimprejšnjo rešitev so razpravljali tudi na razširjeni seji občinske konference ZSMS. Koordinacijski odbor je s svojim programom že seznanil vse delovne ljudi v Zidarju, Opremi, TOZD v kmetijstvu in gozdarstvu, Tekstilani, Liku in izvršne organe v nekaterih SIS.

Na teh posvetovanjih so ocenjevali zlasti stanje po polletnem obratnem obdobju, še posebej v izvozu, investicijah, skupni in splošni porabi ter politiki cen. V nekaterih delovnih organizacijah so že sprejeli stabilizacijske programe.

Dosedanje analize gibanj v gospodarstvu kažejo, da v občini ne dosežemo načrtovanih rezultatov, razen

v nekaterih izjemah. Zato je nujna širša družbena akcija, v katero se morajo vključiti vsi gospodarski in družbenopolitični dejavniki.

Ze sedaj opažamo, da so v delovnih kolektivih resno vzeli stabilizacijski program, kar kaže tudi to, da sproti poročajo koordinacijskemu odboru o poteku njihovih prizadevanj. To je tudi jamstvo, da se bo stanje izboljšalo.“

A. B.

Lepe počitnice

Najbolj se veseli morja

Pouk se je končal, prišel je vsako leto tako težko pričakovani čas počitnic. Vendar počitnice niso za vse enako lepe, brezskrbne: res jih lahko uživajo tisti, ki so domov prinesli spricovalo z vedrim obrazom. Ena takih je tudi Vlasta Zvab, ki je letos z odličnim uspehom končala 6. razred osemletke v Kočevju.

„Komaj čakam, da bo prišel avgust, ko bom šla s starši in prijateljico na morje. Do takrat pa nimam kakšnega posebnega dela; sončim se, berem knjige, igram tenis. Kadar je Rinža dovolj topla za kopanje, hodimo na jez v Mahovnik, saj je v Kočevju preveč umazana.“ pravi Vlasta.

„Zame je sedaj še premrzla, nekateri pa se že kopljejo.“ Vlasta ima v šoli najraje nemščino, zgodovino in telovadbo, po končani osemletki pa namerava šolanje nadaljevati v domačem mestu. Pravi, da se bo vpisala v gimnazijo.

„Na ples še ne hodim, pa tudi če bi, ne bi imela kam. Sploh je za zabavo kočevske mladine slabo poskrbljeno. Tako fantje največ igrajo košarko, zvečer pa posedajo pred kavarno.“ je povedala, sedec na stopnicah pred blokom, od koder je pazila na malega brata, ki je opazoval delavce, kako polagajo cevi v izkopane jame.

Sicer pa Vlasta pravi, da med počitnicami ne misli na šolo in prav nič veselo ne pričakuje začetka novega šolskega leta. Kljub temu pa rada posega po knjigah, o katerih je slišala v šoli, bere pa tudi tiste, ki jih ji priporoči knjižničarka.

A. B.

KEMIJSKI TEHNIKI IZ NOVEGA MESTA

Delegati občinske skupščine Novo mesto so dali soglasje k ustanovitvi dislociranega oddelka tehniške šole za kemijo v Novem mestu. Oddelak kemijske stroke bo na željo tovarne zdravil Krka ustanovila tehniška šola za kemijsko, metalurško in papirno stroko iz Ljubljane. Na Dolenjskem zelo primanjkuje kemijskih tehnikov, razen tega pa je med mladino, ki konča osnovno šolo, veliko želja ravno za šolanje v kemijski stroki.

UREDILI BECELETOVO JAMO

V nedeljo je priredila krajevna organizacija ZZB NOV Otočec proslavo v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda in 30-letnice osvoboditve. Mladina in borci so ob tej priložnosti uredili okolico Beceletove jame pri Starem gradu ter spomenik in grobišče na Otočcu.

V soboto so končali delo pri gradnji vodovoda v Suhi krajini brigadirji pomurske in ljubljanske MDB, njihovo mesto so že v nedeljo prevzeli mladinke in mladinci iz Posavja in Primorske. Čeprav ovira akcija „Suha krajina '75“ slabo vreme, vse teče po načrtih, voda bo pritekla v predvidenem roku. Na sliki: brigadna konferenca brigadirjev iz Pomurja. (Foto: M. Bauer)

Zamah stabilizacijske metle

Do 10. avgusta morajo vse TOZD in OZD v novomeški občini pripraviti načrte za boljše gospodarjenje - Odgovorna ZK in sindikat

Delegati občinske skupščine Novo mesto in predstavniki družbenopolitičnih organizacij so te dni razpravljali o analizi gospodarskih gibanj v novomeški občini in uresničevanju nalog resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju v letu 1975. Stanje ni preveč razveseljivo, rečeno je bilo celo, da je novomeško gospodarstvo precej pripomoglo k ne ravno zavidanja vrednemu položaju slovenske in tudi jugoslovanske ekonomike.

Kakor drugod seveda tudi v Novem mestu ni ostalo samo pri ocenah in posipavanju s pepelom, družbenopolitične organizacije so sprejele akcijski načrt, ki bo postavljal s pomočjo delovnih ljudi novomeško gospodarstvo na raven, kjer bi že moralo biti.

Organizacije Zveze komunistov in sindikalne organizacije v vseh TOZD in OZD novomeške občine morajo do 25. julija oceniti celovitost poslovanja in gospodarjenja: poslovno usmerjenost, poslovne rezultate, analizirati stroške, likvidnost, stanje zalog, disciplino, stroške, izvoz in uvoz - skratka: pretresti je treba prav vse, kar vpliva na slabo gospodarjenje.

Analize morajo osnovnim organizacijam ZK in sindikata do 20. julija

pripraviti strokovne službe, za kar je odgovoren direktor delovne organizacije. Razen tega naročata ZK in sindikat strokovnim službam posameznih TOZD ali OZD, naj do konca julija pripravijo predlog načrta stabilizacijskih ukrepov; za kar je spet neposredno odgovoren direktor delovne organizacije. Do konca julija morajo svoji stabilizacijski načrt sprejeti tudi strokovne službe.

Delavski sveti TOZD in OZD morajo do konca julija na podlagi lastne ocene sprejeti načrt varčevanja in druge ukrepe, ki naj bi prispevali k stabilizacijskim prizadevanjem in boljšemu gospodarjenju. Neposredno je odgovoren predsednik delavskega sveta.

Do konca meseca bodo imeli polne roke dela tudi organi delavske kontrole, ki morajo med drugim oceniti uresničevanje vseh sklepov, pokritost investicij, protinflacijske ukrepe, ravno tako pa tudi komunisti v sindikatu in sploh sindikalna organizacija, ki morajo posebno pozornost posvetiti odnosu do samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, prizadevanjem za združevanja sredstev, disciplini na delu itd. Stalna naloga komunistov in sindikata pa je zaostren odnos do ocenjevanja vodilnih ljudi.

Organizacije sindikata in ZK v novomeških gospodarskih organizacijah so dolžne na temelju teh ocen in načrtov do 31. julija izdelati enoten akcijski načrt za naslednje uresničevanje sklepov o gospodarski stabilizaciji ter ga do 10. avgusta dati v oceno in vednost delavcem. Vsi stabilizacijski načrti morajo biti do 15. avgusta poslani občinskemu svetu Zveze sindikatov Novo mesto.

M. B.

Novomeška kronika

KDO JE SKREGAN ... - Na novomeški tržnici se živemu človeku lahko pripeti prav vse, tudi tole: Če je gospodinja mlada, na prvi pogled nekoliko neizkušena, ji bo jezikava branjevka, ki odločnim gospodinjim prodaja solato po 3 din, zaračunala za eno samcoto solatko kar celega starega tisočaka! Kazalo bi se pozanimati tudi, kdo je skregan s pametjo: ali nedolžni jurčki ali branjevke, ki ne znajo uskladiti cene. Pri oni se dobijo okusne gobe že za 20 din, druga pa zahteva zanje kar pretiranih 60 din. Ne zmanjka tudi gnilega sardja, ki ga spretno roke podtaknejo v vrečko! Sploh pa ...

TRŽNICA - Ob zgornjem lahko pripomnimo še to, da je bilo v petek lepo vreme, da se je branjevka, kramarjev in gospodinji kar trlo, da so se jajca pocenila in podražila in da so bile cene nekaterih živil takele: za kilogram kumar je bilo treba odšteti 6 din, paradiznika 10 do 11 din, čebule 6 do 10 din, rdeče pese 8 din, krompirja 6 din; kilogram jabolk je stal 12 do 16 din, smokev 20 din, breskev 18 din, jajca pa so bila po 1,40 do 1,60 din. Kakor kje!

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE - Zadnji teden je darovalo kri 52 občanov. Spet je bilo največ delavcev, in to 18 iz Novoteksa, 8 iz IMV, 6 iz Novolesa, 5 iz Krke in 5 iz Ele.

RODILA je Jožica Adamlje iz Slakove 7 - Boštjana.

SMRTI - Umrlj so in bili pokopani na novomeških pokopališčih: Janez Petan, kmet z Gor. Mraševca 7, v 79. letu; Marija Jerman, gospodinja iz Volčičeve 66, v 59. letu; Franc Lakner, upokojeni grafik z Valantičevega 13, v 69. letu in Janez Zupevec, upokojenec iz Kočevja 20, Črnomeli, v 74. letu starosti.

Ena gospa je rekla, da je v Novem mestu od 13.30 do 14. ure skorajda nemogoče dobiti telefonsko zvezo z za delo navdušenimi podjetji in ustanovami. Kako neki le, ko pa vemo, da je zadnje pol ure namenjeno pogovoru, kdo bo koga peljal domov, če je kosilo že kuhano, naj otrok v vrtcu počaka itd

UČITELJEM NE BO MANJKALO DELA

Če bi hoteli v novomeški občini uresničiti prehod na tako imenovano celodnevno osnovno šolo, bi med drugim potrebovali tudi za polovico več učiteljev, kot jih je na osnovnih šolah sedaj. To pomeni, da bi dobilo delo v novomeški občini še približno 130 novih učiteljev (na leto od 12 do 15), k temu pa niso šteti strokovni delavci: psihologi, pedagogi, socialni delavci, medicinske sestre, knjižničarji itd., brez katerih si uspešnega dela nove šole ni mogoče zamisliti.

I. ZORAN

Vse več mladih prestopnikov

Samoupravna interesna skupnost za socialno skrbstvo Kočevje: brez delarja in kadrov težko delamo - Problemov je iz dneva v dan več

Da je vsak začetek težak, dokazuje tudi delo v samoupravni interesni skupnosti za socialno skrbstvo v Kočevju. Skupnost se je oblikovala že v letošnjem januarju, zaživela pa je šele s prvim aprilom.

Vodja samoupravne interesne skupnosti za socialno skrbstvo, diplomirani socialni delavec Tone Kajfež zatrjuje, da je glavna težava v pomanjkanju strokovnega kadra. Razen njega dela na področju socialnega skrbstva še pripravnica, oba pa skrbita kar za dva referenta: za mladinsko varstvo in socialno skrbstvo. Ker bi morali imeti še referenta za romska vprašanja in za družbeno dejavnost, bi nujno potrebovali najmanj dva diplomirana socialna delavca.

Kajfež je poudaril, da je v zadnjem času posebno pereč problem mladoletnega prestopništva, alkoholizma in zakonskih razvez mladih zakoncev. Vse je v zaskrbljujočem postopku. To problematiko bi lahko za jezili predvsem z rednim in dobro

načrtovanim delom, kar pa je sedaj zaradi pomanjkanja strokovnjakov skoraj neuresničljivo. Razen tega ima novoustanovljena samoupravna interesna skupnost težave s financami, saj so v letošnjem letu dobili precej manj denarja, kot bi ga morali. Na še večjo težavo naletita delavca takrat, ko bi rada spravila paciente v skrbstvene zavode. Skoraj vsi so polni in tako ostajajo varovanci še kar naprej v občini kot problemi.

Kajfež je pogrjal tudi nepopolno in površno sodelovanje med posameznimi skupnostmi, saj bi dobro delo

lahko rešilo marsikatero težavo precej hitreje in bolje, kot so jih reševali do sedaj.

STRELSKO TEKMOVANJE

Streliški odbor kočevske občine je pred kratkim pripravil tekmovanje v streljanju z zračno puško, na katerem so sodelovale vse strelske organizacije in sekcije iz občine. V počastitev dneva borcev je bilo tekmovanje za „zlato puščico“. Ekipo najboljši so bili strelci kočevske kemične tovarne Melamin, ki so osvojili pokal in priznanje. Drugi so bili strelci Tekstilanc. Med posamezniki je „zlatu puščico“ osvojil Klun, član Itasove strelske ekipe. Ze tretjega julija je mestna strelska organizacija Kočevje podelila plakete za dosežene uspehe vsem zaslužnim članom pa tudi nekaterim podjetjem, ki so podprla dejavnost strelske organizacije.

VILKO ILC

List za vsakogar »Dolenjski list«

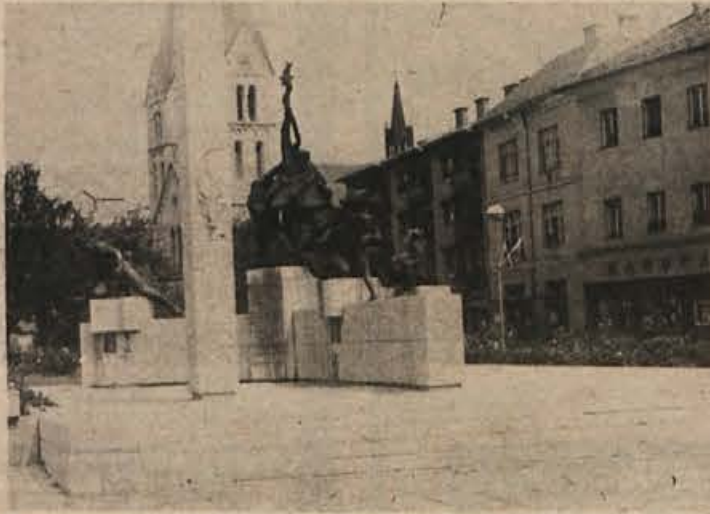
NAGRADE ZA DELO IN ZVESTOBO

Praznik soferjev in avtomehaničkov so lepo počastili tudi v podjetju Avto-Kočevje. V soboto, 12. julija, je bila v motelu Jasnica slavnostna seja delavskega sveta, na kateri so članom kolektiva, ki so v podjetju že 10 ali 20 let, podelili diplome in denarne nagrade, vsi vozniki, ki so popravila motorja, pa so dobili praktična darila.

Za 20-letno zvestobo kolektivni so dobili priznanja in nagrade Peter Grca, Franjo Kranjc in Franc Popit, za 10-letno pa Miha Delač, Filip Filipovič, Emil Glad, Ladislav Hebar, Vladimir Ivanov, Herman Krakov, Emil Kolenc, Marija Katerin, Stane Kordiš, Jože Lavrič, Albina Ličen, Peter Poznič, Anica Rantaša, Mirko Radzenović in Ivan Skrijanc.

V. I.

Partizanski spomeniki in spominska obeležja ter njihova okolica so v Kočevju vzorno urejeni, kar kaže na veliko kulturno zavest in spoštovanje padlih borcev in žrtev, ki so dali življenje za našo svobodo. (Foto: A. Bartelj)

KOČEVJSKE NOVICE

PROSTA DELOVNA MESTA!

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA
PRI OBČINSKI SKUPŠČINI TREBNJE

RAZPISUJE

naslednji delovni mesti v Centru za izobraževanje in kulturo
Trebnje:

1. V. d. DIREKTORJA z nepolnim delovnim časom
2. STROKOVNEGA SODELAVCA s polnim delovnim časom

Razpisni pogoji:

pod 1. visoka ali višja šolska izobrazba pedagoške ali ustrezne smeri, 5 let delovnih izkušenj in moralno-politične kvalifikacije;

pod 2. visoka, višja ali srednja šolska izobrazba pedagoške smeri, 3 leta delovnih izkušenj in moralno-politične kvalifikacije.

Rok za zasedbo delovnih mest je 1. 9. 1975.

Prošnjo z ustreznimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na:

Komisija za volitve in imenovanja Občinske skupščine Trebnje.

CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE

DOLENJSKI LIST

NOVO MESTO

objavlja
prosto delovno mesto

MONTAŽERJA

v ofset grafični pripravi

POGOJ: opravljena poklicna šola grafične stroke ali šola za oblikovanje

– Prednost imajo kandidati s prakso.

Predvideno je 3-mesečno poskusno delo, razen po posebnem dogovoru za montažerja z uspešno daljšo prakso.

PRIJAVE pošljite do 10. avgusta 1975 na naslov: ČZP DOLENJSKI LIST, p. p. 33 – 68001 Novo mesto

PROSTA DELOVNA MESTA!

ELEKTRO Novo mesto

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. BREMENILEC – 3 delovna mesta
2. REFERENT ZA SPLOŠNE IN KADROVSKE ZADEVE – 1 delovno mesto
3. STENODAKTILOGRAF – 1 delovno mesto.

Za delovno mesto pod 1 se zahteva izobrazba dipl. el. tehnika, jaki tok in 5 let prakse. Delo je v turnusu.

Za delovno mesto pod 2 se zahteva popolna srednja šola splošne, administrativne ali ekonomske smeri in 5 let prakse.

Za delovno mesto pod 3 se zahteva popolna srednja šola splošne ali administrativne smeri z 2-letno prakso in dobro obvladavanje strojeписа.

Za delavce pod 1 je na voljo eno dvosobno stanovanje in ena garsonjera.

Delo se združuje za nedoločen čas.

Prijave sprejemamo v roku 15 dni po objavi.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja

KNJIGOTISK Novo mesto p. o. tiskarna - knjigovoznica - kartonaža

ponovno razpisuje

naslednja delovna mesta:

1. DIREKTOR PODJETJA (ni reelekcija)

- visoka ali višja šolska izobrazba grafične, ekonomske ali pravne smeri z 2 leti prakse na vodilnih delovnih mestih,
- grafična srednja šola s pet let prakse na vodilnih delovnih mestih,
- ind. grafična šola z 8 let prakse na vodilnih delovnih mestih.

2. TEHNIČNI VODJA

- višja grafična šola,
- srednja grafična šola z 2 leti prakse na enakem ali podobnem delovnem mestu,
- ind. grafična šola s 5 let prakse na enakem ali podobnem delovnem mestu.

3. KNJIGOTISKAR

- ind. grafična šola z najmanj 5 let prakse

Stanovanja za delovna mesta pod 2. in 3. bodo predvidoma vseljiva konec leta 1975.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite na Odbor za medsebojna razmerja KNJIGOTISK Novo mesto, Glavni trg 14, do 1. avgusta 1975.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

STAROSTNO ZAVAROVANJE KMETOV

Davčna uprava občinske skupščine
TREBNJE

objavlja na podlagi 39. člena zakona o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 13/72) in 1. člena odloka o izvajanju zakona o starostnem zavarovanju kmetov (Skupščinski Dolenjski list, št. 13/72) naslednje

OBVESTILO!

O ODMERI PRISPEVKA ZA STAROSTNO ZAVAROVANJE KMETOV ZA LETO 1975

Razpored o višini odmerjenega prispevka za starostno zavarovanje kmetov za območje občine Trebnje je na vpogled na pristojnih krajevnih uradih, za območje matičnega urada Trebnje pa na Davčni upravi Trebnje, soba št. 8, od 24. julija do 1. avgusta 1975.

– POSEBNE IZDAJE ZA VSAKOGAR NEKAJ – ČEZ CELO POLETJE:

– ANTENA – TURISTIČNI KAŽIPOTI, obvezno poletno branje!

– ANTENA – LJUBEZENSKE ZGODBE, ki jih piše življenje!

– PAVLIHA – SUPERPIP, 64 strani križank, ugank in zabave!

– ANTENA – MORJE SMEHA, zbirka kratkih šal!

– PAVLIHA in ANTENA skrbita za razvedrilo tudi v vročih dneh!

LICITACIJA!

Tovarna celuloze in papirja
„DJURO SALAJ“ KRŠKO

proda: rabljeno vozilo ZASTAVA 750 K (kombi), letnik 1972, registrirano.

Licitacija bo v prostorih podjetja v ponedeljek, 28. 7. 1975, od 8. – 9. ure za družbeni in od 9. – 10. ure za privatni sektor.

CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE

DOLENJSKI LIST

NOVO MESTO

Strojepisni tečaj

V dogovoru s Komunalnim zavodom za zaposlovanje v Novem mestu bomo priredili tečaj za usposobitev na delovnem mestu

STROJEPISCA oziroma STROJEPISKE

ki bo v Novem mestu v drugi polovici avgusta (z dopoldanskimi predavanji in vajami) ter v prvi polovici septembra 1975 (popoldne).

NA TEČAJ SE LAHKO PRIJAVIJO fantje in dekleta v starosti do 18 let z dokončano osemletno osnovno šolo, ki morajo biti vpisani v evidenci za zaposlitev pri KZZ Novo mesto. Tečajniki bodo med tečajem zavarovani za slučaj nesreče pri delu, prejeli pa bodo tudi ustrezno nagrado, odvisno od uspeha ob koncu tečaja.

PRED SPREJEMOM na tečaj bodo kandidati opravili preizkus spretnosti gibov pri KZZ Novo mesto.

PO KONČANEM TEČAJU bomo dvema najboljšima strojeписcem ponudili zanimivo delo na sodobnem delovnem mestu ob elektronskem pisalnem stroju, drugim tečajnikom pa bo pomagal do zaposlitve Komunalni zavod za zaposlovanje v Novem mestu.

SAMO PISMENE PRIJAVE sprejema do 1. avgusta 1975: ČZP DOLENJSKI LIST (strojepisni tečaj), NOVO MESTO, p. p. 33

V prijavi je treba obvezno navesti točen naslov bivanja, podatek o dokončani osemletki (kdaj in kje) ter kratek opis družinskega stanja. Na preizkus spretnosti bodo kandidati povabljeni pismeno do 8. avgusta 1975; takrat bodo predložili na vpogled tudi šolska spričevala.

CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE

DOLENJSKI LIST

NOVO MESTO

68001 Novo mesto, p. p. 33, ☎ (068)21-227

Cenik

PLAČANIH OBJAV št. 7
(velja od 3. januarja 1975)

Reklamni oglasi, razpisi, objave itd.:

1 cm višine v stolpcu (koloni), širokem 4,5 cm:	
– na oglasni strani	60.– din
– na določeni strani	90.– din
– na 1., srednji in zadnji strani (možnost dvobarvnega tiska)	120.– din
cela oglasna stran	10.400.– din
pol strani	5.200.– din
četrt strani	3.000.– din

Naročene reportaže:

cela stran	9.000.– din
pol strani	4.500.– din
četrt strani	2.500.– din

Čestitke za razne praznike:

1 cm višine v enem stolpcu (4,5 cm)	40.– din
cela stran	8.000.– din
pol strani	4.000.– din
četrt strani	2.500.– din

Kolor oglasi – v 4 barvah:

(če je številka Dolenjskega lista v barvah)	
cela stran	18.200.– din
pol strani	9.100.– din
četrt strani	5.000.– din

Popusti:

3–5 enakih objav	10 % popusta
6–10 enakih objav	15 % popusta
10 in več enakih objav	20 % popusta

Za celoletno pogodbeno sodelovanje popusti od 10 do 20 odstotkov.

MALI OGLASI:

– osnovna cena do 10 besed	22.– din
– vsaka nadaljnja beseda	2.– din
– objava oglasa pod šifro – pribitek	5.– din
– pribitek za „naslov v upravi lista“	5.– din

Popusti:

Zasebni naročniki DL s plačano naročnino imajo pri malih oglaših 20 % popusta, pri zahvalah in uokvirjenih osmrtnicah pa 50 % popusta. Naročila za oglase, objave, obvestila in razpise sprejema uprava časopisa za tekočo številko do ponedeljka, za male oglase pa do torka opoldne.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 24. julija – Kristina
Petek, 25. julija – Jakob
Sobota, 26. julija – Ana
Nedelja, 27. julija – Gorazd
Ponedeljek, 28. julija – Nevenka
Torek, 29. julija – Marta
Sreda, 30. julija – Peter
Četrtek, 31. julija – Ignac

LUNINE MENE
31. julija ob 09.48 uri – zadnji kra-
jec

KINIO

BRESTANICA: 26. in 27. 7. itali-
janski barvni film Homo Erotikus.
BREŽICE: 25. in 26. 7. ameriški
barvni film Klic črnih volkov. 27. in
28. 7. francoski barvni film Skriv-
nost pariškega podzemlja. 29. in 30.
7. nemški barvni film Šmešne strani
življenja.
CRNOMELJ: 25. 7. francoski

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SLUŽBO DOBI takoj mlajše dekle
za pomoč v bifeju in kuhinji ter
nekaj urno varstvo tri leta stare
punčke. Možna je tudi priučitev v
gostinstvu, mesečni prejemki
1.000,00 din, brezplačna hrana in
stanovanje. Sobotna in nedelja pro-
sti. Zglasite se osebno ali pismo-
no: Bernarda Nučić, Ul. Pohor-
skega bataljona 139, Ljubljana,
telefon 343-023.

TAKOJ ZAPOSIM 2 kvalificirana
ali priučena avtokleparja. Plača
po dogovoru, samsko stanovanje
zagotovljeno, eventualno tudi
družinsko. Ludvik Kinar, avtokle-
par-ličar, Dol. Božanj 56 a, tele-
fon 74-334.

NATAKARICO sprejemam s 1. avgu-
stom v bife, lahko tudi priučena.
Franc Golobič, Jarška 23, Ljub-
ljana, telefon 41-788.

STANOVANJA

ZA DALJŠO dobo vzajem v najem
večjo sobo s souporabo sanitarij,
po možnosti blizu centra mesta.
M. Stanko, Trubarjeva 4, 68270
Krško.

V TREBNJEM oddam stanovanje
(20 do 35 m²) za več let. Pogoji:
predplačilo. Naslov v upravi lista
(1823/75).

MIRNA ŠTUDENTKA išče v Novem
mestu ali bližnji okolici ogre-
vano sobo z možnostjo kupa. Na-
slov v upravi lista (1798/75).

Motorna vozila

PRODAM fiat 750, letnik 1968, ma-
lo karambolinan. Cena: 4.000 din.
Franc Lužar, Pod Trško goro 21,
Novo mesto.

PRODAM fiat 750, letnik 1974, do-
bro ohranjen. Informacije po tele-
fonu 22-064 od 15. ure dalje.

PRODAM fiat 850 sport coupe. Pe-
ter Deu, Mokronog.

UGODNO prodam R 10. Oglad vsak
dan od 17. do 20. ure. Hirm, Re-
gerča vas 59, Novo mesto (Sv.
Rok).

PRODAM škodo 1000 MB v voz-
nem stanju. Tadič, Ragovo 3, No-
vo mesto.

PRODAM zastavo 850, registrirano
do junija 1976. Jože Zupančič,
Dol. Kamence 45, Novo mesto.

PRODAM zastavo 750, letnik 1968,
po zelo ugodni ceni. Anton
Konda, Osojnik 17, Semič.

PRODAM

PRODAM rabljen hidrofor (180 l –
380 W). Ana Jevnikar, Sela 2,
61291 Škofljica ali tel.
068-21-235.

PRODAM kombiniran otroški vozi-
ček modre barve. Rastko Zajc,
Rimska 1, Trebnje.

GLASBENIKI, POZOR! PRODAM
tovarniško novo trobento „SEL-
MER“, model B 75, po zelo ugo-
dni ceni. Alojz Kopriva, 68281
Senovo 210.

PRODAM skobeljni stroj „SE-
PING“ – starejši. Dolžina hoda 400 mm.
Zupančič, Ponikve 34, Trebnje.

barvni film Noč vlomilcev. 27. 7.
ameriški barvni film Mister Maestri.
30. 7. ameriški barvni film Detel na-
gajivček.

KOSTANJEVICA: 26. 7. ameri-
ški barvni film Clovek iz Arizone.
27. 7. italijanski barvni film Nepre-
magljivi Valoš. 30. 7. italijanski bar-
vni film Strele strupenega pajka.

KRSKO: 26. in 27. 7. ameriški
film Črnobrada pošast. 30. 7. fran-
coski film Varuj se prijateljev.

MIRNA: 26. in 27. 7. film Ulica
Tuset.

NOVO MESTO, KINO JNA: Od
25. do 27. 7. ameriški film Osamlje-
nec z zapada. Od 28. do 30. 7. ameri-
ški film Umor Leva Trockega.

NOVO MESTO, KINO KRKA:
Od 25. do 27. 7. zahodno nemški
barvni film Po sledi izginule žene.
28. in 29. 7. ameriški barvni film
Doc Holliday. 30. in 31. 7. fran-
coski barvni film Prva spokojna noč.

RIBNICA: 26. in 27. 7. ameriški
barvni film Clovek iz Oklahome.

SEMIČ: 26. in 27. 7. ameriški
barvni film Kije je pot na fronto.

SEVNICA: 26. 7. in 27. 7. angle-
ški film Zadnja dolina.

TREBNJE: 26. in 27. 7. ameriški
barvni kriminalni film Zadnja prilo-
žnost.

Dragi ženi, mami, stari mami ANI
URŠIČ iz Prečnje-28 želimo za
80. rojstni dan in god še mnogo
zdravih in zadovoljnih let ter da
bi bila še nadalje tako dobra in
skrbna med nami. Mož Jože, sino-
vi Jože, France, Tone z družinami,
hčerke Milka, Vera, Anica z
družinami, 14 vnukov, 7 pravnu-
kov in drugi.

Dragim staršem ALOJZU in
MARIJI GERDENC z Gor. Kar-
teljevega 11 iskreno čestitamo za
njihovo 50-letnico skupnega ži-
vljenja in jima želimo še vrsto
zdravih let v krogu svojih naj-
dražjih. Hčerka Mimi, sinova Jože
in Peter z družinami.

PREKLICI

MARIJA GORENC, Sela pri Štrav-
berku 3, prepovedujem pašo koko-
ši po mojih njavah ter opozar-
jam Kristino Vavpič, Sela pri
Štravberku 6, naj preneha z zaljiv-
kami in obrekovanjem mene in
moje družine, sicer jo bom sodno
preganjal.

JANEZ SIŠKO, Tolsti vrh 7, Šent-
jerne, prepovedujem vožnjo in
hojo po mojih parcelah. Kdor te-
ga ne bo upošteval, ga bom sodno
preganjal.

FRANČISKA HROVAT, Gor. La-
kovnice 11, prepovedujem pašo
kokoši in delanje kakršnokoli ško-
de pod mojim kozolcem. Kdor te-
ga ne bo upošteval, ga bom sodno
preganjal.

ZUPAN FRANCISKA, Mirna peč
52, prepovedujem vsem hojo po
moji parceli, obenem prepovedu-
jem kakršnokoli širjenje poti.
Kdor tega ne bo upošteval, ga
bom sodno preganjal.

OBVESTILA

OBVEŠČAM stranke, da bo mlin
meseca avgusta zaprt. Štine, Novo
mesto.

VALILNICA NA SENOVM prodaja
rjave kokoši, dobre nesnice ali
za zakol, po 40 din. Na zalogi
imamo še rjave piščance, stare 6
in 7 tednov, po znižani ceni. Do-
bijo se vsak dan. Priporoča se
Mijo Gunjilac, valilnica, 68281
Senovo, tel. 068-75-375.

OBVEŠČAM cenjene goste, da bo
gostilna „VIDRIH“ na Otočcu
zaprta od 24. 7. do 23. 8. 1975.
GASILSKO DRUŠTVO Vel. Podlog
bo priredilo v nedeljo, 3. avgusta,
tradicionalno vrtno veselico.
Postregli vam bodo s specialiteta-
mi na žaru, pohanci, pečenko,
dobro kapljivo in domačim peči-
vom. Zabavaj vas bo ansambel
„SEPLAN“ s pevci. Pridite v Vel.
Podlog, lepo se boste zabavali!
NA POMOC!

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragoga
očeta in starega očeta

ANTONA SEGA iz Grčaric 17

se zahvaljujemo vsem sorodnikom,
znancem, prijateljem in vaščanom,
ki so nam izrekli sožalje, darovali
vence in cvetje, nam v teh težkih
trenutkih pomagali ter pokojnika v
tako velikem številu spremili na zad-
nji poti. Posebna zahvala godbi na
pihala iz Kočevja, pevskemu društvu
„Lončar“ iz Dolenje vasi in govorni-
ku za govor pri odprtem grobu. s+2.

Zalujoči: hči Marija z druž-
ino, hčerke Sonja, Vida, Miha-
ela, sinova Anton in Ivan z dru-
žinami in drugo sorodstvo.

Gasilskemu društvu iz Škocjana
se najlepše zahvaljujemo za po-
zrtvovalnost, prav tako vsem
ostalim, ki so priskočili na po-
moč ob požaru zidanice na Vi-
njem vrhu

BARBORIČEVI.

V SPOMIN

22. julija pred letom dni je prenehalo biti srce našega ljubega in
nepozabnega moža, očeta, brata in strica

JOŽETA BEVCA

iz Metlike

Vsem, ki ste ga takrat spremili na zadnji poti, nam bili v pomoč in
še danes obiskujete njegov grob, se najlepše zahvaljujemo. Mi
ga ne bomo nikoli pozabili in želimo, da ga vsi, ki so ga poznali,
ohranijo v lepem spominu.

Njegovi

V SPOMIN

22. julija je minilo leto dni, odkar ni
več med nami našega ljubega moža,
očeta in starega očeta

Alojza Tramteta

iz Gor. Suhadola

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Zalujoči: žena ter otroci Stanko, Alojz, Alojzija, Albi-
na, Martina, Mimica, Cvetka, Tončka z družinami in Ro-
man.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji:
Jože Cekuta, Slavko Čečelič, Viljem Udovc, Slavka Malnar, Alojz
Žitnik, Vinko Hribar, Srečko Srčić, Avgust Pavlič, Jožica Vovk,
Milan Kolenc, Ivanka Jerič, Dušan Vasič in Joža Mejač, člani
kolektiva Novoteks Novo mesto; Tereziya Ueman, Jožeta Mihalič,
Milan Gerzetič, Stane Rahne, Zvone Pungartnik in Stanko Kraševc,
člani Krke – tovarne zdravil Novo mesto; Marija Šime, Slavka Blažič,
Marija Radič, Zdenka Blatnik, Marta Mišura, Anica Rajk, Stanka
Bakšič, Joža Korasa, Renata Bevc, Slavko Marčenc, Valči Arko,
Marija Fink, Danica Judež, Marjeta Bučar, Milka Gazvoda, Slavka
Jerman, Ivanka Kastelic, Marija Sučević, Anica Ergič, Slavka
Radovan in Ana Kadivnik, člani Laboda Novo mesto; Herman
Binkovski, Ivan Bohte, člani IMV Novo mesto; Mihael Hrovatič, član
Dominovstva Novo mesto; Stojan Maječ, član Zavoda za zdravstveno
varstvo Novo mesto; Alojz Kraševc, član Gorjancev Straža; Dušan
Zunič, član Elektro Novo mesto; Anton Jereb, član Novotehne Novo
mesto; Jože Vovk, član Hmeljnika Novo mesto; Julijana Junc,
Ljudmila Zupančič in Gabrijela Gregorčič, članica Krma Novo
mesto; Milena Jaklič, Milka Avbar, Nada Kramar, Marjeta Springer,
Marija Kolenc, Marija Rozman, Jožeta Kos in Frančiška Hudec,
članice Beti Mirna peč; Ivan Crnugelj in Vladimir Mikola, člana IMV
Suhor; Franc Pelko, član Pionirja Novo mesto; Neda Gavranovič in
Marjeta Kastelic, članice Ele Novo mesto.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše lju-
be hčerke, sestre, vnučkinje in nečakinje

Marije Zagorc

iz Dol. Prekope št. 37,
Kostanjevica

se najlepše zahvaljujemo vsem vaščanom, prijateljem in znancem
za pomoč, podarjeno cvetje in vence. Hvala Mizarskemu kolekti-
vu in šoli Kostanjevica, SPIZ in VAS Novo mesto, župniku za
obred in poslovilne besede ob odprtem grobu, vaški mladini za
lepo spremstvo ter vsem, ki ste pokojnico v tako velikem številu
spremili k njenemu mnogo preranemu počitku.

Zalujoči: mamica, sestra Stanka, mama in drugo so-
rodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragoga moža, očeta, starega očeta,
brata, strica

JANEZA ŽUPEVCA

iz Kočevja pri Črnomlju

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
za izkazano sočutje, podarjene vence in cvetje ter vsem, ki
ste pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Marija, sin Zvone z družino ter drugo
sorodstvo.

Črnomelj, Kočevje, Novo mesto, Ljubljana, Goriska
Brda, Semič, Uršna sela.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše drage mame

Marije Debeljakove

roj. CAR

se zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, ji
darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo
gostinčarjem tov. Sovretovi in Nadi, godbi in pevcem. Iskrena
hvala družbenopolitičnim organizacijam terena Rudnik – Salka
vas. Še posebno pa se zahvaljujemo dobrim sosedom, Benčinovi
mami, Veselovi mami in Micki za vsa pomoč v najtežjih trenut-
kih.

Debeljakovi in sorodstvo.

ZAHVALA

Nepričakovano je za vedno utihnilo mlado, plemenito srce,
našega dragoga sina in brata

PETRA MOVRIINA

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem in prijateljem, ki
so ga spremili na zadnji poti in darovali cvetje in nam izrekli
sožalje. Zahvaljujemo se tudi podjetju IMV Novo mesto in LK
Kočevje, pevkam iz Starega trga za zapeto žalostinko ob odprtem
grobu. Posebna pohvala pa naj velja vsem mladincem in njegove-
mu botru Tonetu Jermanu za besede, ki jih je izrekel ob odprtem
grobu, ter župniku za lep obred.

Zalujoči: starši, sestra z družino, brat in drugi sorodni-
ki.

Gornja Podgora pri Starem trgu, Črnomelj

ZAHVALA

Ob nenadni težki izgubi naše drage žene, mame, stare mame,
sestre, tete in tašče

MARIJE JERMAN

iz Volčičeve 66

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom
in znancem za darovano cvetje, izraženo sožalje in spremstvo na
njeni zadnji poti. Iskrena zahvala tudi kolektivoma KAS in ko-
mercialni tovarni zdravil „KRKA“, dr. Zoriču in duhovščini.

Zalujoči: mož, hčerka, sin z družino in drugo sorod-
stvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo
mesto USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Bre-
žice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica,
Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni ured-
nik), Ria Bačar, Marjan Bauer, Milan Markelj, Jance Pezeli, Jože
Primc, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Teppey, Ivan Zoran
in Alfred Zeleznik. Oblikovalec priloge Peter Simič.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsed-
nik: Franc Bukovinsky.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naroč-
nina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej –
Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz.
ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun:
52100-620-107-32000-009-8-9

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni
strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vse
mali oglasi do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse
druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1.
1975 – Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72
od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od
prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem me-
stu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 No-
vo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-227
Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni stavek:
filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in
tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

Generacijski most

Zvezni odbor Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije je podelil ob dnevu vstaje slovenskega naroda plaketo tudi krajevni organizaciji ZB NOV Dolenjske Toplice. To priznanje podeljujejo posameznikom ali družbenopolitičnim organizacijam, ki s svojim delom dvigujejo obrambno sposobnost naše domovine, prenašajo tradicije NOB med mlade ljudi in prispevajo k nadaljnjemu razvoju jugoslovanske družbe, piše med drugim v obrazložitvi.

V pogovoru z Antonom Strnišo, spomeničarjem, majorjem JLA v rezervi, ki že 23 let vodi topliško borčevsko organizacijo, smo spoznali, da je 369 članom te krajevne organizacije ZB NOV (med njimi je 5 spomeničarjev) obrazložitev visokega priznanja napisana tako rekoč „na kožo“ tako prizadevno, zagnano in uspešno je namreč njihovo delo.

Njihova zagnanost se ni usmerila samo v reševanje eksistenčnih vprašanj članov ZB, čeprav je tudi na tem velik poudarek, za širšo družbeno skupnost je pomemben predvsem njihov delež pri razvoju krajevne skupnosti. Brez sodelovanja bivših bojevnikov za svobodo Dolenjske Toplice ne bi doživele sedanjega razcveta. Naj naštejemo samo nekaj akcij, ki, če ne bi bilo borcev, najbrž ne bi stekle tako hitro, temeljito in uspešno, kot so. Asfaltiranje ceste Dolenjske Toplice-Podturn-Soteska in ceste Podhosta-Dolenjske Toplice, graditev spomenika-sole „Baza 20“, elektrifikacija vasi in naselij, graditev vodovodov, zavzemajo se za gradnjo „Partizanske magistrale“ Podturn-Stare žage-Črnomelj, neprecenljiv je njihov delež ob

razpisovanju referendumov za krajevne samopriskevke itd.

Nekdo se bo vprašal, kako to, da je vpliv topliških borcev na življenje in delo krajevne skupnosti tako močan. Odgovor je enostaven: topliški borci so že vse obdobje po osvoboditvi aktivno vključeni v družbenopolitične organizacije in sedanjo skupščino krajevne skupnosti.

„Ker smo večinoma upokojenci,“ se je pošalil predsednik Strniša, „imamo malo več časa kot drugi in nekoliko bolj poprimemo.“

Za Dolenjske Toplice lahko mirno trdimo, da so vse družbenopolitične organizacije ena sama trdna skupnost, ki se resnično bori za napredek kraja in svoje ljudi. Velik delež k tej enotnosti so prispevali ravno člani Zveze borcev, ki so poleg tega tudi domala vsi komunisti.

Seveda je treba poudariti tudi delo topliških borcev v Zvezi rezervnih vojaških starešin, pri pripravah na splošni ljudski odpor, civilni zaščiti, vzdrževanju spomenikov, pripravljanju proslav – med drugim so prevzeli levji delež dela za zbor aktivistov, zbora Levstikove in I. VDV brigade in še bi lahko naštevali.

Člani Zveze borcev iz Dolenjskih Toplic se zdaj v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami prizadevajo za obnovo mostu v Gornjem Polju, ki ga je odnesla voda.

Ob tem podatku se mi je rodila misel, da so topliški borci pravzaprav trden most vezi in sodelovanja starega in mladega topliškega rodu. In tudi njegov temeljni kamen.

MARJAN BAUER

Mladi člani raketnega kluba „Vega“ pri zanimivem delu.

Uspehi sevniških raketarjev

Zakaj ne dobijo podpore pri svojem delovanju, saj s tekmovalnimi rezultati dokazujejo, da dvigajo raven tehnične kulture?

Pred štirimi leti je nekaj entuziastov v Sevnici ustanovilo raketni klub „Vega“, ki je danes ob ARK V. M. Komarov iz Ljubljane najboljši tovrstni klub v državi.

V preteklih letih je sevniški klub priredil številna tekmovanja, predavanja, razstave in predavanja filmov. Njegovi člani so se udeležili tudi več tekmovanj in simpozijev, na katerih so z zmagami dokazali svoje sposobnosti, ki so se razvijale v nemogočih razmerah. Cilj njihove dejavnosti je izobraževanje vseh zainteresiranih, v prvi vrsti mladine, in jih vzgajati v sportne in kulturne člane naše družbe.

Aktivno delujejo na treh področjih, ki so med seboj povezana. Na

prvem mestu je raketno modelarstvo. Izdelujejo makete pravih in tekmovalnih raket, razne naprave in poizkusne rakete. Tako bodo predvidoma jeseni izstrelili prvo raketo tipa Astron Delta, ki bo imela vgrajeno fotokamero. V kategoriji raket s padali so zabeležili že vrsto rekordov, ki sodijo v sam državni tekmovalni vrh. Aktivno se ukvarjajo tudi

na področju astronomije in astronomije. Njihova velika želja je, da bi si lahko kupili teleskop.

Člani združenja soferjev in avtomehaničev iz Novega mesta ter podjetja Gorjanci iz Straže so se v nedeljo pomerili v znanju prometnih predpisov, spretnosti vožnji in odkrivanju napak na motorju tovornjaka. V prvih dveh panogah so bili boljši Novomeščani, v zadnji pa gostitelji. Na sliki: zmagovalna ekipa Gorjancev. (Foto: M. Bauer)

Letos so na republiškem prvenstvu dosegli v kategoriji maket drugo mesto. Tekmovanja strimer se zaradi pomanjkanja denarja sploh niso mogli udeležiti, čeprav so ga lani pripravili sami in zasedli prvo mesto. Najhuje je to, da se zmeraj nimajo lastnega prostora za dejavnosti, ki bi se v nasprotnem primeru še razširile. Tudi material morajo kupovati v tujini. Potrebujejo tudi še več strokovne literature. Vse to je zelo drago, zato bi v lastnem delovnem prostoru dosegli še večje uspehe.

Sprašujejo, zakaj jih v teh hoteljih ne razumejo, saj so mladi in bi jih nekateri morali resneje jemati. Kljub težavam so še zmeraj optimisti in bodo skušali še naprej dvigati raven tehnične kulture na svojem področju.

„BRATSTVO IN ENOTNOST“ NA KOZJANSKEM

V nedeljo je odpotoval iz Novega mesta na Kozjansko brigada „Bratstvo in enotnost“, v kateri so poleg mladink in mladincev z dolenskega območja tudi brigadirji iz Bihača, Duge Rese, Karlovca, Banja Luke, Siska in Leskovca – torej iz mest, ki so z Novim mestom pobratena ali pa prirejajo zlete bratstva in enotnosti.

Brigada šteje 52 mladincev, na Kozjanskem bo delala za 70 milijonov dinarjev. Delavcem TOZD Opekarna, predstavnikom Salonita Anhovo tri tedne. Komandant je Novomeščan Rasto Grobovšek.

PREMALO ŽENSK

V delegacijah krške občine so preslabo zastopane ženske in mladi. Občinska konferenca SZDL ugotavlja, da je eden od vzrokov najbrž ta, da so si občani tolažili evidentiranje že kot priznanje za dosedanje delo in udeleževanje. Prednost so dajali predvsem uveljavljenim družbenopolitičnim delavcem, da bi delegacije lažje obvladale vse probleme.

STARŠEM NI MAR ZA OTROKE?

Pičla udeležba na roditeljskem sestanku, ki ga je sklicala uprava šentjernejskega otroškega vrtca minul četrtek, kaže, kako je nekaterim staršem malo mar, kako se imajo njihovi otroci v času, ko jih ni doma. Se stanka se je namreč od 50 povabljenih udeležilo samo 21 staršev. Tovariša Androjetova je starše seznanila s tem, kakšne igrače premore vrtec in kako jih znajo otroci uporabljati.

Govor je bil tudi o malicah za otroke. Pripravljali naj bi jih v Iskrini menzi in jih vozili v vrtec. Starši to rešitvijo niso bili preveč zadovoljni. Predlagajo, naj da Iskra raje denar, kuhali pa naj bi v vrtcu. Pomagali naj bi seveda tudi druga podjetja in ustanove.

SESTANEK ČEBELARJEV

Po novem zakonu lahko ustanove čebelarstva društva povsod tam, kjer se združijo vsaj deset čebelarjev. Glede na možnost take reorganizacije čebelarstva v ribniški občini so ustanovili društva v Ribnici, Dolenji vasi, Sodražici in Loškem potoku, še v nekaterih krajih pa se pripravljajo na ustanovitve. V Ribnici naj bi pripravili čebelarsko zvezo.

Govorili so tudi o delu in ugotovili, da so bili delavci le posamezniki med njimi zlasti dolgoletni predsednik in tajnik Franc Levstek. Pohvalili so njegovo organizacijsko delo in skrb za pridobivanje sredstev za obstoje društva.

NAGRAJEVANJE PO REPIŠKO

– Zadnje čase smo nekako pozabili na stimulacijo. Na delavcih leži vedno večje breme, na zborih delovnih ljudi domala ne slišijo lepe besede, zato je čudno, če je njih delovna vna iz dneva v dan manjša.

– Da, tovariš direktor, prav imate, tovariš direktor, vedno manjša.

– Pa sem mislil, tako mimogrede, da ne bi bilo napak, ako bi poiskali kako obliko nagrajevanja. Ne držite me za besede, prosim, toda glasno razmišljam. Kakšno skupno obliko nagrade, torej, nekaj podobnega kot

izlet z avtobusom. Po Jadranski obali ali morda po Gorenjski, Hrvaški, sicer ni važno kam, toda izlet. Za najboljšo, najprizadenejšo.

– Odlična ideja, tovariš direktor. Da, izlet, tovariš direktor. Poglejte, kakšna ideja!

– En avtobus bi bil dovolj, če računate, da bi šli iz vsake temeljne organizacije po trije, ampak res najprizadenejšo, mislim na prizadevanje pri delu, v družbenopolitičnem življenju, mislim na res najboljšo. Tudi iz delovne skupnosti skupnih služb bi šli trije. Desetkrat

tri je trideset pa se trije iz delovne skupnosti skupnih služb – to je trideset, še kakšen sekretar ali predsednik delavskega sveta, no, in avtobus je poln.

– Da, tovariš direktor, avtobus je poln. Domala poln.

– Ta ekskurzija bi se lahko imenovala: Pot delavnosti in prizadenečnosti. Veste, ljudi je treba dvigati. Vidite, zdaj smo lepo zbrani in lahko kar določimo tri najprizadenejšo iz delovne skupnosti skupnih služb. Ima kdo konkreten predlog?

– Predlagam Katarino, Mojca in Anico iz preproste razloga, ker dobesedno izgovarjajo na svojih delovnih mestih...

– Dovolite, toda ne samo to. Ta dekleta ne manjkajo na nobenem sestanku, Katarina pa je že večkrat pisala zapisnik, Mojca pa...

– Res, ko je lani sindikat nabavil krompir, so prav te tri pomagale zlagati zaboje s traktorja...

– Za proslavo ob 1. maju je Katarina recitala Grudnovo pesem, Mojca je izobešala zastavo, Anica pa je mirila ljudi, ki so navalili na

vratarja, ko je zatulila sirena konec sihta. Te tri naj gredo z avtobusom Pot delavnosti in prizadenečnosti...

Ko je sekretar podjetja ves vesel nesel novico Katarini in Mojci in Anici, da bodo šle na brezplačen izlet, je našel prazno pisarno. Vratar pa je imel v knjigi odhodov zapisano, da so odšle Katarina, Mojca in Anica k Trem kegljem na pečenko. Sekretar podjetja pa je bil nato zelo žalosten, ker nagrajenke niso slišale novice iz njegovih ust.

TONI GASPERIC

»Dolenjski list«
v vsako družino